

206. Keskiviikkona 15 päivänä helmikuuta 1995

kello 12

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ulkopuolella päiväjärjestyksen

esitellään valtioneuvoston selonteko n:o
3 Suomen EU-politiikan suuntaviivoista 7561

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Aho E., Aho R., Alho, Backman, Biaudet, Björkenheim, Dromberg, Hautala, Iivari, Jokiniemi, Jouppila, Järvilahti, Jäätteenmäki, Kaarilahti, Kallis, Kanerva, Karhunen, Kauppinen, Kautto, Kohijoki, Komi, Koskinen, Kuittinen, Lamminen, Laukkanen V., Laurila, Lax, Lehtinen, Leppänen P., Linnainmaa, Luhtanen, Myller, Ojala O., Polvi, Puisto, Pykäläinen, Rajamäki, Rask, Rehn E., Rehn O., Renko, Riihijärvi, Rusanen, Ryytänen, Rönholm, Salolainen, Savolainen, Stenius-Kaukonen, Suhonen, Takala, Tennilä, Toivonen, Varpasuo, Vehkaoja, Vihriälä, Viljamaa, Virrankoski, Vuoristo, Väistö ja Väyrynen.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Alho, Kautto, Linnainmaa, Tennilä, Varpasuo, Biaudet, Dromberg, Lax, Lehtinen, Ojala O., Karhunen, Vuoristo, Rajamäki, Luhtanen, Puisto ja Pykäläinen.

Ilmoitusasia:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä virkatehtävien vuoksi edustajat Jäätteenmäki ja Salolainen sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat E. Aho, R. Aho, Backman, Jokiniemi, Kallis, Kauppinen, Koskinen, Kuittinen, Lamminen, P. Leppänen, Luhtanen, Rask, Renko, Riihijärvi, Savolainen, Takala, Vehkaoja, Vihriälä, Virrankoski ja Väistö, tästä ja huomisesta päivästä virkatehtävien vuoksi ed. Järvilahti sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Komi ja Polvi sekä tämän kuun 18 päivään virkatehtävien vuoksi ed. Kanerva.

Valtioneuvoston selonteko Suomen EU-politiikan suuntaviivoista

Valtioneuvoston selonteko n:o 3

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen jatketaan Suomen EU-politiikan suuntaviivoja koskevan valtioneuvoston selonteon käsittelyä.

Keskustelu jatkuu:

Ed. Korkeaoja: Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston selonteko Suomen EU-politiikan suuntaviivoista on yleispiirteinen. Tätä voidaan perustella sillä, että kyseessä on ensimmäinen linjanmääritys, jossa tavoitteena on ollut luoda EU-politiikalle perusta niistä asioista, joista valitsee laaja yksimielisyys. Tämä merkitsee toi-

saalta sitä, että jatkossa on tarpeen tuoda eduskunnalle sektorikohtaisia Suomen EU-politiikan linjauksia. Kiireellisin on turvallisuuspolitiikkaa koskeva selonteko. Tarpeen olisi valmistella myös maatalouspoliittinen selonteko.

Suomen liittyminen Euroopan unionin jäseneksi oli itsenäisen Suomen historian merkittävimpiä ratkaisuja, kuten hallitus selonteossaan toteaa. On helppo yhtyä myös siihen hallituksen näkemykseen, että jäsenyys on mittava haaste koko suomalaiselle yhteiskunnalle.

Suomen liittyminen Euroopan unionin jäseneksi ei ollut itsestäänselvää. 43,1 prosenttia äänestäjistä oli liittymistä vastaan. Monilla on siksi edelleen ymmärrettäviä epäilyjä ratkaisun oikeellisuudesta. Myös nämä näkemykset on otettava huomioon päättäessämme, mihin suuntaan haluamme jäsenenä kehittää Euroopan unionia. Menestyksellistä EU-politiikkaa voidaan harjoittaa vain kansalaisten laajalla tuella. Tämä pätee sekä Suomen kansalliseen EU-politiikkaan että EU:n kehittämiseen yleensäkin.

Suomalaisten epäilyt kohdistuivat moniin eri asioihin: Menetämme itsenäisyytemme, joudumme tahtomattamme sotilasliiton jäseneksi, suomalainen elintarviketuotanto joutuu ylivoimaiseen ahdinkoon, pohjoismaisen hyvinvointivaltiomme perusta murenee. Jotta epäilyt voivat hälvetä, on uhkakuvat voitava konkreettisin toimin torjua. Tähän viittasi myös presidentti Martti Ahtisaari Tampereella 24.9.94 pitämässään puheessa, jossa hän vetosi kansallisen yhteisymmärryksen aikaansaamiseksi maaseudun kehittämiseen. Tavoite oli, että EU-jäsenyys tuottaisi hyötyä kaikille väestöryhmille ja kaikille alueille.

Arvoisa puhemies! Itsenäisyyden säilyttäminen liittyy keskeisesti keskusteluun EU:n päätöksentekojärjestelmän uudistamisesta. Päätöksentekojärjestelmälle asetettavat vaatimukset ovat sitä suuremmat, mitä enemmän tehtäviä siirretään unionin hoidettaviksi. Mitä enemmän unionille siirretään päätösvaltaa ja tehtäviä, sitä tärkeämpää on, että unionin päätöksentekojärjestelmä on yhtäältä tehokas ja toisaalta kansanvaltainen. On erittäin vaativa tehtävä sovittaa nämä tavoitteet yhteen siten, ettei kansallista päätösvaltaa oleellisesti supisteta.

Vuonna 1996 käynnistyy EU:n hallitustenvälinen konferenssi, jossa käsitellään unionin laajenemista ja integraatiokehityksen syventämistä. Myös EU:n instituutioiden kehittäminen on konferenssissa esillä. Eduskunnan on syytä hyvissä ajoin pohtia, minkälainen kehitys on Suomen etujen mukaista.

Korostetun suomalaisena poliittisena liikkeenä keskusta ei kannata unionin kehittämistä liittovaltioksi. Loogisena johtopäätöksenä seuraa se, että keskusta ei kannata unionin toimivallan olennaista laajentamista. Joissakin kysymyksissä, kuten ympäristöpolitiikassa, on kuitenkin perusteita lisätä unionin päätösvaltaa.

Keskeisin arvioitava seikka onkin se, millaisia tehtäviä unionin tulisi hoitaa ja millaiset tehtävät on syytä jättää jäsenvaltioille. Keskustan lähtökohtana on subsidiariteettiperiaatteen voimakas korostaminen. Subsidiariteetti käännetään yleensä läheisyysperiaatteeksi, mutta se merkitsee myös toissijaisuutta. Euroopan unionin tulee käsitellä vain sellaisia kysymyksiä, jotka edellyttävät kansainvälistä yhteistyötä. Muut kysymykset on jätettävä jäsenvaltioiden, maakuntien ja kuntien päätösvaltaan.

EU on tällä hetkellä varsin byrokraattinen ja säädöksiä tehdään aivan liian pienistä yksityiskohdista. Norminpurkutalkoot olisikin syytä järjestää pikimmiten. Ainakaan minä en ymmärrä, miksi unionin tasolla pitää pyrkiä ohjaamaan esimerkiksi sitä, minkälaista maitoa koulu-ruokailussa oppilaille tarjotaan. Tämän kaltaisia esimerkkejä olisi lisää vaikka kuinka paljon. Euroopan unionin tulee jatkossa keskittyä päätöksiin, jotka luovat Euroopan kehitykselle suotuisat olosuhteet.

Euroopan unionin tavoitteena on kansanvaltan lisääminen. Tähän vedoten Euroopan parlamentti pyrkii samaan itselleen lisää valtaa. Se ei ole välttämättä pienen maan etu. Euroopan parlamentti toimii jakautuneena yleiseurooppalaiseen puolueyhmiin. Kansalliset näkökulmat jäävät tämän vuoksi helposti sivuun.

Euroopan unionin poliittisen päätöksenteon painopiste on ministerineuvostossa, jossa Suomea edustaa maan hallitus. Hallituksen kontrolli EU-politiikassa samoin kuin kaikessa muussakin politiikassa tapahtuu oman maan parlamentissa. Eduskunnan on voitava tehokkaasti ohjata ja valvoa hallituksen toimintaa unionissa. Tärkeimmissä asioissa eduskunnan on voitava etukäteen määritellä sitovasti Suomen kanta. Keskustan mielestä eduskunnan työskentelytapoja pitää kehittää siten, että eduskunta saa todellista vaikutusvaltaa EU-asioiden valmistelussa.

Valtioneuvoston selonteon mukaan eduskuntaa tullaan informoimaan vuoden 1996 konferenssin valmistelussa ja kuulemaan Suomen neuvottelutavoitteista päätettäessä. Tämä ei riitä. Eduskunnan tulee voida päättää Suomen keskei-

simmistä tavoitteista vuoden 1996 konferenssia valmisteltaessa.

Selonteossa on todettu, että eduskunta tekee lopullisen päätöksen Suomen osallistumisesta EU:n talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen. Yhteinen rahapolitiikka vaatii hyvin kurinalaista talouspolitiikkaa. Maastrichtin kokous asetti Emun toteutumiselle ehtoja, jotka rajaavat siirtymäkautena Emuun haluavien maiden inflaation ja julkisen talouden alijäämän pieneksi, korkotason alhaiseksi sekä valuuttakurssien vaihtelut minimaaiksiksi. Emun lähentymiskriteerit vastaavat keskustan käsitystä hyvästä talouspolitiikasta.

Suomelle on luonteenomaista tuotantorakenteen painottuminen metsä- ja metalliteollisuuden perustuotteisiin. Niiden hinnat ovat maailmanmarkkinoilla suhdanneherkkiä, ja vaihtelujen ajoitus poikkeaa yleisestä suhdannerytmistä. Joidenkin ekonomistien mielestä eurooppalainen rahapolitiikka sopisi tästä syystä huonosti Suomen talouteen. Talouden häiriöihin jouduttaisiin etsimään korjaavia toimenpiteitä mm. hintojen ja palkkojen suuremmasta joustavuudesta ja kansallisen finanssipolitiikan tehostamisesta. Siirtyminen yhteiseen valuuttaan saattaisi johtaa suhdannevaihtelujen voimistumiseen eri alueilla ja alueellisten taloudellisten erojen suurenemiseen. Näiden haittojen torjumiseksi tarvittaisiin EU:ssa nykyistä tehokkaammat taloudellisia eroja tasoittavat mekanismit. Toistaiseksi valmiuksia siirtyä yhteiseen valuuttaan ei ole.

Euroopan unionin ja Suomen talouspolitiikan suurin haaste on työttömyyden vähentäminen. Selonteossa on työllisyysstrategioiksi listattu infrastruktuuri-investointien edistäminen, verorakenteen ja työelämän uudistukset, inhimillisten voimavarojen kehittäminen ja aktiivisen työvoimapolitiikan keinot. Työllisyyttä korostavan talouspolitiikan lähtökohtina on pidettävä pohjoismaisia arvoja: sukupuolten tasa-arvoa, sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja koulutuksen merkitystä. Pohjoismailla on pitkät perinteet yhteisistä työmarkkinoista. Jatkossakin on työelämää koskevaa lainsäädäntöä kehitettävä tiiviissä yhteistyössä kaikkien Pohjoismaiden, myös Norjan ja Islannin, kanssa.

Arvoisa puhemies! Kuten etukäteen tiedettiin, EU-jäsenyys on aiheuttanut ja aiheuttaa suurimmat muutokset elintarviketalouteen. Maataloustuotannon sektoreista kananmunatuotanto on joutunut kestävämpään tilanteeseen tuottajahintojen romahduksen myötä. Myös sikataloudessa on syntynyt ennakoitua vaikeampi tilanne.

Neuvottelut komission kanssa siirtymäkautta koskevien liittymissopimuksen artikloiden soveltamisesta käytäntöön ovat olleet ennakoituakin aikaavievempiä. Monet kuluvaakin vuotta koskevat ratkaisut ovat vielä auki. Keskusta edellyttää, että Suomi valtioneuvoston keväisen periaatepäätöksen mukaisesti soveltaa siirtymäkauden tukijärjestelmiä niin, että kaikkien tuotanto-suuntien toiminta voi vakavasti vaarantumatta jatkua.

Elintarvikkeiden tuonnin vapauttamista EU-jäsenyyden tullessa voimaan voidaan verrata rahamarkkinoiden vapauttamiseen 1980-luvun jälkipuoliskolla. Tuolloin ei ryhdytty riittäviin toimiin haittojen torjumiseksi, mikä johti pankkikriisiin, kansantalouden ongelmiin ja suuriin kustannuksiin valtiolle ja sitä kautta veronmaksajille. Elintarvikekaupan vapauttamisesta johtuvat ongelmat voivat muodostua paljon suuremmiksi, ellei elintarvikeketjun kannattavan toiminnan edellytyksistä huolehdita. Elintarviketalous, siis maatalous ja elintarviketeollisuus, ovat suhteellisen raskaasti velkaantuneita. Häiriöt alan kannattavuudessa voivat pahimmillaan johtaa vakaviin ja laajoihin kansantaloudellisiin seuraamuksiin.

Pitkällä aikavälillä ratkaisevaa Suomen maatalouden sopeutumisessa EU:n yhteiseen maatalouspolitiikkaan on, miten pohjoisesta sijainnista aiheutuva luonnonhaitta voidaan korvata niin, että maatalouden ja maaseudun toimintaedellytykset yhteismarkkinoilla säilyvät. Tässä tarkoituksessa Suomen tulee liittymissopimuksen mukaisesti käyttää täysimääräisesti hyväksi EU:n maatalouspolitiikan sallimat järjestelmät ja sen lisäksi pitää tiukasti kiinni liittymissopimukseen kirjatusta oikeudesta kansalliseen pohjoiseen tukeen ja vakavien vaikeuksien voittamiseksi tarkoitettuun kansalliseen tukeen.

EU:n maatalouspolitiikan kehittämisessä Suomen tulee painottaa uusiutuvien luonnonvarojen kestävää tuotantoa ja siihen liittyen korkeaa ympäristön- ja eläinsuojelun tasoa, jotka ovat suomalaisen tuotannon kilpailuvaltteja.

EU:n maatalouspolitiikassa pyrkimys tuotannon tehokkuuteen on korostunut. Tämä on johtanut eräissä jäsenmaissa vakaviin ja vaikeasti korjattaviin ympäristöongelmiin. Viimeisin maatalousuudistus merkitsi pientä siirtymistä ympäristöystävälliseen suuntaan. Suomen on pyrittävä vaikuttamaan EU:ssa siihen, että maataloustuotannossa keskeiseksi tavoitteeksi nostetaan hyvä ympäristönsuojelun taso, eläinsuojelu ja tuotteiden korkea laatu. Suomen kannalta

EU:n maatalouspolitiikassa painottuvat rakenteen kehittämiseen liittyvät toimet ja epäsuotuisien alueiden maataloustuotannon edellytysten turvaaminen selvästi enemmän kuin markkinointikysymykset, jotka EU:n nykyisessä maatalousbudjetissa nielevät pääosan kustannuksista.

Arvoisa puhemies! Ympäristökriisin kärjistyessä on löydettävä luonnon kannalta kestävät ratkaisut tuotannolle sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Keskusta toimii siten, että ympäristökysymykset saavat keskeisen sijan EU-politiikassa. Keskusta vauhdittaa lisäksi EU:n toimimista aloitteellisenä yhteistyöelimenä muiden maailmankaupan osapuolten kannustamiseksi yhteisiin ympäristösäännöksiin. Keskeistä on edistää vihreää teollistamista, joka perustuu uusiutuvien luonnonvarojen lisääntyvään käyttöön: Tuotannon kierrot suljetaan, päästöt minimoidaan ja tehokas jätteiden kierrätys toteutetaan.

Suomen runsaat uusiutuvat luonnonvarat, ympäristöteknologian huippuosaaminen, korkea koulutustaso sekä laaja maaseutu luovat meille hyvät edellytykset vihreän teollistamisen kansainväliseksi veturiksi. Talouden ohjaamisen kannalta keskeinen välinen on energia- ja hiilidioksidiverotus, joka pitäisi toteuttaa kaikkia EU:n jäsenvaltioita sitovana tasolla, jolla ohjataan päästöt laskuun. Lisäksi Suomen kannalta elintärkeää EU-politiikkaa on monipuolinen uusiutuvien luonnonvarojen edistäminen ja ekologisesti kestävien tuotannollisten ratkaisujen tukeminen. Metsätaloudessa EU:n tulee ottaa käyttöön vähimmäiskriteerit, joilla huolehditaan metsän terveestä ja kestävästä uudistamisesta sekä monimuotoisuudesta.

Arvoisa puhemies! Euroopan yhdentymisprosessi merkitsee alueiden keskinäisen kilpailun lisääntymistä ja maakuntien sisällä uudenlaisen yhteistyön kehittämisen oppimista. Yritysten näkökulmasta alueilla on erilainen vetovoima. Suomessa ei ole varaa lähteä kilpailemaan halvoista työvoimakustannuksista. Suomen kilpailuvaltit ovat toimiva infrastruktuuri, hyvin koulutetut ja motivoituneet ihmiset, hyvä sosiaaliturva ja korkeatasoiset peruspalvelut. Parhaiten tulevat menestymään alueet, joilla on vientiteollisuutta. Suurimpia haasteita kohtaavat maakunnat, joissa alkutuotannon ja julkisen hallinnon osuus on suuri. Alueellisen kehittämistyön tarkoituksena on luoda menestymisen edellytyksiä kaikille alueille.

On syytä huomata, että aluepolitiikan kohteena on nyt koko Suomi. Myös pääkaupunkiseutu

ja Uusimaa voivat saada EU:n rakennerahastoista tukea. Alueiden kehittämistäsiirtoihin maakunnille ja uusi ohjelmaperusteinen alueiden kehittämispolitiikka ovat maakuntien selviytymisen kannalta oikeita ratkaisuja. Kunnissa ja maakunnissa on vahva kehittämisen ja uudistamisen tahto. Tuloksia alkaa pikkuhiljaa näkyä.

Suomen tulisi EU:n sisällä pyrkiä uudistamaan EU:n alue- ja rakennerahastopolitiikkaa. Alueiden erilaisuutta olisi tuettava. Jokaisen alueen on löydettävä omat vahvuutensa ja ne hankkeet, jotka parhaiten tukevat alueen kehittymistä. Alueellisten kehittämisohjelmien laatiminen ei saa olla vain rutiinityötä mahdollisimman suurten aluetukien haalimiseksi.

Arvoisa puhemies! Suomen EU-politiikan lähtökohtana tulee olla suomalaisen yhteiskunnan tarpeet Euroopan unionissa. Meidän on ajateltava ensisijaisesti kansallisia etujamme. Niin tekevät kaikki muutkin jäsenvaltiot. Tämä ei merkitse sitä, etteikö meidän tulisi pohtia asioita myös unionin kokonaisuuden kannalta. Pienen maan vaikutusvalta perustuu ennen muuta hyvään asiantuntemukseen. Suomen on pantava tarkeysjärjestykseen asiat ja keskityttävä olennaisimpaan. Pohjois-Euroopan turvallisuus ja yhteistyö Venäjän sekä Baltian maiden kanssa ovat Suomen kannalta avainkysymyksiä.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevat päätökset tehdään EU:ssa yksimielisesti, joten niihin tarvitaan myös Suomen nimenomainen hyväksyntä. EU-jäsenenä meidän ei ole syytä luopua turvallisuuspolitiikkamme periaatteista: sotilaallisesta liittoutumattomuudesta ja uskottavasta kyvystä puolustaa omaa maataamme. Euroopan turvallisuus toteutuu parhaiten siten, että kansakunnat ovat kytketyt keskinäiseen riippuvuuteen ja rauhanomaiseen yhteistyöhön.

Suomen kansallisen turvallisuuden kannalta on erityisen tärkeää, ettei Venäjän ja EU:n välille synny taloudellista eikä turvallisuuspoliittista vastakkainasettelua. Tästä syystä Suomen tulee kaikin keinoin edistää unionin ja Venäjän välisten taloudellisten suhteiden ja kaupan kehittymistä. Venäjä on allekirjoittanut Euroopan unionin kanssa kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen. Se tapahtui saman huippukokouksen yhteydessä, jossa Suomen ja kolmen muun hakijamaan jäsenyyssopimukset allekirjoitettiin.

Keski- ja Itä-Euroopan maat ovat mukana yhdentymiskehityksessä. EU asetti Essenin Eurooppa-neuvostossa joulukuussa 1994 tavoit-

teeksi laajenemisen itäiseen Keski-Eurooppaan. Myös Baltian maat tavoittelevat jäsenyyttä.

Euroopan vakautta on omalta osaltaan lisännyt Naton rauhankumppanuusohjelma, jonka myötä kaikki eurooppalaiset maat pyritään saamaan turvallisuusyhteistyön piiriin. Suomi osallistu euro-atlanttisen turvallisuusjärjestelmän kehittämiseen Länsi-Euroopan unionin Wou:n tarkkailijajäsenenä ja Naton rauhankumppanuuden kautta. Suomen täysjäsenyys Wou:ssa ei ole ajankohtainen.

Vuoden 1996 hallitustenvälisessä konferenssissa kysymys EU:n yhteisestä puolustuksesta tulee esityslistalle. Siirtyminen yhteiseen puolustukseen olisi merkittävä askel unionin syvenemisen suuntaan. Yhteisen puolustuksen ehdoton edellytys on demokraattisten rakenteiden olemassaolo ja hyvä toimivuus. Keskustan eduskuntaryhmän mielestä päätöstä yhteisestä puolustuksesta ei ole mahdollista tehdä vuoden 1996 konferenssissa.

Arvoisa puhemies! Keskustan rooli Suomen kansallisessa politiikassa on ollut syrjässä olevien alueiden ja köyhän ihmisen asian ajamisen. Alueellisen taloudellisen ja sosiaalisen tasa-arvon politiikka soveltuu hyvin myös Suomen Eurooppa-politiikan lähtökohdaksi.

Ed. Alho merkitään länän olevaksi.

Ed. Lipponen: Arvoisa puhemies! Eilen pääministeri julisti, että eduskunnan pitää aina voida sanoa painavan sanansa Suomen EU-politiikassa. Tänään ed. Korkeaoja oli samoilla linjoilla, korosti parlamentin merkitystä. Mutta eipä hallitus ole kuuntelemassa lainkaan tätä eduskunnan painavaa sanaa. Vai oliko ed. Korkeaojan sana sitten niin kevyttä, että omat ministeritkään eivät suostuneet sitä kuuntelemaan?

Kyllä ollaan niin suomalaisia, mutta pitää muistaa, että suomalaiset verottavat suomalaisia, suomalaiset riistävät suomalaisia. EU-politiikka on hallitukselle juuri tämän eli sen oman sisäpoliittisen linjan jatketta, sitä että me menemme EU:hun hakemaan mahdollisimman paljon tukiaisia ja oikeutta verottaa suomalaisia, jotta voidaan maksaa lisää tukiaisia. Tällaiset käsitteet kuin elintarviketalous ja vihreiden teollistaminen ovat peitenimiä tukiaistaloudelle, sen jatkamiselle, elinkeinorakenteen vääristämiselle edelleen, kaikelle sille, jonka takia olemme siinä kriisissä, jossa nyt olemme.

Suomi on ottanut paikkansa siinä yhteisössä, jossa tehdään Euroopan tulevaisuuden kannalta ehkä ratkaisevimmat päätökset. Euroopan unionin jäsenmaana olemme nyt täysivaltaisina mukana kehittämässä maanosan poliittista ja taloudellista sekä muuta yhteistyötä. Täysipainoinen osallistuminen edellyttää Suomen EU-politiikalta selkeästi asetettuja ja suomalaisten laajalti hyväksymiä tavoitteita.

Euroopan unioni olemme me. Kaikilla jäsenmailla ja niiden kansalaisilla on vastuu unionin kehityksestä. Emme todellakaan ole EU:ssa vain hakemassa oikeutta maksaa lisää tukiaisia ja maksattaa ne omilla kansalaisillamme. Tämä asennemuutos on tietenkin pitkä prosessi ennen kuin ymmärretään se, että olemme todellakin kaikissa kysymyksissä, jotka EU:ssa tulevat esille, vastuussa niitä koskevista päätöksistä ja yhteisön tulevaisuudesta.

Suomen on EU:n jäsenenä pyrittävä Euroopan rauhantilan vahvistamiseen, taloudellisen menestyksen ylläpitämiseen ja yhteisten ongelmien ratkaisemiseen kansalliset etumme parhaiten turvaavalla tavalla. Euroopan unionissa ovat liittyneet yhteen valtiot, jotka ovat sitoutuneet demokratian, oikeusvaltion periaatteiden ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseen sekä kansalaistensa hyvinvoinnin edistämiseen markkinatalouden ja sosiaalisen huolenpidon kautta. Näille periaatteille tulee rakentaa myös Suomen Eurooppa-politiikka.

Euroopan yhteinen ongelma on työttömyys. Työttömyyden kasvu niin Suomessa kuin muualsakin Euroopassa kertoo poliittisen järjestelmän kyvyttömyydestä reagoida talouden nopeisiin muutoksiin. Työllisyyden hoidossa sosialidemokraattien linja eroaa ratkaisevasti hallituksen piittaamattomuuden politiikasta. Euroopan unionin jäsenyydestä on saatavissa paljon enemmän yhteiskunnallista hyötyä, kuin hallitus on ollut valmis hankkimaan. Euroopan komission virkamiehet ovat saaneet opastaa Suomen hallitusta ottamaan työttömyyden hoito paremmin huomioon EU:lta saatavan alue- ja rakennepoliittisen tuen suuntaamisessa, jotta se ei menisi kokonaan yhden tuottamattoman tai alhaisen tuottavuuden elinkeinon, maatalouden, tukemiseen.

Taloukasvu on paras lääke työttömyyteen. Mutta kasvu ei ole yksinään riittävä työllisyyden hoitaja. Työttömyyden pienentämiseksi tarvitaan yhteiskunnan aktiivisia toimenpiteitä. Suomessa, jos missä, niitä tarvitaan pikaisesti. Unionin rakennerahastoista viiden vuoden aikana

saavat 10 miljardia markkaa on suunnattava aktiiviseen työvoimapolitiikkaan. Kuulosti todella hyvältä, kun keskustankin edustaja käytti tätä sanaa, joka on näinä vuosina ollut unohduksissa. Erityisesti nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseen on uhrattava aikaisempaa enemmän voimavaroja.

Aktiivista työvoimapolitiikkaa tarvittaisiin helpottamaan mm. niiden tuhansien pankkitoimihenkilöiden tilannetta, joita uhkaa pankkifuusion seurauksena työttömyys. Helsingin toimihenkilötyönvälitys on jo valmiiksi ruuhkautunut, mutta hallitus ei ole reagoitunut uusia työttömiä tuottavaan tilanteeseen millään tavalla. Nuorten pitkäaikaistyöttömyyden estäminen ja pitkäaikaistyöttömien syrjäytymisen välttäminen edellyttävät lisäpanostusta koulutukseen, työharjoitteluun ja työllistämistoihin. Työmarkkinoiden joustoja on haettava sekä uusilla työaikamalleilla että koulutussijaisuus- ja sapativapaajärjestelmiä käyttöön ottamalla. Työllisyyspolitiikalla on ratkaiseva merkitys unionin uskottavuudelle kansalaisten silmissä.

Euroopan sosialidemokraatit ovat yhteisellä aloitteellaan nostaneet työllisyyskysymyksen Euroopan unionin lähiajan ehkä tärkeimmäksi tavoitteeksi. Sosialidemokraatit tulevat myös Suomessa pitämään huolta siitä, että työllisyyden hoitamiseen käytetään kaikki saatavissa oleva EU:n tuki ja että Suomella on aktiivinen rooli eurooppalaisessa työllisyysyhteistyössä. Tämä, ed. Ukkola, on sitä eurooppalaista politiikkaa. Se on meidän arkipäiväämme. Eurooppalainen politiikka ei voi olla vain jossakin yläpuolella leijuva teoria.

Euroopan unionin jäsenenä Suomi tulee otta-
maan kantaa Talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheen toteuttamiseen. Sosialidemokraattien mielestä Talous- ja rahaliiton tavoitteet alhaisesta inflaatiosta, velkaantumisen saamisesta hallintaan ja korkojen painamisesta alemmaksi, investointeja rohkaisevalle tasolle, ovat kannatettavia. Talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen osallistumiseen liitettyjen kriteerien täyttäminen, mainittujen tavoitteiden saavuttaminen, merkitsee talouden tervehdyttämistä. Vain vakaa talouskasvu ja alhainen, investointeihin rohkaiseva korkotaso mahdollistavat työllisyystilanteen paranemisen.

Nykyisten talousnäkömien valossa näyttää selvältä, että Talous- ja rahaliiton toteuttaminen ei ole mahdollista nopeimmin ajatellussa aikataulussa, mikä siis edellyttäisi päätöstä vuoden 96 lopulla. Viimeaikainen myönteiseksi käänty-

nyt taloudellinen kehitys ei useimmissa jäsenmaissa riitä Talous- ja rahaliiton kriteerien täyttämiseen parin seuraavan vuoden kuluessa. Emun kolmannen vaiheen toteuttamisen on kuitenkin oltava tavoitteena myös Suomelle. Talous- ja rahaliitto asettaa taloudenpidolle tiukat rajat. On kuitenkin muistettava, että markkinoilla Suomenkin taloutta arvioidaan Emussa noudatettavien kriteerien mukaan, olimmepa mukana tai emme. Inflaatio- ja devalvaatiokierre on jätettävä taakse.

Talous- ja rahaliitto ei ole itsetarkoitus, vaan keino luoda edellytyksiä kestäväällä pohjalla olevalle talouskasvulle. Vain tätä kautta voidaan saavuttaa työllisyyden parantamiselle asetetut tavoitteet. Nykyisen hallituksen jäljiltä Suomi on kaukana tästä tilanteesta. Kolmikantaperiaate on tunnustettu tärkeäksi tekijäksi, kun hoidetaan taloutta ja työllisyyttä. Se on eurooppalainen periaate, mutta Suomessa se on melkein tuhattu tällä hallituskaudella.

Talous- ja rahaliiton toteuttamisessa on kyse paljon muusta kuin oman valuutan tuoman symboliarvon muuttamisesta ecupohjaiseksi. Talouden avautuminen ja kansainvälistyminen on vienyt kansallisvaltioilta pois talouspolitiikan instrumentteja. Talous- ja rahaliiton toteuttaminen antaa Euroopan unionille välineitä tasapainoisen taloudellisen kehityksen tukemiseen. Se siis tukee eurooppalaista yhteistyötä. Eurooppalaisen talouspolitiikan välineenä Talous- ja rahaliitto on kuitenkin vajavainen, jos haluamme tehokkaasti puuttua työttömyyden kasvuun tai vakaviin taloudellisiin vaikeuksiin yksittäisissä unionin jäsenmaissa.

Socialidemokraattien mielestä Talous- ja rahaliiton toteuttamisen myötä on harkittava, onko Euroopan unionilla myös riittävät talouspoliittiset valtuudet ja voimavarat markkinoiden epätasapainon korjaamiseen ja työllisyyden hoitamiseen niin, ettei mikään jäsenvaltio joudu jatkuvien vaikeuksien kierteeseen.

Unionin jäsenenä meidän on otettava kantaa myös ylikansallisen yhteistyön ja enemmistöpäätöksenteon lisäämiseen Euroopan unionissa. Tätä kysymystä ja enemmistöpäätöksenteon laajentamista on tarkasteltava käytännönläheisesti. Ei kovinkaan paljon hyödytä keskustella siitä, ollaanko federalisteja vai ei. Kysymys on siitä, miten on edettävä tässä ja nyt ja seuraavassa vaiheessa.

Joissakin kysymyksissä, kuten valtion rajat ylittävien ympäristöongelmien ehkäisemisessä, sitovaa ylikansallista yhteistyötä tarvitaan. Näin

voi olla tarpeen myös yhteisiä talous- ja työllisyyskysymyksiä hoidettaessa. Sen sijaan on vastustettava ponnekkaasti pyrkimyksiä velvoittaa jäsenvaltioita esimerkiksi sellaisiin kauppaa tai vapaata tiedonvälitystä käytännössä rajoittaviin toimiin, joiden taustalla ovat joidenkin jäsenmaiden puhtaasti itsekäät intressit suojausta kilpailulta. Näihin kuuluvat yhtä lailla japanilaisten autojen tuontia kuin amerikkalaisten elokuvien televisiolevitystä rajoittavat kiintiöt.

Suomen kaltaisten pienten valtioiden kannalta Euroopan unioni tarjoaa hyviä mahdollisuuksia kaikkia jäsenvaltioita koskevien ongelmien ratkaisuun. Pienillä jäsenvaltioilla on isompiinsa verrattuna suhteessa painavampi äänivalta asioihin, jotka kuitenkin edellyttävät kaikilta yhtäläistä sitoutumista. Yhteisesti sovitun politiikan tehokas toimeenpano ei anna suurellekaan valtiolle mahdollisuutta jälkepäin ahtaasti tulkitun kansallisen edun nimessä toimia yhteistä intressiä vastaan. Siis pienet sitovat suuret yhteistyöhön. Jos näin ei olisi ja yhdessä päätettäisi, suuret tekisivät, mitä haluavat.

Suomen vaikutusvallan kannalta Euroopan unionissa olisi haitaksi, jos me liittyisimme yhteistyöhön mukaan jarrumiehenä tai poikkeuksia vaatien. Euroopan unionin kehityksen kannalta tärkeissä kysymyksissä, yhteistyön syventämisessäkin, Suomen on valittava aktiivisen osallistujan asema. Tätä ei saavuteta hakemalla liittoutumista jonkin unionin sisäisen valtioryhmittymän tai ison jäsenvaltion kanssa, vaan edistämällä kaikkien jäsenvaltioiden kannalta hyväksyttävien ratkaisujen löytymistä.

Euroopan unionin päätöksentekojärjestelmä on uudistettava viimeistään seuraavan laajentumisen yhteydessä, käytännössä jo jäsenvaltioiden konferenssissa vuonna 96. Mikäli haluamme Euroopan unionilta tuloksia työttömyyden voittamisessa, ympäristönsuojelua edistävässä toimissa ja vapaakaupan edistämässä Itä- ja Keski-Euroopan maiden kanssa, on meidän varmistettava päätöksenteon tehokkuus. Mitkään muutokset eivät toisaalta voi saada jäsenmaiden kansalaisten tukea, ellei päätöksentekoa tehdä samalla avoimemmaksi ja demokraattisemmaksi.

Kiinnitin huomiota suurella mielenkiinnolla ed. Korkeaosan puheenvuorossa siihen, että hän näkee yhteyden unionin sisäisen demokratian kehittämisen ja sen instituutioiden vahvistamisen välillä. Tämä on oikeastaan se linja, jota nimenomaan Saksa on unionissa edustanut. Mutta jos sitä lähdemme noudattamaan, se tarkoittaa sitä,

että meidän on hyväksyttävä jatkossa ylikansallisen päätöksenteon lisääminen EU:ssa. Eli näillä asioilla on selkeä keskinäinen yhteys.

Hallituksen Eurooppa-politiikka on sitä seuraavan kansalaisen kannalta antanut sellaisen käsityksen, että tärkein Suomea koskeva kysymys on maatalouden tukeminen. Kun veronmaksajille on aikaisemmin työnnetty laskua maksettavaksi selittämällä kannattamaton yli tuotanto kansalliseksi välttämättömyydeksi, on nyt tämän politiikan jatkeeksi otettu Euroopan unionin maatalouspolitiikka. Sosialidemokraatit edellyttävät, että maatalouden tuottavuutta parannetaan ja yli tuotannosta hankkiudutaan eroon.

Alusta lähtien vaadimme sellaista EU-ratkaisua, joka takaisi kuluttajille alhaisemmat elintarvikkeiden hinnat heti jäsenyyden alusta lähtien. Tällaiseen ratkaisuun myös päädyttiin, vaikka hallitus sitä viimeiseen hetkeen asti vastusti. EU-jäsenyys pudotti kuluttajahintoja, mutta ei täysin odotusten mukaisesti. Maidon hinta on jopa noussut, leivän hinnan pudotusta ei voi kunnolla havaita. Missä on syy, kun suomalaisen ruokakorin tärkeimpien tuotteiden hinnat eivät laske?

Minä sanoisin keskustan välihuutajille, että tähän olisittekin halunneet korkeiden hintojen maataloutta, korkeiden kuluttajahintojen maataloutta. Ei teillä ole mitään oikeutta nyt tähän asiaan puuttua. Hävetkää! Ei riitä, että kuluttajaministeri kehottaa kuluttajia ja tiedotusvälineitä seuraamaan valppaasti hintoja. Totta kai me kaikki seuraamme. Kilpailuviranomaisten on tutkittava, missä ovat kilpailun kitkatekijät, minne on jäämässä osa siitä 4—5 miljardista markasta, minkä täytyisi nyt siirtyä kuluttajille. On kohtuutonta, että kaupalle ja elintarviketeollisuudelle maksetaan veronmaksajien kukkarosta satoja miljoonia markkoja varastokorvauksia ja sopeutumistukia, mutta kauppa ja teollisuus eivät siirrä kuluttajille sitä, mikä kuluttajille kuuluu. Tästä on raskas vastuu maatalouden etujärjestöllä ja sen poliittisella siivellä.

Maatalouden kansallisen tukipaketin mitoitus kertoo, että hallitus ei ole kovinkaan kiinnostunut veronmaksajien eduista. Samaan aikaan kun yhteiskunnassa on säästetty sosiaali- ja terveyspalveluista sekä opetuksesta, virtaa elinkeinotukea voimakkaasti yli sen, mikä voimavarojemme ja elinkeinorakenteen kannalta olisi järkevää. Kun valtiontalouden säästöjä haetaan, edellyttävät sosialidemokraatit ylimääräisen rasvan karsimista pois maatalouden tuesta. Muutenhan vaihtoehtona on se että säästöt otetaan sosiaalimenoina.

Jos ollaan sitä mieltä, niin kuin kaikki vannovat oikealla ja vasemmalla, että esimerkiksi Pekkasen arvio 16 miljardin markan uusista säästöistä on oikea, jostain ne säästöt on otettava. Jos niitä ei haeta elinkeinotuista, kautta linjan budjetista, silloin ne joudutaan ottamaan — tätäkö siis keskustakin tarkoittaa — sosiaalimenoista.

Euroopan unionin maatalouspolitiikka on väistämättömän muutoksen edessä jo Gattissa sovittujen tukitason leikkausten vuoksi ja sitten entistäkin enemmän, kun laajentuminen Itä- ja Keski-Eurooppaan toteutuu. Suomen ei tule toimia esimerkkinä täysin tukiaistalouden varassa pyörivästä tuotannosta. Unionissa Suomen on edistettävä maataloustuotteiden markkinoiden vakautta ja maailmankaupan vapauttamista, jotta maataloustuotanto voi tulevaisuudessa perustua nykyistä voimakkaammin markkinahintoihin ja markkinaohjaukseen.

Suomen tulee aktiivisesti Euroopan unionissa etsiä yhteisiä ratkaisuja ympäristöpolitiikassa. Suomen tulee toimia sen puolesta, että Euroopan unioni näyttää tietä kestävästä kehitystä tukevassa ympäristöpolitiikassa. Unionissa tulee edistää taloudellisten ohjauskeinojen käyttöä ympäristöhaittojen vähentämisessä ja verotuksen painopisteen siirtämistä ympäristö- ja energiaverojen suuntaan. Suomen lähialueilla on vakavia ympäristöriskejä, ja niiden hoitamiseen tarvitaan kiipeästi EU:n tukea omien voimavarojemme täydennykseksi. Suomen on pidettävä oma tonttinsa puhtaana näissä kysymyksissä. Tätä pyrkimystä eivät tue hallituksen käsitykset siitä, millä ehdoilla EU:n maatalouden ympäristötukea Suomessa jaetaan. Maatalous on Suomessa pahin vesien saastuttaja fosfori- ja typpipäästöjen osalta, mutta hallitukselle on tärkeämpää jakaa ympäristötukea viljelijöille tulotukena, ennemminkin kuin asettaa sen käytölle ympäristön tilaa parantavia ehtoja.

Arvoisa puhemies! Monille kansalaisille on muodostunut tai annettu sellainen kuva, että Euroopan unioni on salaileva ja virkamiesvaltainen organisaatio, joka elää omaa elämäänsä kaukana tavallisten kansalaisten arjesta, eikä tämä kuva ole aivan väärä. Peiliä on turha syyttää, jos kuva ei ole kaunis. Euroopan unioni voi saavuttaa kansalaisten silmissä luottamuksen vain tuloksetta toiminnalla kansalaisten hyvinvoinnin ja vapauden lisäämiseksi. Tärkeää on se, että unionin päätöksenteosta tehdään aikaisempaa avoimempaa. EU:n toiminnan on oltava kansalaisten ja heitä edustavien tahojen arvioitavissa, ja kansalaisyhteiskunnan kautta tulevilla

aloitteilla on oltava mahdollisuus läpäistä virkavaltaisuuden muuri. Tässä on näytön paikka Suomella ja muilla Pohjoismailla. Tässä on näytön paikka suomalaisella komissaarilla. Me jäsenyyden puolesta puhuneet emme kieltäneet unionin puutteita, mutta me korostimme asioiden olevan muutettavissa. Nyt on toiminnan aika.

Euroopan unionin jäseneksi liittynyt Suomi ei sulje ovia perässään. Suomen on ilmaistava vahva tukensa Euroopan unionin pitämisestä avoimena kaikille markkinatalouteen ja demokratiaan sitoutuneille, jäsenyyshdot täyttävälle euroopalaisille valtioille. Valmisteluja Itä- ja Keski-Euroopan maiden liittymiseksi unioniin on vietävä eteenpäin ripeästi. Eurooppaa halkovan elintasokuilun kaventaminen ja Itä- ja Keski-Euroopan maiden liittäminen mukaan vapaakauppaan on koko maanosan edun mukaista. Laajentumisen vaikutukset EU:n päätöksentekoon ja budjettiin ovat kuitenkin niin merkittäviä, että uusien jäsenmaiden mukaantulo voi lykkääntyä ensi vuosituhaten puolelle. Vuoden 96 konferenssissa olisi kuitenkin saatava poliittinen hyväksyntä laajentumiselle.

Erityisen merkityksellistä Suomen ja muiden Pohjoismaiden tuki voi olla Baltian maiden jäsenyysspyrkimyksille. Baltian maiden jäsenyyden toteutuminen tai niiden jääminen unionin ja sen tuoman ulko- ja turvallisuuspoliittisen kehityksen ulkopuolelle on Suomelle kohtalonkysymys.

Euroopan unionin on oltava muille valtioille hyvä ja yhteistyösuhteisiin pyrkivä naapuri. Taloudellista ja poliittista yhteistyötä yli unionin rajojen on edistettävä yhtä lailla etelässä kuin idässä. Välimeren alueen maiden kanssa harjoitettava yhteistyö saa lisämerkitystä, kun ymmärretään sen merkitys vakauttavana tekijänä alueella, jonka yhteiskunnista monet tasapainoilevat nuoralla välttääkseen luisumisen Algerian kaltaiseen avoimeen sisäiseen konfliktiin. Tässä on esimerkki siitä, kuinka meillä on vastuu unionin asioista myös sen ulkosuhteissa kaikilla unionin lähialueilla.

Euroopan unioni on maailman laajuisesti merkittävä kauppakumppani sekä ulko- ja turvallisuuspoliittisen yhteistyön tiivistyessä yhä tärkeämpi poliittinen toimija. Samalla kun Suomi jatkaa omien suhteidensa kehittämistä EU:n ulkopuolisiin valtioihin, osallistumme unionin ulkosuhteiden hoitoon. Suomen tulee antaa tukensa sellaiselle EU-politiikalle, jossa yhteistyötä ja suhteita kaikkiin valtioihin arvioidaan ihmis-oikeuksien kunnioituksen, demokratian ja oikeusvaltion periaatteiden pohjalta.

Tältä pohjalta on myös arvioitava kehitysyhteistyötä. Suomella on oma panoksensa annettavanaan myös EU:n kehitysyhteistyöpolitiikkaan, joskin omien ponnistelumme raju supistaminen viimeisen neljän vuoden aikana on vienyt meiltä osan siitä kosketuspinnasta ja niistä voimavaroista, joita voisimme nyt hyödyntää unionin jäsenenä.

Suomen Eurooppa-politiikkaa on tuettava aikaisempaa paljon suuremmalla panostuksella lähialueyhteistyöhön. Toimiva lähialueyhteistyö vahvistaa EU:n pohjoista ulottuvuutta ja tuo lisää taloudellisen kasvun mahdollisuuksia. Lähialueiden ongelmiin vaikuttaminen ja yhteistyön lisääminen on myös olennainen osa laaja-alaista turvallisuuspolitiikkaa. Lähialueyhteistyö on ikään kuin seuraava rintama, seuraava suuri projekti, Suomelle. Suomesta on tehtävä uuden eurooppalaisen kasvualueen kehittämiskeskus tässä meidän ympäristössämme. Suomella on paikansa korkeatasoisen teollisen osaamisen ja palvelujen tuottajana ja niiden viejänä lähialueille. Lähialueyhteistyön kasvavan merkityksen vuoksi on paikallaan, että seuraavassa hallituksessa lähialueasiat on keskitetty yhdelle ministerille.

Arvoisa puhemies! Nyt toteutuneen laajentumisen jälkeen unioni valmistautuu jo seuraaviin suuriin haasteisiin. Vuoden 96 hallitustenvälisessä konferenssissa on kysymys siitä, minkälaisen Euroopan unionin me haluamme nähdä siirryttäessä ensi vuosituhannelle.

Sosialidemokraattien mielestä unionin ja sisämarkkinoiden laajentaminen hyödyttää kaikkia eurooppalaisia, kun maanosamme halkaisevaa elintasokuilua kurotaan umpeen. Seuraavan laajentumisen jälkeen unionissa saattaa olla 20—25 jäsenmaata, joihin kuuluvat taloudellisesti kehittyneimmät Itä- ja Keski-Euroopan maat, Baltian maat mukaan lukien.

Unionin yhteistyötä on myös tiivistettävä, koska vain tehokas unioni voi olla uskottava rauhan säilyttämisessä ja hyvinvoinnin edistämässä. Tässä yhteydessä joudumme ajan myötä ja joissakin kysymyksissä piankin ottamaan kantaa yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan edelleenkehittämiseen, Talous- ja rahaliittoon ja talouspoliittisten instrumenttien antamiseen unionin käyttöön. Laajeneva unioni ei voi toimia tehokkaasti, ellei sen instituutioita ja päätöksentekoa remontoita. Tämän hyväksyessään Suomen tulee ajaa uudistuksia, joilla turvataan pienten maiden riittävä vaikutusvalta säilyttämällä niiden merkittävä asema neuvoston päätöksenteossa.

Euroopan unionin yhteistyön syventämisessä ja laajentamisessa joudutaan väistämättä tekemään kompromisseja jäsenvaltioiden elintärkeiden etujen yhteensovittamiseksi. Tämä voi johtaa joissakin kysymyksissä hitaampaan etenemiseen, kuin olisi unionin tehokkaan toiminnan kannalta toivottavaa. On kuitenkin muistettava, että näin voidaan vahvistaa jäsenvaltioiden ja kansalaisten todellista sitoutumista yhteiseen politiikkaan ja ylläpitää valmiutta sen edelleenkehittämiseen. Mutta jos yhteistyöpyrkimyksissä ei onnistuta, on vaarana, että Euroopan unioni menettää toimintakykynsä ja yhdentymisprosessi seisahtuu. Seurauksena saattaisi olla kansallisvaltioiden kääntyminen sisäänpäin nationalististen pyrkimysten ja kaupan rajoittamisen suuntaan. Euroopan unionin halvaantuminen olisi vakava takaisku kaikille pyrkimyksille yhteiseen ongelmanratkaisuun ja vakauden lisäämiseen meidän maanosassamme. Unionilla on menestymisen mahdollisuudet, mutta myös menestymisen pakko.

Sosialidemokraatit katsovat turvallisuutta laajemmasta näkökulmasta, kuin mitä on totuttu liittämään EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikan käsitteeseen. Jo Euroopan unionin aikaansaama rajojen madaltuminen, valtioita yhdistävien lukuisten sidosten verkosto ja EU:n puitteissa tehtävä työ yhteisten ongelmien ratkaisemiseksi niin talous- kuin ympäristökysymyksissäkin lisää turvallisuutta maanosassamme.

Ulko- ja turvallisuuspoliittisen yhteistyön kehittämisessä on edettävä. Yhteisiä etuja ajaessaan unioni jää heikoksi ilman yhteistä näkemystä tärkeimmistä ulko- ja turvallisuuspolitiikan kysymyksissä. Bosnian sota on traaginen esimerkki eurooppalaisesta voimattomuudesta. Väliittömästi unionin ulkorajalta aukeaa lohdon näkyvä etnisistä puhdistuksista, räikeistä ihmisoikeuksien loukkauksista ja sodasta, jossa valtaosa uhreista on siviilejä. Kestääkö unioni enää uutta Bosniaa? Mikä voisi olla suurempi ongelma unionin uskottavuuden kannalta kuin alistuminen kärsimysten sivustakatsojan rooliin ilman kykyä edesauttaa konfliktin ratkaisua ja auttaa sen uhreja? Uskon, että jäsenmaiden kansalaiset haluavat nähdä Euroopan unionin, joka kykenee tehokkaaseen kriisien ennaltaehkäisyyn ja niiden hallintaan.

Suomen on annettava oma panoksensa rauhanturvaamiseen. Tämä edellyttää osallistumisvalmiuksiemme parantamista perustamalla hyvin koulutetut ja varustetut valmiusjoukot.

On epätodennäköistä, että EU:n jäsenvaltiot saavuttaisivat vuoden 96 konferenssissa yksimielisyyden sellaisesta puolustuspolitiikasta, joka johtaisi edelleen yhteiseen puolustukseen. Suomen on kuitenkin varauduttava siihen, että myös puolustuspolitiikkaa ryhdytään kehittämään. Mikäli muut jäsenmaat haluavat tähän suuntaan edetä, ei Suomen ole syytä heittäytyä jarrumieheksi.

Arvoisa puhemies! Maastrichtin sopimukselta käyty keskustelu on EU-maiden hallitusten hyvässä muistissa. Kokemuksesta tiedetään nyt, kuinka tärkeää on saada unionin jäsenmaiden kansalaisten tuki hallitustenvälisen konferenssin päätöksille yhteistyön edelleenkehittämisestä. Hallitusten on kyettävä välittämään kansalaisille perusteltu näkemys siitä, että yhteistyön tiivistämisestä saatavat hyödyt ovat haittoja suuremmat ja että tehokkaasti toimiva Euroopan unioni on kansalaisten arjen kannalta parempi vaihtoehto.

Jos päätöksille halutaan saada kansalaisten hyväksyntä, on välttämätöntä, että vuoden 96 konferenssia edeltää aito kansalaiskeskustelu esillä olevista asioista ja Euroopan unionin tulevaisuudesta. Sosialidemokraatit haluavat omalta osaltaan rohkaista tämän keskustelun käynnistämistä. Kuten kansanäänestystä ennen, helpottaisi kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumista ratkaisevasti, jos valtion taholta osoitettaisiin EU-tiedotustoimintaan tukea kansalaisjärjestöjen ja muiden yhteisöjen haettavaksi valmistauduttaessa vuoden 96 hallitustenväliseen konferenssiin.

Edustajat Kautto, Linnainmaa, Tennilä ja Varpasuo merkitään läsnä oleviksi.

Ed. Zyskiewicz: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät Suomen kansan edustajat! Kun hallitus eilen antoi selontekonsa EU-politiikasta, sosialidemokraatit laajalla rintamalla arvostelivat selontekoa liian yleispiirteiseksi ja arvostelivat selontekoa siitä, ettei siinä yksityiskohtaisemmin määritellä hallituksen linjauksia vuoden 96 konferenssissa esille tuleviin yksittäisiin kysymyksiin. En tiedä, oliko puheenjohtaja Lipposen ärhentely Yleisradiolle ja muille tiedotusvälineille syynä siihen, että illan tv-uutisissakin ed. Paasio pääsi sosialidemokraattien puolesta moittimaan hallituksen selontekoa ylimalkaiseksi. Muiden puolueiden kommentteja ei kuitenkaan rekisteröity.

Entä nyt, kun sosialidemokraatit käyttivät oman ryhmäpuheenvuoronsa? Esittikö sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä ja puolue sen yksityiskohtaisempia tavoitteita valmistautumiselle vuoden 96 konferenssiin kuin hallitus eilissä selonteossaan? Minä en ainakaan niitä kuullut enkä usko, että kuulitte tekään.

Kun esimerkiksi tämän päivän Helsingin Sanomissa sosialidemokraattinen kansanedustaja ja entinen puoluesihteerini Ulpu Iivari irtisanoutui hallituksen linjasta suhteessa institutionaaliin kysymyksiin ja liputti Euroopan unionin parlamentin valta-aseman vahvistamisen puolesta suhteessa ministerineuvostoon, en minä ainakaan puheenjohtaja Lipposen puheenvuorosta päässyt perille, kumpaa linjaa sosialidemokraattinen puolue ja eduskuntaryhmä tukee, Suomen hallituksen linjaa, jossa korostetaan ministerineuvoston ja sitä kautta kansallisvaltioiden päätöksenteon asemaa, vai europarlamentaarikko Ulpu Iivarin linjaa, jossa hän korosti Euroopan unionin parlamentin valta-asemaa. Ei selvinnyt äskeisestä puheenvuorosta.

Itse olin arvioinut, että menee noin kolme kuukautta, ennen kuin Euroopan unionin parlamenttiin valitut kansanedustajat omaksuvat Euroopan unionin parlamentin asemaa korostavan näkemyksen institutionaalisissa kysymyksissä, mutta ainakin ed. Iivarin kohdalla omaksuminen on näköjään tapahtunut nopeammin.

Ehkä myöhemmin tässä keskustelussa, kun muutkin sosialidemokraattisen ryhmän jäsenet osallistuvat, saamme vastauksen kysymykseen, joka äsken jäi vastausta vaille: Mikä on sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän ja puolueen kanta tähän kysymykseen? (Ed. Lipponen: Mikä on kokoomuksen kanta?) — Kokoomuksen kanta tulee tässä puheenvuorossa, ed. Lipponen.

Arvoisa puhemies! Kuten Maastrichtin sopimuksessa edellytetään, Euroopan unioni pitää vuonna 96 hallitustenvälisen konferenssin, jonka on määrä pohtia EU:n perustamissopimusten tarkistamista. Tällä konferenssilla on tärkeä merkitys paitsi itse EU:lle myös koko Euroopalle. Konferenssin päätöksillä Euroopan unionia kehitetään ja sen toimintakykyä voidaan merkittävästi parantaa. Samalla varaudutaan siihen, että itäisen Keski-Euroopan ja Baltian maat voivat liittyä EU:n jäseniksi vuosituhannen vaihteen tienoilla. Suomelle on tärkeää, että olemme jo tässä vaiheessa EU:n jäseniä ja voimme näin täysimääräisesti vaikuttaa konferenssin tuloksiin.

Hallituksen antama selonteko Suomen EU-politiikan suuntaviivoista on tärkeä asiakirja. Se

auttaa meitä valmistautumaan vuoden 96 konferenssiin ja saattaa meidät pohtimaan sitä, millä tavoin Euroopan unionia pitäisi Suomen kansallisten etujen näkökulmasta kehittää. Perustamis-sopimusten muuttaminen täytyy EU:ssa tehdä jäsenmaiden yhteisellä sopimuksella, yksimielisesti. Tämä on oikea periaate. Se varmistaa sen, että jokainen jäsenmaa voi ratkaisevalta tavalla vaikuttaa siihen, missä asioissa toimivaltaa luovutetaan EU:lle. EU:n valta on siten kiinni sen jokaisesta jäsenmaasta; itse se ei voi omaa toimivaltaansa kasvattaa. Kokoomuksen eduskuntaryhmä on samaa mieltä hallituksen selonteon kanssa siitä, että on tärkeää säilyttää tämä periaate myös jatkossa.

Konferenssiin valmistauduttaessa on kuitenkin muistettava, että EU:n kehittyminen on jatkuva prosessi. Siksi ei ole realistista asettaa liian suuria odotuksia yhteen konferenssiin ja sen tuloksiin.

Liittyessään EU:n jäseneksi Suomi on sitoutunut edistämään yhä läheisemmän Euroopan kansojen välisen liiton tavoitetta. Suomi ja koko Eurooppa tarvitsevat taloudellisesti vahvaa ja poliittisesti toimintakykyistä Euroopan unionia.

Kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä Suomen on tarkasteltava EU:n kehittämistä ennen kaikkea järkevällä ja käytännönläheisellä tavalla. Me olemme valmiit kehittämään ja laajentamaan EU-yhteistyön uusille aloille silloin, kun voimme olla varmoja siitä, että päätöksenteko yhdessä muiden kanssa johtaa jollakin politiikan lohkolla Suomen kannalta selkeästi parempaan tulokseen kuin asioiden hoito kansallisella tasolla. Sitä vastoin emme halua sellaista EU:ta, jolle päätöksenteko- ja hallintovaltaa on siirretty ilman järkeviä perusteita, vain unionin ja byrokratian itsensä vuoksi. Kun me kokoomuksessa vastustamme tarpeetonta julkista ohjausta ja hallinnointia kotimaassa, niin sitäkin päättäväisemmin vastustamme ylikansallista byrokratiaa Brysselissä. Samoin kuin omankin hallintomme myös EU:n hallintokoneiston tehtävänä on viime kädessä palvella kansalaisia. Tämän koneiston olemassaolon oikeutus on kiinni siitä, kuinka hyvin se tässä palvelutehtävässään onnistuu.

Euroopan unionin päätöksenteon kansanvaltaisen kontrollin vahvistamiseksi ja kansalaisten EU-päätöksentekoon kohdistaman luottamuksen lisäämiseksi kokoomus pitää tärkeänä, että päätöksenteko unionissa olisi mahdollisimman avointa ja julkista. Ministerineuvoston kokoukset voisivat pääsääntöisesti olla julkisia silloin,

kun ministerineuvosto käyttää lainsäädäntövaltaa.

EU:n kehittämisessä kokoomuksen eduskuntaryhmä haluaa pitää tiukasti kiinni läheisyysperiaatteesta, siitä että päätöksenteko tapahtuu ensisijaisesti kansallisella tai sitäkin alemmalla alueellisella tai paikallisella tasolla. Vain sellaisissa kysymyksissä, joissa päätöksenteko unionin tasolla on tulosten kannalta välttämätöntä, toimivalta on tarpeen uskoa EU:lle. Muutoin päätöksenteko tapahtukoon entiseen tapaan omien kansallisten toimielintemme toimesta.

Samanaikaisesti kun sanomme ”kyllä” EU:n kehittämislle, puolustamme kansallisia instituutioitamme. Suomelle on toisaalta tärkeää, että omaan toimivaltaansa kuuluvissa asioissa EU kykenee tekemään päätöksiä ja panemaan päätökset täytäntöön tehokkaasti. Pienelle maalle olisi kestävämpi sellainen tilanne, että toimivalta jossakin kysymyksessä olisi uskottu EU:lle, mutta tositilanteessa, esimerkiksi ympäristökatastrofin uhatessa, tämä ei kykenisikään tekemään päätöksiä välttämättömistä toimenpiteistä, koska jäsenmaat eivät pääse näistä toimenpiteistä yksimielisyyteen.

EU:n mahdollisuutta tehdä kaikkia jäsenmailta sitovia määräenemmistöpäätöksiä ei pidä nähdä yksipuolisesti kansallista suvereniteettia rajoittavana asiana. Se takaa meille sen, että EU kykenee hoitamaan kunnolla ne asiat, joissa olemme halunneet sille toimivaltaa antaa. Myös Suomen kannattaa EU:ssa ajaa määräenemmistöpäätösten käytön lisäämistä sellaisissa asioissa, joissa tämä on EU:n toimintakyvyn varmistamiseksi välttämätöntä.

Suhteessa muuhun maailmaan kokoomus kannattaa avointa ja kaupankäynnin esteitä purkavaa Euroopan unionia. Suomen etu ei ole protektionistinen Euroopan linnoitus, vaan vapaa-kaupan periaatteita vaaliva eurooppalainen yhteisö.

Suomen politiikka EU:ssa lähtee asiapohjaisesta suhtautumistavasta unionin kehittämiseen. Meille olisi haitallista kiinteästi liittoutua tai leimautua mihinkään blokkiin tai intressiryhmään, koska se rajoittaisi omaa liikkumavapauttamme unionin sisällä ja voisi luokitella meidät jo etukäteen jonkin mielipidesuunnan tai katsantokannan edustajiksi. Euroopan unionissa emme ole ruotsalaisia, emme saksalaisia, emme brittejä emmekä sellaisiksi tule. Olkaamme siis suomalaisia ja olkaamme ylpeitä siitä.

Toisaalta on selvää, että Suomi myös EU:n jäsenenä harjoittaa erityisen kiinteää yhteistyötä

muiden Pohjoismaiden kanssa. Onhan meillä vuosikymmenien hyvä kokemus läheisestä yhteistyöstä Pohjoismaiden kesken.

Arvoisa puhemies! Talous- ja rahaliitto Emun osalta vuoden 1996 konferenssin tehtävänä on tarkastella erityisesti Rahaliiton aikataulua koskevia Maastrichtin sopimuksen kohtia. Sopimuksessahan on nyt määrätty, että Emun viimeinen eli kolmas vaihe käynnistyy Emu-kriteerit täyttävien EU-maiden kesken viimeistään 1 päivänä tammikuuta 1999. Luottamus Emun toteutumiseen on viime aikoina vahvistunut, eikä Rahaliiton aikataulusta tähän mennessä ole missään tingitty. Emun toinen vaihe käynnistyi vuoden 1994 alussa, jolloin aloitti toimintansa tulevan Euroopan keskuspankin edeltäjä, Euroopan rahapolitiittinen instituutti Emi Frankfurtissa. Komissio on käynnistänyt myös yhteiseen valuuttaan siirtymisen käytännön järjestelyjen valmistelut.

Maastrichtin sopimuksessa vain Iso-Britannia ja Tanska saivat oikeuden halutessaan jättäytyä Rahaliiton ulkopuolelle, kun muut EU-maat sitoutuivat periaatteessa noudattamaan päätettyä aikataulua yhteiseen valuuttaan siirtymiseksi. Sama koskee periaatteessa myös EU:n uusia jäsenmaita kuten Suomea, kun olemme ilmoittaneet hyväksyvämmä Maastrichtin sopimuksen.

On kuitenkin liioiteltua väittää, että Suomi voitaisiin pakottaa mukaan EU:n rahaliittoon. Käytännössä ketään ei voida pakottaa mukaan. Emu-jäsenyydessä onkin kysymys ennen kaikkea jäsenmaan omasta tahdosta, siitä haluaako se olla mukana vakaassa eurooppalaisessa rahataloudellisessa ympäristössä vai ei.

Kokoomuksen eduskuntaryhmän käsitys on, että mikäli Emun kolmas vaihe toteutuu, Suomen etu on olla siinä mahdollisimman aikaisessa vaiheessa mukana, mieluummin jo ensimmäisten maiden joukossa. Tämä kuitenkin edellyttää Suomen omalta talouspolitiikalta tasapainoisuutta ja työmarkkinoilla riittävää joustavuutta. Olemme hallituksen selonteon kanssa samaa mieltä siitä, että lopullinen päätös osallistumisesta Emun kolmanteen vaiheeseen tulee tehdä eduskunnassa.

Emu-jäsenyys takaa meille mahdollisuuden osallistua sellaiseen talousyhteistyöhön, jossa jäsenmaat ponnistelevat yhteisvoimin kasvun, työllisyyden ja maltillisen hintakehityksen puolesta. Jos jäisimme Emun ulkopuolelle, merkitsi tämä, että ilmoittautuisimme samalla epävarman valuutan, tasapainottoman julkistalouden ja korkean korkotason maaksi. Näitä tavoitteita

Suomi ei omassa talouspolitiikassaan varmasti halua tavoitella. Ne merkitsisivät käytännössä työttömyyden talouspolitiikkaa.

Oman kansallisen rahan häviäminen on EU:n Emu-suunnitelmassa kaikkein eniten epäilyksiä herättävä asia. Tässä on pitkälti kysymys symboliarvoista, joiden merkitystä kansallisen identiteetin kannalta ei pidä vähätellä. Tosin itsenäinen, Venäjän ruplasta erillinen Suomen markkin syntyi vuonna 1877 liittämällä se oman aikansa Emu-järjestelmään eli kultakantaan.

Suomalaiselle taloudelle, työllisyydelle ja kansalaisten hyvinvoinnille yhteisestä eurooppalaisesta rahasta on kiistattomia etuja. Valuuttavaihdosta aiheutuvat kustannukset poistuvat, korkotaso alenee ja mahdollisuudet säilyttää rahan arvo vakaana paranee. Näitä asioita me suomalaisetkin joudumme vakavasti punnitsemaan, kun harkitsemme omaa suhdettamme Rahaliittoon.

EU:n yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka eroaa varsinaisista yhteisöpolitiikoista sikäli, että siinä on kysymys hallitustenvälisestä yhteistyöstä, ei lainkaan ylikansallisesta päätöksenteosta. Ulkopoliitikassa EU:n komissiolla ei ole valvontavaltaa eikä Euroopan tuomioistuimella tuomiovaltaa. Hallitustenvälisen yhteistyön luonteesta johtuu, että ulkopoliitiikan alueella EU ei voi tehdä linjakysymyksissä määränemispäätöksiä. Toimenpiteisiin ryhtymisestä jossakin asiassa voidaan päättää vain yksimielisesti, mutta erikseen voidaan päättää, että toimenpiteiden täytäntöönpanoon liittyvistä asioista päätetään määränemismistöllä. Puolustuspolitiikasta Maastrichtin sopimuksessa on puolestaan todettu vain, että se on pitkällä aikavälillä määriteltävä asia, joka saattaa aikanaan johtaa yhteiseen puolustukseen.

Ulkopoliitiikan osalta vuoden 1996 konferenssissa pohditaan sitä, miten EU:n yhteistä ulkopoliittikkaa voitaisiin nykyisestä tehostaa. Tehostaminen tarkoittaisi käytännössä määränemispäätösten sallimista ulkopoliittikkaa koskevissa kysymyksissä. Tällöin yhteisen ulkopoliitiikan luonne muuttuisi hallitustenvälisestä yhteistyöstä tavalliseksi yhteisöpolitiikaksi.

Entisen Jugoslavian kysymyksen kokemusten perusteella on ilmeistä, että EU:n nykymuotoisesta ulkopoliitikasta ei helposti kyettä kehittämään toimivaa yhteistä eurooppalaista ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Onkin hyvin epätodennäköistä, että EU-maat olisivat valmiita siirtämään merkittävän osan ulkopoliittista toimivaltansa unionin käsiin. Kokoomuksen eduskun-

taryhmän mielestä Suomelle sopii hyvin osallistuminen EU:n yhteisesti sovittuihin toimiin ulkopoliittikan alalla. Sen sijaan suhtaudumme kielteisesti määräenemmistöpäätöksiin ulkopoliittisissa kysymyksissä.

Puolustuspolitiikassa avainasemassa ovat EU:n, Länsi-Euroopan unionin Weu:n ja Naton suhteet ja niiden kehittäminen. EU:n oman puolustuspolitiikan kehittämisen tarve riippuu paljolti Naton sisäisestä tilanteesta. Lähdemme kuitenkin siitä, että sotilaallisesti liittoutumattomien EU-maiden oikeutta pysyä niin halutessaan liittoutumien ulkopuolella kunnioitetaan. Näin Suomi voi itsenäisesti määritellä oman suhteensa EU:n mahdolliseen puolustuspolitiikkaan.

Vuoden 1996 konferenssi saattaa kuitenkin merkitä Suomelle alkua prosessille, jonka kuluessa meidän on valittava, haluammeko jatkaa perinteistä sotilasliittojen ulkopuolista ja omiin voimiimme nojaavaa puolustuspolitiikkaa vai tulisiko puolustuksemme sittenkin rakentua jonkin asteisen länsiyhteistyön varaan. Kokoomuksen mielestä näiden vaihtoehtojen etuja ja haittoja on harkittava hyvin huolellisesti, mutta samalla ennakkoluulottomasti ja avoimin mielin. Lopullisen ratkaisun tulee perustua tiukasti vain ja ainoastaan Suomen kansalliseen etuun. Kokoomuksen eduskuntaryhmä korostaakin, ettei Suomen pidä tulevaisuudessa sulkea pois mitään vaihtoehtoja, jotka lisäävät Suomen turvallisuutta ja vahvistavat rauhantilaa Euroopassa.

Arvoisa puhemies! EU:n instituutiot ja päätöksentekorakenne on alun perin rakennettu 6 jäsenmaan Euroopan yhteisöjä varten. Kun EU:ssa on tänään 15 ja 5—10 vuoden kuluttua ehkä jo yli 20 jäsenmaata, päätöksentekoa joudutaan välttämättä uudistamaan, jos halutaan turvata unionin toimintakyky ja päätöksenteon tehokkuus myös jatkossa. Tämä on kuitenkin tehtävä niin, että myös pienten jäsenmaiden vaikutusvalta unionissa turvataan.

Vuoden 1996 konferenssissa on määrä keskustella mm. määräenemmistösäännöksistä ja komission kokoonpanosta. Komission jäsenmäärää on esitetty radikaalisti vähennettäväksi, jolloin pienet jäsenmaat eivät enää saisi ehdokastaa jokaiseen komissioon, vaan ne saisivat komissaarin paikan vain jonkin määrätyn rotaation mukaan.

On ymmärrettävää, että komission jäsenmäärää tuskin on varaa kasvattaa juurikaan nykyisestä 20:stä, mikäli komission toimintakyky halutaan säilyttää, mutta ainoa vaihtoehto ei suinkaan ole pienten jäsenmaiden komissaarien kar-

siminen. Komissiota voitaisiin pienentää myös poistamalla suurilta jäsenmailta toinen komissaari, jolloin komission jäsenmäärä voitaisiin jo nykyisellään vähentää viiteentoista. (Ed. Laakso: EU:n konservatiivit ovat toista mieltä!) — Saattavat olla, ed. Laakso.

Kysymys Euroopan parlamentin ja ministerineuvoston välisistä suhteista päätöksenteossa kuuluu vaikeasti ratkaistaviin instituutio-ongelmiin, joista vallitsee erilaisia käsityksiä sekä jäsenmaiden kesken että niiden sisällä. EU:n päätöksenteossa on puhuttu paljon ns. demokratia-vajeesta eli siitä, että EU antaa säädöksiä, joilla jäsenmaissa on käytännössä lain asema mutta joiden säätämiseen eivät vaaleilla valitut kansanedustajat pääse suoraan osallistumaan. Tämän perusteella Euroopan parlamentti on kiihkeästi vaatinut EU:n sisällä lisää sananvaltaa itselleen.

Demokratia-vaje on kuitenkin osaksi harhakäsitys. Mikäli Euroopan unioni olisi valtio, huoli parlamentin asemasta olisi täysin perusteltu, mutta kun EU ei ole valtio eikä liittovaltio, ei ole perusteltua vahvistaa ylikansallisen Euroopan parlamentin asemaa suhteessa ministerineuvostoon. Juuri ministerineuvosto on se paikka, jossa itsenäisten jäsenvaltioiden edustajat eli ministerit omia kansallisia näkökantojaan edustaen ja puolustaen sopivat yhteisistä säädöksistä. Suomen kansallisten etujen ja näkökantojen huomioon ottaminen tapahtuu parhaiten silloin, kun ministerineuvosto säilyy keskeisenä lainsäädäntöelimenä unionin päätöksenteossa.

Toisin kuin usein väitetään, demokratia toteutuu ministerineuvostokeskeisessä päätöksenteossa, ovathan kaikki unionin jäsenmaat parlamentaarisia demokratioita, joten ministerineuvostoon kokoontuvat ministerit nauttivat omien kansallisten ja omien kansojensa valitsemien parlamenttien luottamusta. Keskusteltaessa Euroopan unionin ns. demokratia-vajeesta onkin syytä kiinnittää päähuomio siihen, miten turvataan se, että kansallisten parlamenttien tahto kanavoituu riittävästi ministerineuvostoon, missä yhteistyö ja päätöksenteko tapahtuu siis hallitusten edustajien kesken.

Kysymys EU:n instituutioiden vahvuudesta ja roolista liittyy kiinteästi kysymykseen unionin perusluonteesta: Onko Euroopan unioni ennen kaikkea itsenäisten valtioiden välisen yhteistyön instrumentti vai onko se valtioiden liitto, jota jatkossa pyritään kehittämään yhä enemmän liittovaltion suuntaan? Kokoomuksen vastaus tähän kysymykseen on selvä ja sama kuin hallituksen selonteossa eli erilainen kuin ed. Iivarin:

Euroopan unionia on jatkossakin kehitettävä itsenäisten valtioiden yhteenliittymänä.

Maastrichtin sopimukseen kirjatulla subsidiariteetti- eli läheisyysperiaatteella tarkoitetaan EU:n toimivallan rajaamista niin, että unionille annetaan toimivalta ainoastaan sellaisissa kysymyksissä, jotka unionin tasolla voidaan hoitaa jäsenmaiden etujen kannalta tehokkaammin ja tarkoituksenmukaisemmin kuin kansallisella tai alueellisella tasolla. Pääsääntönä läheisyysperiaatteen mukaisesti tulee siis olla, että päätökset tehdään kansallisella tasolla. Unionin päätöksenteko on tarpeen ainoastaan silloin, kun tähän on yhdessä sovittuja, erityisiä syistä. (Ed. Laakso: Kaukana päätetään siitä, mistä lähellä saa päättää!) — Palaan tähän kohtaan, ed. Laakso.

Kokoomukselle läheisyysperiaate on erityisen tärkeä asia EU:ssa. Me haluamme, että päätökset tehdään yhdessä vain sellaisissa asioissa, joissa kansallinen päätöksenteko ei ole riittävä. (Ed. Gustafsson: Kaikkihan ovat tätä mieltä!) — Kaikkiko? Euroopan sosialistipuolueen, ed. Gustafsson, europarlamentaarikko Elisabeth Guigou esitti äskettäin, että EU:n pitäisi taata kaikille EU-kansalaisille samat julkiset palvelut. (Ed. Jaakonsaari: Kyllä kai tuhannen edustajan joukossa on monen mielipiteen edustajia!) Tällainen vaatimus on hyvä esimerkki siitä, ed. Gustafsson, miten läheisyysperiaate unohdetaan, kun halutaan parantaa maailmaa. Kokoomus ei hyväksy sitä, että kaikkien maiden sosialistit yhtyvät Brysseliin päättämään itsenäisten jäsenvaltioiden holhoamisesta. Jokaisella jäsenmaalla tulee olla vapaus järjestää esimerkiksi omat julkiset palvelunsa kansallisen päätöksenteon varassa itselleen parhaiten sopivalla tavalla. Läheisyysperiaatteen mukaisesti esimerkiksi ympäristöpolitiikka kuuluu luontevasti unionin toimivaltaan, sillä koko EU:n laajuiset ympäristöpoliittiset toimet ovat suorastaan välttämättömiä.

Läheisyysperiaate merkitsee, kuten hallituksen selonteossa todetaan, myös monien EU:n nykyisten toimintojen arvioimista uudelleen. Kaikkea EU:n direktiivitehtailua ei voi pitää perusteltuna. Monissa asioissa kansallinen tai jopa alueellinen päätöksenteko riittäisi hyvin asioiden tehokkaaseen hoitoon. Siitä, pitääkö kurkkujen käyryydestä antaa säädöksiä, voidaan mainiosti päättää kotimaassa. Usein tällaista asiaa koskeva ratkaisu voi olla se, että siitä ei tarvita sen paremmin Euroopan unionin kuin eduskunnan tai kunnanvaltuustonkaan määräyksiä, vaan asia voidaan jättää tuottajien ja kuluttajien vapaiseen harkintaan.

Läheisyysperiaatteeseen liittyy aivan keskeisesti kysymys ja tulkinta siitä, millä tasolla tulkitaan, kuuluuko jokin asia päätettäväksi yhteisö- vai jäsenvaltiotasolla. Kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä on tärkeää, että päätöksenteko tässä suhteessa kuuluisi viime kädessä jäsenvaltioille. Muussa tapauksessa koko läheisyysperiaate uhkaa menettää merkityksensä. Kaiken kaikkiaan on todettava, että unionissa on valtava työsarka läheisyysperiaatteen esille tuomisessa, käytäntöön saattamisessa ja vakiinnuttamisessa.

Seuraava suuri askel Euroopan unionin kehityksessä on sen laajeneminen itäisen Keski-Euroopan ja Baltian entisten sosialististen maiden suuntaan. Nämä maat tunnustavat EU:n kanssa samat länsieurooppalaiset demokratian, ihmis- oikeuksien, oikeusvaltion ja markkinatalouden arvot. Näiden maiden suotuisa ja vakaa kehitys on EU-maille viime kädessä myös turvallisuuspoliittinen kysymys. Vailla ongelmia näiden maiden sopeutuminen EU-jäsenyyteen ei kuitenkaan ole. Edes niistä pisimmälle kehittyneet maat tuskin pystyvät omaksumaan vuoden 2000 tienoilla kaikkia täyden EU-jäsenyyden velvoitteita, min- kä vuoksi niiden jäsenyyden toteutuminen asteit- tain on mielekkäin vaihtoehto. Liian nopea integroituminen EU:n markkinoihin romahduttaisi niiden talouden ja olisi vahingollista myös EU- maille itselleen. Eurooppa-sopimusten myötä EU on jo tavallaan aloittanut asteittaisen laaje- nemisprosessin itäisen Keski-Euroopan ja Bal- tian maiden suuntaan.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä katsoo halli- tuksen selonteon tavoin, että Suomen tulee tukea Keski-Euroopan maiden ja Baltian maiden EU- jäsenyyttä. Jäsenyyden tulee toteuttaa heti, kun näi- den maiden taloudellinen ja yhteiskunnallinen kehitys sen sallii. Samalla Suomen on omassa EU-politiikassaan ponnisteltava EU:n ja Venä- jän välisen yhteistyön monipuolistamiseksi ja ke- hittämiseksi. EU:n Venäjän politiikan tavoitteena on oltava demokratian, yhteiskunnallisen va- kauden ja markkinatalouden tukeminen Venä- jällä. Suomen etujen mukaista on, että EU:n ja Venäjän suhteet vahvistuvat ja Venäjän kanssa edetään asteittain kohti kaupan ja taloussuhtei- den vapauttamista.

Kansallisessa valmistautumisessamme EU:n vuoden 96 konferenssiin on kokoomuksen edus- kuntaryhmän mielestä ensiarvoisen tärkeää, että maamme politiikalla on tässä konferenssissa kansalaisten mahdollisimman laaja tuki. Maastrichtin sopimuksen kokemat kolhut mo-

nissa vanhoissa EU-maissa osoittivat, että kabinettipolitiikka ei ole oikea tapa kehittää EU:n rakenteita. Vuoden 96 konferenssin asiat eivät saa Suomessakaan olla perinteistä ns. salaista diplomatiaa, vaan niistä ja niiden merkityksestä on voitava käydä avointa ja laajaa kansalaiskeskustelua jo ennen konferenssia.

Tärkeää on myös se, että eduskunta on kaikissa vaiheissa hyvin informoitu konferenssin valmistelusta ja pystyy lausumaan hallitukselle oman kantansa Suomen neuvottelutavoitteista ja tehdyistä ehdotuksista. Kun otetaan huomioon konferenssin merkitys Suomen ja koko Euroopan kehityksen kannalta, tulisi harkita myös erillisen parlamentaarisesti kootun seurantaryhmän asettamista tukemaan kansallista valmistautumista konferenssiin.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitustenvälinen vuoden 96 konferenssi on tärkeä virstanpylväs EU:n kehityksessä. Mitä paremmin ja perusteellisemmin me suomalaiset konferenssiin valmistaudumme, mitä aktiivisemmin ja laaja-alaisemmin pidämme yhteyttä eri jäsenmaihiin ja EU:n eri toimielimiin, sitä paremmin pystymme konferenssin päätöksenteossa vaalimaan kansallista etuamme.

Kaiken kaikkiaan hallituksen selonteko ja sen linjaukset ovat hyvä perusta kansalaiskeskustelulle ja hyvä perusta kansalliselle valmistautumiselle konferenssiin.

Edustajat Biaudet ja Dromberg merkitään läsnä oleviksi.

Ed. Wahlström: Arvoisa puhemies! Ensinäkin hieman selonteon kielestä, siitä mielestä, millä hallitus suuntautuu toimimaan Euroopan unionissa. Selonteko on harmiton, hajuton, mauton. Siinä on pääosassa Suomi ja sillä yhteinen tahto. Hallitus kätkee omat tavoitteensa kansallisten tavoitteiden verhoon.

Toiseksi selonteon tarkoituksesta. On totta, että eduskunta vaati selontekoa, ja se on nyt annettu. Eilen pääministeri Aho sanoi, että on tärkeätä kuulla eduskunnan kanta. Mitenhän sitä nyt kuunnellaan? Täällä on paikalla yksi ainoa ministeri, asuntoministeri Taina. Luulen, että asuntoasiat kaikkein vähiten ovat EU:ssa päätettäviä. Hallitus voisi kyllä kuulla eduskunnan kantaa, mutta ei ole paikalla.

Ed. Zyskiewicz puhui kansallisesta edusta. Siitä on syytä sanoa jokin sana. Nimittäin todella-

kin hallituksella on omat tavoitteet ja kansalliset edut voivat olla eri asia. EU:n päätöksenteossa, esimerkiksi unionin neuvostossa, ei ole edustetuna mikään abstrakti Suomi. Siellä sopii ja päättää, myy ja vaihtaa Ahon hallituksen keskustalainen tai kokoomuslainen ministeri. Vaalien jälkeen ministerit voivat olla toisia, mutta perustilanne ei muutu. Neuvostossa istuu suomalainen poliitikko, jolla on omat yhteiskunnalliset näkemyksensä ja taustanaan tietty kannattajakunta. Mielestäni on loruilua ylevä puhe Suomesta, kun neuvostossa tehdään päätöksiä, jotka koskevat metsänomistajia ja luonnonsuojelua, tukku-kauppaa ja kuluttajia, tuen saajia tai tuen maksajia, saastuvaa luontoa ja saastuttajia. Tällainen virke on selonteossa: "EU tarjoaa merkittävän uuden vaikutuskanavan kansallisten tavoitteidemme ja yhteisen eurooppalaisen päämäärän edistämiseksi." Olisi yhtä hyvin voitu kirjoittaa näin: "EU tarjoaa merkittävän uuden vaikutuskanavan kulloisellekin hallitukselle ja sen taustana oleville yhteiskunnallisille voimille omien erityistavoitteittensa edistämiseksi." Ei mielestäni keskustalainen maatalousministeri Brysselissä yhtäkkiä muutu ei-keskustalaiseksi, vain kansalliseksi, eikä Iiro Viinanen, joka on leimallisesti kokoomuslainen valtiovarainministeri ja jolla on tietty linja, toiseksi muutu, vaikka hän panisi Brysselissä päälleen kansallispuvun. Sen verran kyllä myönnän, hyvät kuulijat, että näiden erityiset ohella voi tietysti kansallisia näkökulmia olla mm. siinä, että unionin neuvostossa päätöksiä tekee suomalaisen puunjalostusteollisuuden edustaja eikä vain ruotsalaisen puunjalostusteollisuuden edustaja.

Euroopan yhdentyminen on eittämättä lisännyt vakautta maanosassamme. Se on kyennyt muuntamaan läntisen Euroopan isojen maiden ristiriidat ja ristiriitaiset edut kinasteluksi Euroopan unionin neuvostossa, ja se on hyvä.

Ahon hallitus sanoo unionin yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan täydentävän omaamme ja tarjoavan uusia välineitä mm. uusien uhkien poistamiselle. Selonteon luvussa Avoim Eurooppa todetaan myönteisin sanakääntein Suomen osallistuvan unionin Välimeren-alueen politiikkaan. Yhtä hyvin voisi sanoa yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan vievän meidät osaksi paljon useampaa ongelmallista tilannetta, kuin minhin itse muutoin pienen kokomme ja vähäisen merkityksemme takia sotkeutuisimme. Välimeren etelälaita esimerkiksi on autoritaaristen hallitusten ja suurten sosiaalisten ongelmien räjähdysherkkä alue.

Hallitus sanoo Suomen — minkä Suomen, kysyisin, jos pääministeri olisi paikalla — tavoitteena olevan kehittää unionin yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa niin, että unionin toimintakyky ja uskottavuus parane. Tavoite mainitaan keskeiseksi vuoden 96 hallitustenvälisessä konferenssissa. Ellei ole kyse toiminnan rajaamisesta mahdollisimman suppeaksi niin, että erimielisyydet aiheita on vain vähän, niin toimintakyky ja uskottavuus parane. Ilmeisesti vain siten, että viidentoista tasavertaisen hallituksen asemasta päättäjiä on vähemmän tai että vähemmistöön jääneet eivät voi estää päätöksiä ja niiden toimeenpanoa. Toimintakyvyn korostaminen merkitsee juuri oman päätöksenteon luovuttamista, ja minusta tämä on mielenkiintoinen, mutta myös erittäin huolestuttava seikka. Tästä Suomessa on syytä keskustella enemmän.

Me esitämme ja edellytämme, että yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa sekä puolustus-kysymyksiä varten asetetaan parlamentaarinen valmistelu määrittelemään tavoitteet ja rajamaan se, mihin emme valtiona voi suostua. Tätä valmistelua ei voida jättää valtioneuvoston tai vain tasavallan presidentin johdolla suljettujen ovien ja diplomaattisen salamyhkäisyyden suojassa tapahtuvaksi.

Kun selonteossa sanotaan, että eduskuntaa tullaan informoimaan konferenssin valmisteluista ja kuulemaan Suomen neuvottelutavoitteista päätettäessä, selvyyden vuoksi on sanottava, että pelkkä pääministerin ilmoitus ja siitä käytävä lyhyt keskustelu ilman asian käsittelyä valiokunnissa ei ole riittävä tapa informoida ja kuulla eduskuntaa, niin kuin ei ole tämäkään selonteko. Ei siis kelpaa se menettely, jota hallitus käytti Länsi-Euroopan unionin tarkkailijajäsenyydestä informoidessaan. Siinä minsterien puheiden lisäksi pidettiin yksittäisiä puheita eduskunnan muotoilematta päätöstä sen enempää valiokunnan mietinnön kuin salissa käydyin keskustelun pohjalta.

On mielenkiintoista, miten liittoutumattomuus ja itsenäinen puolustus sekä suhde Länsi-Euroopan unioniin on muotoiltu selonteossa. Tuntuu kuin sanottaisiin, että maamme oli liittymishetkellä puolueeton ja liittoutumaton ja sillä oli itsenäinen puolustus, mutta jatko jää auki. Muotoilu ei näet sano mitään Länsi-Euroopan unionin jäsenyydestä. Pääministerin puheessa sentään täsmennettiin, että tämä puolustuspolitiikkamme ydin on ja pysyy. Saa nähdä, mitä sanoo seuraavan hallituksen pääministeri, kun lähestytään vuotta 96. Vasemmistoliiton selkeä

kanta on, että Suomen ei tule liittyä Länsi-Euroopan unionin tai muunkaan sotilasliiton jäseneksi. Tämän on oltava lähtökohta myös vuoden 96 hallitustenväliselle konferenssille.

Samalla on selkeästi todettava, että Suomessa ei ole syytä perustaa valmiusjoukkoja pitäen silmällä Länsi-Euroopan unionin tarpeita, ei silläkään verukkeella, että kyse olisi rauhanturvaamistehtävistä tai ns. laajennetusta rauhanturvaamisesta, mikä pahimmassa tapauksessa voisi olla vain peitenimi rauhaanpakottamiselle, joka taas on peitenimi sodalle. Valmiusjoukot tulevat kalliiksi, ja niillä meidän viettäisiin osapuoliksi konflikteihin, joissa meidän ei ole syytä olla mukana. Suomen on syytä osallistua vain sellaiseen rauhanturvaamistoimintaan, jolla on konfliktin kaikkien osapuolten hyväksyntä.

Ihmisten vapaa liikkuvuus ja rajatarkastusten poistaminen unionin sisärajoilta lisää ilman muuta myös rikollisuuden liikkuvuutta. Siten on selvää, että joudutaan lisäämään kansallisten poliisien yhteistyötä. Poliittisten oikeuksien ja kansalaisvapauksien turvaamiseksi on kuitenkin samalla varmistettava, että tätä poliisiyhteistyötä valvotaan kansanvaltaisesti, niin ettei rajat ylittävä yhteistyö jää valvonnan katveeseen. Valitettavasti tätä puolta hallitus ei käsittele, mutta tälle hallituksellehan on ollut ominaista ennen kaikkea poliisin valtuuksien lisääminen, ei poliisin kansanvaltaisen valvonnan lisääminen. Vasemmistoliitto pitää kuitenkin välttämättömänä, että poliisiyhteistyölle asetetaan myös riittävä valvonta.

Vasemmistoliitto korostaa yleiseurooppalaisen yhteistyön tärkeyttä. Me katsomme, että Itä- ja Keski-Euroopan sekä Baltian maat tulee hyväksyä Euroopan unionin jäseniksi, mikäli näiden maiden kansalaiset sitä haluavat. Tiedostamme toki, että pikainen jäsenyys merkitsisi suuria sopeutumisvaikeuksia näille maille ja lisäksi saattaisi pakottaa mullistamaan unionin päätöksenteon.

On hyvä, että selonteossa nyt vihdoin jäsenyyden toteuduttua muistetaan, että kauppa ja suhteet ulkopuolisiin maihin ovat tärkeitä maaillemme. Ennen kansanäänestystä tuntui väliin siltä, että muu, Euroopan unionin ulkopuolinen, maailma olisi lakannut olemasta.

Suomen ja Euroopan turvallisuus toteutuu parhaiten Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön pohjalta, sillä näin voidaan kehittää koko maanosan turvallisuutta sulkematta ketään sen ulkopuolelle.

Suomen, Ruotsin ja Tanskan EU-jäsenyyttä näyttää merkitsevän vaikeuksia Pohjoismaiden neuvostolle kansanedustuslaitosten välisenä elimenä. Näissä maissa esiintyy vahvaa pyrkimystä supistaa Pohjoismaiden yhteistyötä vain ministeritapaamisiksi Brysselin porstuassa, jolloin mukana olisivat myös Norjan ja Islannin edustajat. Perusteita Pohjoismaiden neuvoston kiihdyttämiseksi on saatu myös Suomen ja Ruotsin valtiontalouden ongelmista. Vasemmistoliitto pitää tärkeänä, että Pohjoismaiden välillä säilyy myös parlamentaarinen yhteistyö. Selonteossahan muu lähialueyhteistyö on sangen pintapuolisesti ja epäkonkreettisesti käsitelty. Se tulee olemaan tulevaisuudessa kuitenkin eräs keskeinen osa, ja sen tavoitteet on selkeytettävä.

Hallitus ilmoittaa Suomen lähtökohtana olevan se, että unionin perusluonne itsenäisten jäsenvaltioiden yhteenliittymänä säilyy. Hallitus haluaa selonteon mukaan pitää komission, neuvoston ja Euroopan parlamentin tehtäväjaon ja unionin toimivallan kutakuinkin ennallaan. On selvää, että Euroopan parlamentin päätösvaltaa ei todellakaan voi laajentaa, mikäli halutaan säilyttää kansallisten parlamenttien ja ennen kaikkea kansallisten hallitusten nykyinen asema. Me haluamme säilyttää kansallista päätösvaltaa.

Hallitus katsoo unionille voitavan antaa toimivaltaa aloilla, joilla tehokas yhteistoiminta on tarkoituksenmukaista. Tarkoituksenmukaisuus on kuitenkin tyhjä sana. Esimerkiksi Ison-Britannian konservatiivien mielestä ei varmastikaan ole tarkoituksenmukaista antaa unionille lisää päätösvaltaa työelämää tai sosiaalipoliittikkaa koskeissa tai ympäristönsuojeluun liittyvissä asioissa. Suomessa taas vaikkapa turkistarhaajat saattaisivat katsoa, ettei ole tarkoituksenmukaista antaa unionille yhtään päätösvaltaa tarhattavien eläinten oloihin liittyvissä kysymyksissä. Tällaista listaa voisi jatkaa. Keskustelun kannalta olisi kuitenkin hyödyllistä täsmentää, missä mikin päätös olisi tarkoituksenmukaista tehdä.

Mikäli Euroopan unioni vuosikymmenen kuluessa tulee kattamaan 25 tai 30 jäsenvaltiota, edessä on unionin uudelleenmäärittely. Kyseessä voi olla tapahtumainkulku, joka johtaa unionista takaisinpäin kohti laajaa vapaakauppa-aluetta, joka saisi sisältönsä vain kaupan vapauttamisesta. Siinä syvempi poliittinen ja taloudellinen yhteistyö jäisi muutamalle jäsenmaalle, esimerkiksi Ranskan, Saksan ja Benelux-maiden muodostamalle ytimelle.

Saksan kristillisdemokraatit esimerkiksi näyttävät varautuvan tämän tyyppiseen vaihtoehtoon,

ja omalta osaltaan Tanska ja Iso-Britannia ovat varaumillaan Maastrichtin sopimukseen viitoittaneet kehitystä monikehaiseen Eurooppaan myös unionin sisällä. Toinen vaihtoehto, jota todellakin esimerkiksi Euroopan sosiaalidemokraattinen puolue tuntuisi tavoittelevan, on suuntautuminen tiiviimpään liittoon, jossa taivaanrannalla kangastelee liittovaltio. Se ei ole vasemmistoliiton tavoite.

Erittelemätön puhe toimintakyvystä, läheisyysperiaatteesta ja tarkoituksenmukaisuudesta on utupuhetta. Ei ole mitään konkreettista, mihin tarttua. Lähestyttäessä vuotta 96 on uskaltauduttava määrittelemään yksityiskohtaisemmin, mitkä asiat kuuluisivat unionin päätettäväksi ja riittääkö kaikissa asioissa esimerkiksi neuvoston yksinkertainen enemmistö. Hallituksen olisi kannattanut avoimesti tunnustaa, että toimintakyky voi olla ristiriidassa vähemmistösuojan kanssa.

Unionin päätöksenteko on hallitusten välistä ja siten välillistä. Kun asukkaita unionissa on yli 350 miljoonaa, jää unioni välttämättä ja väistämättä etäiseksi. Selonteossa jää kuitenkin auki sen pohtinen, mitä unioni kansalaisille merkitsee. Unionin kansalaisuushan esimerkiksi saa tällä hetkellä sisältönsä jäsenmaiden kansalaisuudesta, ja tavallisen ihmisen kannalta sisämarkkinoihin liittyvä liikkumavapaus on paljon tärkeämpi kuin unionin kansalaisuus.

Toinen kansalaisten kannalta oleellinen ja erittäin tärkeä kysymys on talous- ja sosiaalipoliittinen, se että unionimaissa on työttömyys melko korkea ja meillä peräti sietämättömän korkea. Niin oman yhteiskuntamme kuin unioninkin hyväksyttävyyttä riippuu viime kädessä siitä, minkälaista vastuuta tunnetaan työttömistä ja syrjäytyneistä.

Maatalouden ammatissa toimiva väestö oli muutama vuosi sitten noin 145 000. En tiedä tarkkaa lukua tällä hetkellä. Ottamatta nyt lainkaan kantaa sopeutusohjelmiin, joita maatalouteen on tehty, oli sinänsä hyvä, että laadittiin sopeutumisohjelma. Sen sijaan työttömiä meillä on puoli miljoonaa, eikä heidän osaltaan ole mitään vastaavia kotimaisia sopeutusohjelmia. Jäsenyyden seurauksena luvattu miljardi-investointikin työllistävät tästä joukosta ehkä muutamia satoja, ei satojatuhansia, vaan muutamia satoja.

Hallituksen suurin haaste on vastata siihen kysymykseen, mitä Euroopan unionin jäsenyyttä ja unioni merkitsevät tavalliselle kansalaiselle. Sitä vastausta ei saa ministeriiden puheista eikä selonteosta. Ehkä sitä vastausta ei saa myöskään

siksi, että jäsenyyttä haettaessa jäsenyyspäättöstä tehtäessä annetut lupaukset eivät pitäneet paikkaansa, eivät ruuan hinnan suhteen eikä muutenkaan. Siksi on kai hyvä häveliäästi vaieta siitä, mitä jäsenyys todella merkitsee.

Selonteossa pohjoista ulottuvuutta on käsitelty sekä maantieteellisenä että valtiollisena ilmiönä. Silti pääpaino näyttää olevan harvan asutuksen ja luonnonolojen luomassa, tähänastisille jäsenmaille uudessa tilanteessa.

Vasemmistoliitto tähdentää, että uusissa oloissa tulee maakuntien elinvoima turvata ja käyttää hyväksi kaikkia niitä uusia mahdollisuuksia, joita EU tuo. Jäsenmaksut on saatava kotiutetuksi, vaikka tiedämmekin, että me olemme nettomaksajia. Me emme saa kaikkia omia rahojamme Euroopan unionista takaisin.

Jäsenhakemuksen yhteydessä korostimme niitä ongelmia, joita jäsenyyteen pyrkiminen heikentyissä talouden oloissa merkitsisi. Vaadimme tuolloin kansallisia toimenpiteitä työttömyyden torjumiseksi, mutta mitä tekikään hallitus? Valitsi talouspolitiikan linjan, joka syvensi lamaa ja lisäsi työttömyyttä sekä kaiken lisäksi velkaannutti valtiota. Me varoitimme, että työttömyyden karkaaminen uudelle, korkealle tasolle merkitsee sitä, että sen painaminen edes lähelle sitä tasoa, josta lähdettiin, on äärimmäisen tuskallista. Mutta jollei tähän ryhdytä, on satojentuhansien suomalaisten aihetta kysyä, tuleeko heidän tuntea kuuluvuutta yhteiskuntaan, joka heidät on hyljännyt. Sadoissatuhansissa työttömissä piilee yhteiskunnallisen pahoinvoinnin siemen, joka voi purkautua apatiaksi ja syrjäytymiseksi, mutta myös rikollisuudeksi tai äärimmäisiin keinoihin turvautuvaksi poliittiseksi liikkeeksi.

Ahon hallituksen ansiosta tai syystä lähtökohdat ovat heikot. Niinpä Talous- ja rahaliiton lähentymisperusteiden sekä ulkomaisten rahoittajien odotusten sokea täyttäminen merkitsevät vaikeuksien kasaantumista. Talous- ja rahaliitto Emu, jota hallitus ja myös täällä ed. Lipponen haikailevat, merkitsee vaikeuksia.

EU:n hahmottelema talousstrategia on yksinkertaisesti meidän oloissamme riittämätön. Sen kaltaisella politiikalla työttömyyteen ei saada näkyvää muutosta. Talous- ja rahaliittoon pyrkiminen — ja siinä ei ole kyse vain liittymissopimuksen velvoitteista, vaan osaltaan myös markkinavoimien odotusten täyttymisestä — suuresti vaikeuttaa työttömyyden parantamista.

Tietäen hyvin, että Talous- ja rahaliiton ulkopuolelle jättäytyminen ei sekään ole ongelmaton, mutta muistuttaen myös, että Emua kohtaan,

Talous- ja rahaliittoa kohtaan, esitetään voimakasta arvostelua ei vain vasemmistoliitossa Suomessa vaan laajalti Euroopassa, katsomme, että sen jäsenyyden suhteen täydellinen päätösvapaus tulee säilyttää.

Kun hallitus selontekoonsa on kirjoittanut, että Suomi toimii aktiivisesti työelämää ja sosiaalipolitiikkaa koskevan ns. sosiaalisen ulottuvuuden kehittämiseksi, täytyy kysyä, onko kirjoittaja aivan vilpiton. Tämä hallitus on yhteistyön asemasta pikemminkin tuntuvat hakevan yhteenottoja ammattiyhdistysliikkeen kanssa. Itse asiassa ei olekaan ollenkaan samantekevää, kuka suomalaisena ministerinä on vaikuttamassa esimerkiksi työelämää tai sosiaalipolitiikkaa koskevien direktiivien syntyyn tai estämiseen.

Selonteossa on myös lyhyt ja kaunis kappale kansallisista kulttuureista, mutta olisin odottanut sen konkretisointia. Olisi esimerkiksi ollut hyvä kuulla, miten valtioneuvoston jäsenet suhtautuvat pyrkimyksiin nostaa eurooppalaisen ohjelmiston osuutta televisiossa tai joihinkin muihin käytännön hankkeisiin.

Arvoisa puhemies! Selonteon antaa väistyvä hallitus — onneksi väistyvä hallitus — eduskunnan lopettaessa työnsä, niin ettei selontekoa voida käsitellä valiokunnassa. Selontekoahan ei voida myöskään jättää seuraavalle vaalikaudelle käsiteltäväksi. Täysistuntokäsittely, joka on vain sarja puheita, ei muodosta eduskunnan kantaa tähän asiaan. Sen vuoksi toistan, että vuoden 96 hallitustenvälistä konferenssia varten on käynnistettävä parlamentaarinen laajapohjainen valmistelu.

Siinä valmistelussa on otettava kantaa ensinnäkin siihen, mitä unioni merkitsee asukkaalleen, mitä se tarjoaa, toiseksi siihen, missä asioissa Euroopan unionilla on ensisijainen tai yksinomainen toimivalta. On esimerkiksi otettava kantaa sosiaaliturvan, työelämää koskevien kysymysten, ympäristönsuojelun ja ulkopolitiikan asemaan. Kolmanneksi on selvitettävä, mitkä ovat Euroopan unionin päätöselinten keskinäiset suhteet ja mikä on päätösten vaatima määräenemmistö varsinkin siinä tapauksessa, että unioni nykyisestäään laajenisi. Neljänneksi on otettava kantaa siihen, mikä on suhteemme Talous- ja rahaliittoon. Siinä valmistelussa on lähdettävä siitä, että Suomi ei liity Länsi-Euroopan unionin eikä Pohjois-Atlantin sopimusjärjestön eli Naton jäseneksi.

Ed. Lax merkitään läsnä olevaksi.

Ed. D o n n e r : Arvoisa rouva puhemies! Viitaten ed. Wahlströmin ansiokkaaseen puheenvuoroon sanoisin, että valta eli hallitusvalta ei meillä ainakaan minun kahdeksan vuoden kokemukseni perusteella kovin paljon eduskuntaa kuuntele. Mahdollisesti valta kuuntelee ryhmiä, mikäli ryhmät ovat edustettuina hallituksessa, mutta sekin tapahtuu välillisesti ja joskus hyvin vastahakoisesti, mikä merkitsee sitä, että kun me puhumme erilaisista vajeista, kuten demokratia-vajeesta, niin meidän eduskuntaammekin joskus vaivaa vaje, joka koskee vallan eli toimeenpanovallan ja lakia säättävän vallan dialogia, josta tietysti on esimerkkinä sekin, että tämänpäiväisen keskustelu käydään tällä tavalla näkemättä ainuttakaan ministeriä. Tämähän on yleinen käytäntö. (Ed. Aittoniemi: Tulevia!) — Varmaankin tulevia, mutta en tiedä, keitä he ovat. Vaaleja ei vielä ole käyty, ed. Aittoniemi.

Tulen esittämään tässä aika lailla yleisen puheenvuoron siitä syystä, että en halua lähteä kaikkia konkreettisia ongelmia ratkaisemaan tässä yhteydessä myöskään siitä syystä, että joskus puheet muodostuvat täällä yksinpuheluiksi.

Kun itse olin nuori, uneksin Euroopasta ja kuvittelin silloin, että Eurooppa ei ole täällä. Tämähän oli melko yleinen käsitys meillä Suomessa ja on usein yhä, jos lehtiä lukee. Eurooppa käsitetään jotenkin Suomesta erillisenä suunnitteen samaan tapaan kuin islantilaiset veljemme puhuvat Islannista ja muusta maailmasta ja ahvenanmaalaiset meillä Ahvenanmaasta ja Manner-Suomesta, ruotsiksi Åland och Riket.

Nythän erät geopoliittiset ja historialliset tosiasiat ja tapahtumat ovat saattaneet vaikuttaa tähän käsitykseen. Valkoinen Suomi kutsui saksalaiset sotilaat punaisia vastaan. Runsaat puoli vuotta myöhemmin Saksa antautui ja tuhoutui. Vuonna 1939 Neuvostoliitto hyökkäsi Suomeen, jolloin Ranska ja Iso-Britannia lupasivat meille apua, jota ei koskaan tullut ja joka ei myöskään olisi saanut lupaa kauttakulkuun Ruotsin läpi siitä huolimatta, että Ruotsissa ”Finlands sak är vår”, siis Suomen asia oli heidän asiansa tuolloin ja myöhemmin. Mutta Ruotsin hallitus ei ollut samaa mieltä.

Vajaat kaksi vuotta tämän jälkeen me olimme mukana suurella saksalaisella sotaretkellä bolshevismia vastaan erään näkemyksen mukaan ajopuuna, erään toisen näkemyksen mukaan siksi, että meillä ei ollut muuta vaihtoehtoa. Sitten sodan jälkeen luotiin Neuvostoliiton kanssa eräänlainen minimikonsensus, joka vähitellen tuli hyödyttämään meitä ainakin taloudellisesti

siinä määrin, että oppositio viime vaalikaudella Paavo Väyrysen johtamana puheessa toisensa jälkeen syytti tuolloista hallitusta toimintakyvyttömyydestä idänkaupan suhteen. Lopuksi Neuvostoliittoa ei enää ollutkaan ja maljapuheet yysopimuksen vuosipäivänä voitiin lopettaa, mutta valitettavasti ei myöskään ollut minkäänlaista idänkauppaa perinteisessä merkityksessä, ainostaan 7 miljardin markan maksamaton lasku.

Pitkäaikainen epäily suhtautumisessa Euroopan integraatioon vaihtui vähitellen päättäväsyydeksi, joka sai alkunsa jäsenyydestämme Euroopan neuvostossa ja jatkui pitkinä neuvotteluinä Eta-sopimuksesta saaden tietyn päätepiteen eduskunnan äänestäessä EU-jäsenyydestä. Paljon on virrannut vettä siltojen alla, mutta on toivottavaa, että taistelu nyt on ohi ja että meidän ei enää tarvitse käydä kyllä vai ei -keskustelua jäsenyydestä. Jotkut ovat sitä toivoneet.

Arvoisa puhemies! Meillä on monia ongelmia jäljellä. Aikoinani Euroopasta uneksiessani minä, päinvastoin kuin monet muut tuohon aikaan, olin sitä mieltä, että oli tärkeää matkustaa ja oppia tuntemaan oma maanosamme. Tällöin törmäsin rajanvetoon, jonka otsikkona oli Jaltan sopimus, nimittäin Euroopan etupiirijakoon, mitä usein symbolisoi Berliinin jako ja sittemmin Berliinin muuri.

Meillä oli monia Suomessa, varsinkin poliittisessa johdossa, jotka kieltäytyivät tekemästä valintaa. He tiesivät, että meidän itäpuolellemme oli Paasikiven suureksi mahtavaksi naapuriksi kutsuma valtio, mikä johti tiettyyn itsesensuuriin ja pidättyvyyteen arvostelemasta asioita, joita itänaapuri piti sisäisinä asioinaan. Myöhempanä heijastumana tästä asenteesta on kummallinen virallisessa ulkopoliitikassamme tapahtunut siirtymä Tshetshenian sodan osalta, jota aluksi pidettiin ”tietysti Venäjän sisäisenä asiana”, mutta sitten vähitellen ehkä EU:n piirissä vallitsevan mielipiteen vaikutuksesta tätä ei enää pidettykään niin itsestäänselvänä sisäisenä asiana. Samaa mieltä ovat muuten monet muut venäläiset poliitikot. Venäjällä ei enää olekaan vain yksi mielipide. Kaikki tämä on osa poliittista lähihistoriaa, jossa kysymyksissä ihmisoikeuksista tulee olemaan yhä suurempi rooli, minkä hallitus kyllä myöntää selonteossaan.

Palatakseni henkilökohtaiseen kokemukseen törmäsin nopeasti kahteen Euroopalle leimalliseen maailmaan, toisaalta läntiseen, demokraattiseen ja markkinasuuntautuneeseen, ja toisaalta sosialistiseen järjestelmään, joka jo varhain osoitti monia hajoamisen merkkejä. Yksinkertai-

sesti sanoen voidaan todeta, että läntinen järjestelmä toimi, mutta itäinen, jos haluaa käyttää tätä terminologiaa, oli pettävällä pohjalla. Kysymys oli valinnan tekemisestä. Ei ollut kolmatta tietä.

Voidaan ajatella, että Suomi jossain määrin yritti soveltaa käytännössä tätä kolmatta tietä toivoen tiettyä järjestelmien välistä konvergenssia ja tietoisena siitä, että meillä ei ollut varaa asettua toiselle puolelle Neuvostoliittoa vastaan.

Ihmisoikeuksiin, demokratiaan ja sosiaaliseen markkinatalouteen perustuvan järjestelmän ja tuon toisen järjestelmän välillä ei ollut tätä kolmatta tietä. Jompikumpi selviäisi voittajana. Sitäkin hämmästyttävämpää on, että läntinen voitto tapahtui lähes ilman verenvuodatusta, kuin korttitalon romahdus. On kuitenkin yhä edelleen mahdollista, että maailmanloppu kumooa Eliotin kuuluisat runorivit maailmanlopusta: "not with a bang but a whimper". Ehkä loppu tulee niin rysähtäen kuin kyyneleinäkin.

Euroopassa näkemäni sai minut hylkäämään poliittisen äärivasemmiston, joka julisti uskollisuutta neuvostoihannetta ja itäistä sosialismia kohtaan ja jonka edustajat tässä eduskunnassa, he ovat tosin harvoja, näyttävät kärsivän freudilaistyyppisestä pahanlaatuisesta muistinmenetyksestä. Tämä ei ole estänyt minua olemasta radikaali, mikä sanan alkuperäisessä merkityksessä tarkoittaa asioihin pohjaa myöten menemistä, kyseenalaistamista. De omnibus est dubitandum, 'kaikkea on epäiltävä'. Tämä oli myös Marxin eräs tunnuslause.

On ymmärrettävää, että hallituksen selonteko eduskunnalle maan EU-politiikasta on melko yleisluontoinen siitäkin syystä, että olemme olleet mukana täsmälleen 45 päivää tämä päivä mukaan luettuna. Valitettavasti eduskuntavaalimme ja siten uuden hallituksen valitseminen sattuu ajankohtaan, jolloin Euroopassa, tarkoitetaan nyt unioniin kuuluvaa Eurooppaa, ollaan täydessä työssä hahmottelemassa suuntaviivoja vuoden 1996 hallitustenväliselle konferenssille. Siellä on käsiteltävänä ja päätettävänä, jos otetaan kaikki ehdotukset ja ajatukset huomioon, täydellinen lista siitä, mitä unionin voidaan ajatella tekevän lähimmän 5—10 vuoden aikana.

On syytä heti lausua varoituksen sana. Mitä enemmän pyritään nielaisemaan ja päättämään, sitä suurempi on riski, ettei sitä pystytä sulattamaan ja tulos muodostuu suoraan sanoen pan-nukakuksi.

Hallitustenvälinen konferenssihan on monin tavoin Maastrichtin sopimuksen jatkoa. Meille

olisi eduksi, jos kesään ja syksyyn mennessä voisimme tarkemmin täsmentää, mitä haluamme, ja nimenomaan seuraava eduskunta. Hallituksen laatimassa selonteossa on kuitenkin luettelo, joka käsittää melkein kaiken.

Sallikaa minun kuitenkin tekstin perusteella pyrkiä asettelemaan tiettyä tärkeysjärjestys. Selonteko on yllättävän lyhytsanainen meille ja koko Euroopalle keskeisen ongelman kannalta, nimittäin suhteidemme Venäjään, Baltian maihin ja Keski- ja Itä-Eurooppaan. Meidän puoleltamme kyse voi olla vaatimattomuudesta, koska varmaankaan ei hallitus ja komissio tai ministerineuvosto Brysselissä oikein tiedä, miten laajentumista itään tulisi käsitellä.

Yleisellä tasolla kaikki näyttävät olevan yhtä mieltä laajentumisen toivottavuudesta rauhanomaisen kehityksen takaajana koko Euroopassa, mutta mitä konkretiaan tulee, tie on pitkä, jos edellytetään kaikissa kyseisissä maissa vallitsevan olosuhteet, joissa maata on lailla rakennettava ja joissa väestö luottaa poliittisen demokratian toimintakykyyn ja yhteiskuntajärjestelmän on suhteellisen oikeudenmukainen ja korruptioton.

Nythän demokratiaa ei voida pelkästään lailla rakentaa. Demokratialla on myös omat pelisääntönsä, ja me vaadimme siis itäiseltä tai Keski-Euroopalta, että he myös pysyvät demokraattisissa pelisäännöissä. Viimesykyinen farssi EU-jäsenyyden ympärillä eduskunnan täysistunnossa todistaa, että meillä Suomessakin on runsas määrä kansanedustajia, jotka eivät pidä kiinni demokratian pelisäännöistä. Tämä osoittaa, että meilläkin on paljon opeteltavaa.

Mutta olkaamme yhtä mieltä kahdesta asiasta. Toisaalta EU-järjestelmä sinänsä takaa rauhanomaisen kehityksen kyseisissä maissa, mutta kysymys Venäjän tulevista kohtaloista ja suhtautumistavoista on keskeinen, kun toivotaan tilaa, jossa sotilaalliset uhkakuvat vähitellen väistyvät.

Emme myöskään saa sivuuttaa sitä tosiseikkaa, että useiden oletettavien jäsenmaiden välillä vallitsee voimakkaita jänniteitä, ei ainoastaan rajariitoina, kuten Viron ja Venäjän välillä tai Unkarin ja Slovakian yhtäältä ja Unkarin ja Romanian toisaalta, vaan meidän on hyvä muistaa, että myös Länsi-Eurooppaa ovat vaivanneet tällaiset ongelmat, jotka sittemmin on soviteltu rauhanomaisin keinoin.

Ajattelen Itävallan ja Italian välistä konfliktia Etelä-Tirolista tai vuosisatoja vanhoja saksalaisranskalaisia kiistoja Elsass-Alsacen maakunnasta, jonne on tietyllä psykologisella oivalluksella sijoitettu yksi Euroopan keskipisteistä, Stras-

bourgin kaupunki, joka on ollut monien valloistusten kohteena. Tämä kuuluu nykyään historiaan sen vuoksi, että jokseenkin samanlaiset taloudelliset ja sosiaaliset olot maiden välillä ovat tehneet kysymyksen rajoista melko toisarvoiseksi suunnilleen samalla tavalla kuin senkin, millä puolella Tornionjokea tällä hetkellä asuu.

Hallituksen selonteko puhuu jakamattomasta Euroopasta. Sen olisi kuitenkin suuremmassa määrin tullut edes pyrkiä määrittelemään, miten voisimme myötävaikuttaa liennytykseen lähi-alueillamme. Konfliktintäyteinen suhde Venäjään ei ole ollut meille koskaan hyväksi. Meidän ei pidä toimia tuomarina eikä lääkärinä, mutta tulee kuitenkin pyrkiä hedelmälliseen taloudelliseen vuorovaikutukseen ja poliittiseen dialogiin tämän naapurin kanssa ottaen huomioon, että hyväksymme Rooman sopimukseen johtaneet ja EY:n omaa kehitystä koskevat periaatteet. Eiväthän ensisijaisesti taloudelliset perusteet vievät meitä jäsenyyteen vaan tietyn arvovyyhtien hyväksyminen.

Arvoisa puhemies! Julkinen keskustelu yhteistyön jatkamisesta Euroopassa tulee luultavasti keskittymään turvallisuuspoliittiseen ulottuvuuteen, kysymykseen Talous- ja rahaliitosta, ja lopulta kansalaisten ja kansallisten parlamenttien rooliin tässä prosessissa. On jokseenkin tarpeellista tällä hetkellä ja Suomen osalta keskustella vakavasti muusta kuin jo ottamistamme askeleista, tiestä tarkkailija-asemaan Länsi-Euroopan unionissa ja ehkä tietystä valmiudesta osallistua aktiivisesti rauhanturvatoimintaan. Tällä tarkoitetaan, että kysymys Nato-jäsenyydestä lähitulevaisuudessa voidaan siirtää syrjään. Tuskin kukaan meillä uskoo, kuvittelen ainakin näin, että itärajamme olisi paremmin suojattu meidän Nato-jäsenyydellämme. Vahva EU muodostaa sen sijaan varmemman takuun sille, että vähitellen voidaan päästä toimivaan, koko Eurooppaa käsitävään kollektiiviseen turvallisuusjärjestelmään. Puolueettomia emme kuitenkaan ole arvostus-temme ja ihanteidemme vuoksi, joita meillä on yhdessä muiden EU-maiden kanssa.

Edes Maastrichtin sopimuksessa ei ole minikäänlaista turvallisuuspoliittista automatiikkaa, kuten eräät jäsenyyden kotimaiset vastustajat täällä ovat kuvitelleet. (Ed. Laakso: Katsotaan nyt!) — Katsotaan, katsotaan.

Talous- ja rahaunionin osalta vaikuttaa utopistiselta, että edes viiden kuuden vuoden ajanjaksolla olisimme lähelläkään asetettuja kriteerejä. On kuitenkin sanottava, että omista ponnisteluistamme riippuu, onnistummeko ratkaisemaan

joitakin yhteiskuntamme keskeisiä ongelmia: korkean ulkomaisen velkaantumisen ja katastrofaalisen työttömyyden. Meiltä näyttää puuttuvan syvempi kriisitietyys siitä huolimatta, että monilla tavoin elämme lainattua aikaa ja velkaannumme yhdellä markalla kolmesta julkisesta taloudessamme kuluttamastamme markasta.

Mutta joukossamme ovat arvostelijat, tarkoitan nyt EU-kriittisiä henkilöitä, eivät tyydy kehittämään uhkakuvia turvallisuuspoliittisesta automatiikasta ja monetaarisesta sitoutumisesta eurooppalaiseen keskuspankkiin. He väittävät myös, ettei meillä omassa maassamme ole oikeutta päättää omista asioistamme. Kuvaa voidaan tietysti perustella väitteellä kasvottomasta EU-byrokratiasta Brysselissä, joka tekee päätökset, jotka voisimme paremmin itse tehdä. Itse olen kylläkin vakuuttunut siitä, että keskustellessamme demokratiavajeesta meidän on syytä korostaa oman kansanedustuslaitoksemme roolia tässä yhteydessä, ja kuten hallitus tosiaan tekee, tähdentää läheisyysperiaatetta, jota mitä suurimmalla todennäköisyydellä uudet jäsenmaat Itävalta ja Ruotsi mieluusti tukevat, samalla kun me mitä määrätietoisimmin vastustamme komission ja Brysselin byrokratian salailua. Tässä meillä kuitenkin on voimakas tuki hallinnon julkisuusperiaatteessa, jota mitkään ulkoapäin tulevat direktiivit eivät voi horjuttaa.

Tässä yhteydessä, arvoisa puhemies, pari sanaa suomalaisesta kulttuurista. Nythän on niin, että suomen kieli ja jossakin määrin ruotsin kieli ja se tosiasia, että luemme, puhumme suomea ja ruotsia, muodostaa erään tärkeän perustan Suomen kulttuurin kehitykselle. Viimeisten kahdeksan vuoden aikana olemme kuitenkin nähneet supistuksia myös tällä alueella ja kulttuuripoliittikkaa, joka hahmottomuudessaan, epämääräisyydessään, on vertaansa vailla. Paras suomalaisen yhteiskunnan puolustus tapahtuu kulttuurin kautta, mutta sitä ilmeisesti kaksi viime hallitusta eivät ole ymmärtäneet. (Ed. Kasurinen: Oliko noin?) — Se on minun mielipiteeni, ja senhän minä saan esittää, ed. Kasurinen.

Yleinen pessimismi omiin tulevaisuuden mahdollisuuksiimme nähden näyttää levinneen viime vuosien aikana syistä, jotka kaikki hyvin tunemme. Tämän pessimismin vastapainona selonteko kertoo, että jäsenyytemme ”selkiinnyttää ja samalla vahvistaa Suomen kansainvälistä asemaa ja parantaa edellytyksiä huolehtia kansalaisten taloudellisesta ja sosiaalisesta hyvinvoinnista”. Tämä on mahdollista, mutta ei varmaa. Jäsenyys ei merkitse taivasta tai helvettiä, tuskin

myöskään kokonaisvaltaisia ratkaisuja mihinkään sisäiseen ongelmaan. Sen sijaan on syytä joillakin sanoin kosketella aikaa, jota olen kutsunut epävarmuuden ajaksi ja jota tulemme elämään vielä pitkään.

Muutoksen tuulet meitä ympäröivässä maailmassa sekä lähellä että kaukana ovat olleet raivoisia. Suhtautumisemme itseemme on näin ollen myös muuttunut. En ajattele vain mullistuksia niin kaukaisissa maissa kuin Etelä-Afrikassa ja osassa Afrikan mannerta, tiettyä kehitystä kohden avoimuutta ja demokratiaa Etelä-Amerikassa ja Aasiassa, vaan ennen kaikkea omaa mannertamme, jossa ilman varsinaista omaa myötävaikutustamme olemme nähneet aikaisemmin alistettujen kansakuntien vapautuvan ja diktatuurin kummitusten väistyvän ainakin osaksi. On monia myös meidän joukossamme, joiden mielestä Jaltan rajanveto oli eduksi meille, mutta tällöin ei ajatella kaikkia niitä miljoonia ihmisiä, joita vahdittiin, vangittiin tai pahimmasa tapauksessa murhattiin repressiivisten hallitusten nimissä. Oli aavistettavissa, että takapakia voisi tulla. Tiesimme myös, että demokraattisten perinteiden ja menettelytapojen omaksuminen vie pitkän ajan, mutta en voi päästä helpotuksen tunteesta sen vuoksi, että Itä-Saksa luhistui, että samettivallankumous voitti Tšhekkoslovakiassa ja että komentososialismin kuristusote helpotti Itä-Euroopassa.

Mutta epävarmuuden aika merkitsee myös uusia ja vanhoja vaaratekijöitä, joille EU ei ole halunnut tai kyennyt tekemään mitään, minkä osoittavat entisen Jugoslavian tapahtumat. Koska kaikki koskettaa meitä niin lähellä kuin kaukana, meitä koskettavat myös Tšetšhenian taistelut, Turkin yritykset murskata kurdikapinalliset ja se, että rauhan näkymät Välimeren seudulla ovat rajalliset ja epävarmat. Kypros, joka on Turkin tapaan hakenut EU:n jäsenyyttä, on yhä jaettu. Lähi-idässä esiintyy israelilaisten ja palestiinalaisten täydellisen eristämisen kannattajia alueella, joka ei ole Uudenmaan läänin suurempi. Mutta tosiasiallisesti köyhyys, ei uskonnollinen suvaitsemattomuus, on ensisijaisena syynä leimahtaneisiin ristiriitoihin samalla tavalla kuin köyhien ja rikkaiden välinen kuilu voi synnyttää odottamattomia ja meille vähemmän miellyttäviä poliittisia ratkaisuja Venäjällä.

Demokratia ei ole itsestäänselvä hallitusmuoto. Markkinatalous ilman päättävää poliittista ohjausta on järjestelmä, joka voi uhata orastavaa hyvinvointia, varsinkin jos puuttuu tehokas ja korruptoitaton julkinen hallinto. Kuitenkin ta-

sapaino on omista vaikeuksistaamme huolimatta eurooppalaisesta perspektiivistä myönteistä, koska vanhat viholliskuvat ja suursodan uhka ovat häviämässä. Olemme itse luonnollisella tavalla osallisina päätöksentekoprosessissa, joka saattaa antaa Euroopalle uudet kasvot, uuden tulevaisuudenuskon parhaiden eurooppalaisten perinteiden nimissä vastakohtana pahimmille, joiden 50-vuotismuistoa äskettäin vietimme, Auschwitzin ja tuhoavien epäinhimmillisten voimien, jotka kantavat Hitlerin nimeä.

Låt mig till sist säga att jag inte lämnar detta hus helt utan saknad. Om jag som medlem av denna församling uppfyllt någon form av medborgarplikt får andra svara på. Men jag hoppas att något ord, någon handling varit till nytta. Det är tid att sluta. Men som medborgare har vi alla ett ord med i laget, privat eller offentligt, och kan i de kommande valen avgöra hur vi ställer oss till frågan om människans värdighet, här och på annat håll. Det kommer alltså an på oss som väljare, i medvetande om att "ingen människa är en ö", ingen är isolerad, världen angår oss alla. För ett sådant öppet Europa vill vi, hoppas jag, att regeringen skall agera.

Arvoisa rouva puhemies! Sallikaa minun lopuksi sanoa, että en lähde tästä talosta täysin vailla kaipausta. Siihen, olenko tämän yhteisön jäsenenä täyttänyt jonkinlaisen kansalaisvelvollisuuden, saavat muut vastata, mutta toivon, että jokin sana, jokin teko olisi ollut hyödyllinen. On aika lopettaa työ täällä. Mutta kansalaisina meillä kaikilla on sanamme sanottavana yksityisesti tai julkisesti ja voimme tulevaisuudessa vaaleissa ratkaista suhtautumisemme kysymykseen ihmisen arvokkuudesta täällä ja muualla. Tämä on tehtävämme äänestäjinä tietoisina siitä, ettei kukaan ihminen ole saareke, kukaan ei ole eristetty, maailma kuuluu meille kaikille. Tahdomme hallituksen toimivan tällaisen avoimen Euroopan puolesta.

Edustajat Lehtinen ja O. Ojala merkitään läsnä oleviksi.

Ed. H a a v i s t o : Arvoisa puhemies! Ensin täytyy todellakin kiittää ed. Donneria mahtavasta puheenvuorosta. Se oli jonkinlainen poliittinen testamentti, mutta toivottavasti ed. Donner ei tämän jälkeen vaikene, vaan pysyy lupaukses-

saan ja ottaa edelleen osaa poliittiseen keskusteluun.

Neljä vuotta sitten pidettiin Suomessa eduskuntavaalit, joiden teemoina ei juurikaan ollut niitä asioita, joista tämä eduskunta on joutunut päättämään. Silloin ei puhuttu Suomen EU-jäsenyydestä eikä puhuttu säästölistoistakaan. Nyt meneillään oleva vaalikamppailu näyttää toistavan tätä samaa lähihistorian virhettä. On tiedossa, että maaliskuussa valittava eduskunta joutuu käsittelemään mm. EU:n instituutioiden muutoksia, yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa sekä Suomen sitoutumista EU:n talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen. Varmasti tulee joltakin taholta myös ehdotus Suomen liittämiseksi sotilasliitto Natoon. Mutta kun Suomen poliittiseen keskusteluun mahtuu vain yksi asia kerrallaan, niin se asia on näiden vaalien edellä säästölistat. Ne ovat kiinnostavia, mutta eivät ne kiinnostavia ole, etteikö seuraavan eduskunnan eteen tulevista kaikkein keskeisimmistä kysymyksistäkin pitäisi nyt puhua.

Hallitustenvälinen konferenssi vuonna 96 keskittyi tarkastelemaan Maastrichtin sopimuksen toteuttamista, muutoksia EU:n instituutioissa sekä unionin yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Nämä kaikki asiat ovat kuitenkin selvästi sidoksissa kysymykseen EU:n laajenemisesta Keski- ja Itä-Euroopan maihin. Monet muutokset riippuvat EU:n jäsenmaiden määrästä, niiden sijainnista kartalla ja mekanismeista, joilla hyvin erilaisessa taloudellisessa ja poliittisessa asemassa olevat maat voivat olla mukana eurooppalaisessa yhteistyössä. Näyttääkin siltä, että EU:n talous- ja rahaliiton Emun, kolmas vaihe, jonka on määrä toteutua aikaisintaan vuonna 97, viimeistään vuonna 99, tulee merkitsemään EU:n laajenemisen ohella keskeisintä harppausta EU:n toiminnassa.

Arvoisa puhemies! Euroopan tulevaisuuden kannalta on tärkeää, että kaatuneen blokkijaon tilalle ei nyt pystytetä uusia muureja. EU:sta on kehitettävä yleiseurooppalainen organisaatio, jonka jäsenyys- ja assosiaatiosopimusmahdollisuudet ovat avoimina kaikille eurooppalaisille valtioille. EU ei saa myöskään merkitä muuria Euroopan ja kehitysmaiden välille. Erityisen myönteistä sen vuoksi on, että EU on käynnistänyt neuvottelut Keski- ja Itä-Euroopan maiden ja myös Baltian maiden kanssa. Euroopan suurimmat haasteet niin talouden kuin ympäristönsuojelun ja ympäristösaaneerauksenkin puolella ovat tosiasiaa juuri Keski- ja Itä-Euroopan maissa.

On myös nähtävissä, että uudet, käynnistyneet jäsenyysneuvottelut, assosiaationeuvottelut, ehkä omalta osaltaan myös vähentävät ristiriitoja. Viimeksi Viro on selvästi osoittanut jonkinlaista neuvotteluhaluutta omista rajakysymyksistään juuri sen vuoksi, että se olisi kelvoinen käymään yhteistyössä EU:n kanssa neuvotteluja mahdollisesta jäsenyydestä. On tietysti Suomenkin kannalta myönteinen asia, että neuvotteluhaluutta tällaisissa rajakonflikteissa lähialueillamme on.

Suomen kansanäänestyksen alla yksi paljon keskusteltuja teemoja oli EU:n ja Venäjän suhde. Kohtalonomaisesti ensimmäinen suuri ulkopolitiittinen kysymys Suomen EU-jäsenyyden aikana on ollut Venäjän sota Tshetsheniassa. Samalla kun tuomitsemme jyrkästi Venäjän ihmisoikeusloukkaukset ja siviiliväestöön kohdistuneet pommitukset ja sotatoimet Tshetsheniassa, on poliittisesti tärkeää, ettei Venäjää eristetä eurooppalaisesta kehityksestä ja että vuoropuhelu sen kanssa jatkuu niin EU:ssa kuin Euroopan neuvostossakin. Tämän yhteistyön jatkumista odottavat erityisesti demokraattiset piirit Venäjällä. Demokratiakehityksen tukeminen Venäjällä on Suomen kannalta erittäin tärkeä kysymys, jopa kohtalonkysymys.

Tämän poliittisen yhteistyön jatkumisesta riippuu hyvin pitkälti myös ympäristönsuojelun toteutuminen lähialueillamme. Suomella on erityisen suuret haasteet sen vuoksi, että suurimmat yksittäiset suomalaisen ympäristöön kohdistuvat uhat sijaitsevat juuri omien rajojemme ulkopuolella, esimerkiksi Sosnovyi Borin ydinvoimala taikka Pietarin — Nevan alueen vesistöpäätöt Suomenlahteen.

Taloudellinenkin yhteistyö muodostaa rakenteita, jotka edellyttävät poliittista vakautta ja yhteisymmärrystä. Ajatellaanpa vaikka hanketta rakentaa Venäjältä öljyputki Kirishistä Porvooseen ja käyttää suomalaista öljysatamaa myös Venäjän öljyn vientisatamana. Tällaisia suunnitelmia on ollut esillä. Ajatellaan tilannetta Euroopassa. Juuri tällaiset hankkeet vaativat poliittista vakautta ja varmuutta siitä, ettei yksi osapuoli tai toinen katkaise taloudellista yhteistyötä tai sulje sitä jossakin vaiheessa pois. Uskon, että sekä Suomen ja Venäjän kesken että EU:n ja Venäjän kesken joudutaan jatkossa puhumaan paljon tällaisen taloudellisen yhteistyön pelisäännöistä ja reunaehdoista.

Ruotsin ja Suomen mukaantulo EU:hun on lisännyt Baltia- ja Venäjä-yhteistyön painoa EU:ssa. Meidän ei kuitenkaan pitäisi unohtaa

toista tärkeää aluetta, Välimerta. Israelin ja palestiinalaisten rauhansopimuksen kestävyys sekä Välimeren eteläpuolisten maiden poliittinen kehitys ovat myös aivan keskeisiä eurooppalaisia kysymyksiä. Euroopan ei pitäisi nyt lietsoa itseään islaminvastaisuuteen, josta viime aikoina on näkynyt paljon esimerkkejä. Sen sijaan meidän on kyllä varottava ja varoitettava yhdistelmästä, jossa uskonto yhdistyy fundamentalistiseen, nationalistiseen ja muukalaisvihaan lietsovaan politiikkaan. Demokratiaa kannattavien voimien tukeminen myös Välimerellä, sen eteläpuolella, on äärimmäisen tärkeää.

Arvoisa puhemies! Vuoden 1996 Maastrichtin sopimuksen seurantakokous pakottaa vihreiden näkökulmasta tarttumaan uudella tavalla Euroopan unionin ympäristövaikutuksiin. Kestävän kehityksen periaate, johon EU:n jäsenmaat ovat omalta osaltaan sitoutuneet ja johon myös EU on sitoutunut uusissa liittymissopimuksissa, vaatii nyt todellista toimintaa EU:ssa. Tuotantoa ja kulutusta on ohjattava tehokkaasti niin, että luonnonvarojen ja energian käyttöä henkeä kohhti voidaan vähentää. Osa ympäristönsuojelun edellytyksistä vaatii itse Maastrichtin sopimuksen muuttamista, osa voidaan toteuttaa jo nyky-muotoisessa EU:ssa, jos poliittista tahtoa siihen on.

Kiinnostavaa on ollut kuulla eri eduskuntaryhmien puheenvuoroja täällä. Monet katsovat, että juuri ympäristönsuojelu on se alue, jolla EU:n pitäisi ja jolla EU voisi nyt nopeasti edetä:

1) Maastrichtin sopimuksen periaatteisiin tulisi kirjata EU:n ja sen jäsenvaltioiden vastuu tehokkaasta ympäristönsuojelusta ja luonnon monimuotoisuuden suojelusta kestävä kehityksen periaatteen mukaisesti.

2) Demokratiaa tulisi EU:ssa kehittää niin, että kansalaisten ja kansalaisjärjestöjen oikeus tulla kuulluksi ja vaikuttaa päätöksentekoon EU:ssa vahvistettaisiin myös muodollisesti. Nykyinen lobbaukseen perustuva vaikutusmahdollisuus jättää esimerkiksi ympäristöjärjestöjen kuulemisen täysin satunnaiseksi.

3) Ydinvoima-Eurooppaan tähtäävää Euratom-sopimusta on uudistettava niin, että sen päämääräksi tulee ihmisen ja ympäristön suojeleminen ydinsäteilyltä ja ydinonnettomuuksilta.

4) EU:ssa on otettava käyttöön yhtenäinen ympäristöverojärjestelmä. Vihreä verouudistus merkitsisi ympäristöhaittojen ja energian käytön verottamisen lisäämistä ja työhön kohdistuvan verotuksen keventämistä. Tämä lisäisi myös mahdollisuuksia aktiiviseen työllisyyspolitiikkaan

kaan koko Euroopassa. Suomi voi tässä ympäristöveromallissa ja sen kehittämisessä olla tien-nyttäjänä.

5) EU:n instituutioihin tulisi lisätä ympäristöneuvosto, jonka tavoitteena olisi edustaa tulevia sukupolvia nykypolitiikassa. Se myös valvoisi EU:n todellista sitoutumista ympäristönsuojeluun ja kestävä kehityksen tavoitteisiin. Neuvosto voitaisiin valita Euroopan parlamentissa, ja sen tulisi koostua eurooppalaisista ympäristöasiantuntijoista. Jäseniä neuvostoon voisivat esittää niin kansalliset parlamentit kuin ympäristöjärjestötkin. Ympäristöneuvosto toimisi asiantuntijaelimenä EU:n ympäristövaikutusten arvioinnissa. Sen tulisi myös valvoa rakenne- ja koheesiorahastoista maksettujen varojen ympäristövaikutuksia.

6) Euroopan unionin kauppapolitiikan tavoitteeksi on otettava ympäristönsuojelun ja kestävä kehityksen tukeminen. EU:ssa on myös vahvistettava saastuttaja maksaa -periaate ja tuotteiden hintoihin on sisällytettävä niistä ympäristölle aiheutuneet kustannukset.

7) EU:n budjetin tavoitteisiin on saatava ympäristönäkökulma. EU:n budjetin suurin yksittäinen menoerä on tällä hetkellä maataloustuki. Ympäristönsuojelun on tämän osalta oltava kriteerinä. Suomi voi tässä näyttää esimerkkiä suuntaamalla oman maatalouden ympäristötukensa tarpeellisiin uudistuksiin, mm. vesistöihin kohdistuvan maatalouden hajakuormituksen leikkaamiseen esimerkiksi suojavyöhykkeitä perustamalla, lannoitteiden ja torjunta-aineiden käytön vähentämiseen sekä luonnonmukaisen viljelyn painottamiseen. EU:n maatalousohjelman Cap:n tavoitteeksi on otettava ympäristöystävällinen maa- ja metsätalous sekä maaseudun kulttuurimaisen suojelu. Viennin, kuljetuksen ja varastoinnin tukea EU:ssa on suunnattava alueellisiin rahastoihin, joilla voidaan tukea alueellisen maatalouden kehittymistä: siirtymistä luonnonmukaiseen viljelyyn, paikallisten erikoistuotteiden ja paikallisen jatkojalostuksen kehittämiseen. Tällaisella konseptilla myös Suomesta voi tulla korkealuokkaisten, puhtaiden elintarvikkeiden tuottaja EU:ssa.

8) EU:n alueiden rahastoa on kehitettävä niin, että hankkeiden mielekkyys tutkitaan nykyistä tarkemmin ympäristövaikutusten arvioinnin perusteella. Aluetukien on ekologisesti ja sosiaalisesti tuettava tasapainoisten alueiden kehittymistä.

9) Euroopan talous- ja rahaliiton Emun kriteereihin on lisättävä myös ekologinen näkökulma.

EU ei voi kehittää makrotaloudellista konseptia ilman, että siihen liitetään makroekologiset ja makrososiaaliset tavoitteet.

10) Euroopan ympäristötoimiston eli European environment agencyn toimintavaltuuksia on oleellisesti laajennettava. Nyt se toimii lähinnä ympäristötilastolaitoksena. Sen on kehityttävä asiantuntijaelimeksi uusia ympäristömääräyksiä valmisteltaessa.

Arvoisa puhemies! Euroopan talous- ja rahaliitto Emu on oman värssynsä arvoinen, ja se vaatii hyvin kriittistä tarkastelua. Taloustutkijat sanovat, että integroitujen alueiden taloudessa suurimmat heilahtelut koetaan usein reuna-alueilla. Sellaisiin Suomi tässä tapauksessa juuri kuuluu. Lisäksi taloutemme on rakentunut vaarallisen kapealle pohjalle. Olemme puun ja raskaan metallin viennin varassa. Onneksi elektroniikkateollisuus ja ympäristötekniikka ovat nyt nousemassa Suomen uusiksi kasvualoiksi. Meidän tulisi silti osata jalostaa suomalaista puutamme pidemmälle kuin selluksi. Se loisi tänne työpaikkoja ja monipuolistaisi vientiämme.

On myös ongelma, jos Suomi sitoutuu poikkeuksellisen korkealla työttömyystasolla tiukoihin Emu-kriteereihin. Jos näissä oloissa ajamme läpi voimakkaan säästökuurin ja pyrimme nopeassa tahdissa leikkaamaan budjettivajettamme ja pienentämään julkisen sektorimme kokoa, mopo saattaa kokonaan karata käsistä.

Yhteisellä valuuttajärjestelmällä on varmasti myös hyvät puolensa. Jos yhteinen valuutta lopettaa pieniin valuuttoihin ja niiden devalvaatio-odotuksiin kohdistuneen spekulatiion, se varmasti laskee korkoja ja tuo silloin talouskehityksen ennustettavammaksi. Vakaa valuutta helpottaa myös pienten ja keskisuurten yritysten vientiponnisteluja.

Näitä hyötyjä ja haittoja on kuitenkin tarkasti analysoitava, ennen kuin Suomi astuu ratkaisevan Emu-askeleen. Asia on perusteellisesti käsiteltävä tulevassa eduskunnassa. Siitä on tehtävä erikseen päätös. Asiallinen käsittely ei ole sellainen, että hallitus antaisi tästä eduskunnalle vain ilmoituksen.

Arvoisa puhemies! EU-jäsenyyden myötä Suomen poliittinen asema eurooppalaisen politiikan toimijana on vahvistunut. Myös EU:n ulkopuolisissa maissa Suomi mielletään nyt selkeästi EU-maiden ryhmään. Erityisesti meidän mielipidettämme halutaan kuulla silloin, kun puhutaan Itämeren alueen kehityksestä, Baltiasta tai Venäjästä. Tämä tuo uusia vaatimuksia myös Suomen ulkopoliittisille valmiuksille. Mei-

dän on tunnettava nopeassa muutoksessa olevat naapurimme idässä ja etelässä paljon nykyistä paremmin. Erityisesti suomalaisten Venäjätuntemus on kriisissä heikon kielitaitomme ja vääristyneiden ennakkokuviemme vuoksi.

Suomella on myös paljon opeteltavaa ihmisoikeuspolitiikassa. Onneton hitaus Suomen kannan muodostumisessa Tshetshenian sotaan herätti meissä monissa epäilyksen, onko Suomella sittenkään valmiuksia käydä keskustelua ja ottaa kantaa niihin kysymyksiin, jotka väistämättä EU:ssa nousevat esille. Toinen esimerkki ovat ihmisoikeuskysymykset Turkissa. Suomella on nyt oltava mielipide sellaisistakin asioista, joihin aiemmin emme ole halunneet tai välittäneet puuttua.

Myös pohjoismainen yhteistyö on nyt uuden haasteen edessä. Tuntuu säälittävältä, että monet tätä yhteistyötä kannattavat tuijottavat vain olemassa oleviin muotoihin ja haluavat pitää niistä kiinni katkeraan loppuun saakka. Jokainen kansanedustaja, joka on osallistunut Pohjoismaiden neuvoston työhön, tietää, että työ ei ole tehokasta resursseihin ja ajankäyttöön nähden. Esimerkiksi järjestelmä, jossa Pohjoismaiden neuvoston jäsenet käsittelevät omia aloitteitaan valiokunnissa ilman todellista vaikutusvaltaa Pohjoismaiden neuvoston budjettiin ja pohjoismaisen ministerineuvoston toimintaan, on todellista näennäisdemokratiaa. Se on sama kuin me täällä eduskunnassa puisimme toistemme tekemiä lakiesityksiä samaan aikaan, kun hallitus päättäisi itse omistaan.

Pohjoismaiden neuvosto on työn tehostamisen ja päämäärien uudelleenasettamisen edessä. Kiinnostavan lisän siihen tuo se, että Norja ja Islanti ovat EU:n ulkopuolisia maita. Suomen tulee toimia sillanrakentajana paitsi Baltian maiden ja Venäjän tässä tapauksessa myös Norjan ja Islannin suuntaan.

Arvoisa puhemies! Vihreät ovat koko EU-keskustelun ajan sanoneet, että EU:sta puuttuva julkisuusperiaate on yksi demokraattisen päätöksenteon keskeisiä esteitä. Myös kansallisten parlamenttien ennakkositoutuminen tuleviin EU-direktiiveihin on ongelma, kun avoimuus ja kansalaiskeskustelu kokonaan puuttuvat.

Eduskunnan suuresta valiokunnasta uhkaakin tulla salaseura, jonka jäsenet eivät ole nähneet mitään, eivät ole kuulleet mitään, eivät tiedä mitään, vaikka kansanedustajan velvollisuus on ennen kaikkea pitää kansalaiset tietoisina erilaisista valmistelussa olevista hankkeista ja kuulla niistä kansalaisten mielipiteitä. Ellei avoimuutta

ja läpinäkyvyyttä saada EU:n periaatteeksi, koko demokratia EU:ssa seisoa pääläellään. Ylhäältä alas rakennetut hierarkkiset organisaatiot kaatuvat ennemmin tai myöhemmin. Niillä ei ole kansalaisten tukea.

Uuden eduskunnan on tosissaan iskettävä kiinni julkisuusperiaatteeseen EU:ssa. Ehkä on tarpeen myös kansanedustajien ja EU-parlamentaarikkojen kansalaistottelemattomuus. Heidän on mahdollista käytännössä tehdä EU:sta läpinäkyvä, sanovat paragraafit tässä asiassa mitä tahansa.

Arvoisa puhemies! Vuoden 1996 kokous tarkastelee Maastrichtin sopimuksen toteutumista kohti institutionaalisia uudistuksia ja käsittelee EU:n laajenemista. Asialista on niin laaja, että tulokset jäävät todennäköisesti odotettua vähäisemmiksi. Suomessa on kuitenkin tähän kokoukseen valmistauduttava huolellisesti. Suomen tulisi kannattaa ajatusta EU:n oman perustuslain muodostamisesta, jotta instituutioiden välinen toimivalta ja kansalaisten oikeudet saada tietoa ja vaikuttaa EU:n päätöksentekoon tulisivat selkeästi kirjatiksi. Meidän on myös syytä tukea EU:n parlamentin taistelua omasta vallastaan silloin, kun se koskee parlamentin oikeutta tehdä lakialoitteita EU-järjestelmässä ja kontrolloida EU:n budjettia.

EU:ssa ja erityisesti sen parlamentissa käytävä federalismikeskustelu ei ole oikein vielä saavuttanut Suomea, ja voikin sanoa, että historiamme ja traditiomme poikkeaa aika tavalla keskieuropalaisista näkökannoista. On kuitenkin selvää, että kun talous EU:n sisällä on tehty rajattomaksi, ympäristönsuojelun ja sosiaalipolitiikan on nyt seurattava perässä. Vapaa markkinatalous tarvitsee myös EU:ssa ekologiset ja sosiaaliset suitset; muuten renki muuttuu isännäksi.

Puhemies! Jos joitakin vuosia sitten nähtiin ruusuinen Eurooppa-visio, maastrichtilainen onnena, rauhan ja yhteiselon Eurooppa, niin se oli kyllä unikuva. Kaleidoskooppi on sen jälkeen kääntynyt jo muutaman kerran. Jugoslavian sota on jättänyt meihin eurooppalaisiin, tähän sukupolven, arvet, jotka eivät parane nopeasti. Se voimattomuus, mitä silmittömän väkivallan ja siviileihin kohdistuvien sotatoimien katseleminen on meissä jokaisessa tuottanut, on meidän sukupolvenne tuskallinen kokemus. Ilta illan jälkeen olemme katselleet kranaattien ampumista Sarajevon torille.

Nyt on vietetty Dresdenin pommitusten 50-vuotismuistopäivää. 50 vuoden päästä vietetään Sarajevon saarron ja Sarajevon pommitusten

muistopäivää ja on kiinnostava katsoa, ketkä silloin laskevat siellä seppeleitä.

Olemme nähneet Euroopan jaon purkautumisessa kaikkea muuta kuin ikuisen rauhan merkit. On noussut rotujen, etnisten ryhmien, uskontojen, kielten ja kulttuurien välistä vihanpitoa myös Euroopassa. Sodan estäminen Euroopassa, ihmisoikeuksien takaaminen ja ympäristön kannalta kestävä kehityksen turvaaminen ovat tämän ja tulevien sukupolvien kannalta kaikkein keskeisimpiä päämääriä myös eurooppalaisessa yhteistyössä. Suomen ollessa nyt EU:n jäsen meillä on yksi väline lisää näiden päämäärien toteuttamiseen. Käytämmekö tätä välinettä näihin tarkoituksiin, riippuu meistä itsestämme!

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Ed. K a n k a a n n i e m i: Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston selonteko Suomen tulevan politiikan suuntaviivoista Euroopan unionissa on kauniisti kirjoitettu proosallinen esitys. Se ei kuitenkaan anna vastausta tärkeimpiin kysymyksiin siitä, miten hallitus suhtautuu EU:n edessä oleviin kehitysnäkymiin. Selonteko on poikkeuksellisen yleispiirteinen ja sisällöltään köyhä. Jos hallitus ajattelee, että asia kuuluu seuraavalle hallitukselle, on kysyttävä, miksi tällainen selonteko nyt sitten annettiin. Samaa on kysyttävä, jos hallituksella ei ole sisäistä yksimielisyyttä näkemyksistä tai muutoin kykyä esittää tarkempia linjauksia nimenomaan keskeisimmistä asioista.

Pääministerin puhe eilen sisälsi joitakin tarkempiakin ajatuksia, mutta ne lienevät olleet enemmän vaaleihin valmistautuvan puoluejohtajan viestejä omalle kuohuvalle puoluekentälle. Selonteko on tämän keskustelun pohjana. Kun hallitus ei antanut eväitä tätä keskustelulle, on eduskunnan syytä niitä antaa virkakoneistolle ja tulevalle hallitukselle, jotka maamme tulevaa EU-politiikkaa rakentavat.

Suomen kristillinen liitto on laatinut oman EU-poliittisen kannanottonsa. Se on hyväksytty puoluehallituksessamme joulukuussa viime vuonna. Sanomalehti Ilkan muutaman päivän takaisen pääkirjoituksen mukaan kristillinen liitto onkin ainoa puolue, jolla jo nyt on tällainen ohjelma olemassa. Olemme liittäneet sen myös vaaliohjelmamme osaksi, koska pidämme jo

eduskuntavaaleissa yhtenä tärkeänä teimana Suomen tulevaa EU-politiikkaa.

Meille suomalaisille ei ole lainkaan samantekevää, millaiseksi Euroopan unioni kehittyi. Jo nyt se vaikuttaa vahvasti sekä talouteemme että lainsäädäntöömme. Monilla erityisalioilla, kuten maataloudessa ja elintarviketaloudessa, vaikutukset ovat erittäin syvällisiä. Vuonna 1996 tehtävät päätökset ovat kuitenkin ratkaisevia EU:n tulevan kehityksen kannalta.

On syytä huomata, että tuo tärkeä huippukousvuosi on jo ensi vuosi. Aikaa valmistautua tuohon kokoukseen on varsin vähän. Uuden hallituksen tulee mielestämme jo ohjelmaneuvotteiluissa linjata Suomen keskeisiä tavoitteita tältäkin osin. Siksi myös ennen vaaleja tulee jokaisen puolueen ilmoittaa äänestäjille omat tavoitteensa ja periaatteensa.

Selonteossaan hallitus lähes täysi sivuutti ulko- ja turvallisuuspoliittiset kysymykset, puolustusyhteistyön Talous- ja rahaliiton, maatalouspolitiikan, hallinnon kehittämisen, mahdollisen perustuslain laatimisen ja liittovaltiokehityksen. Miksi? Nämä ovat asiakokonaisuuksia, jotka ovat Suomen tulevaisuuden kannalta sekä kiinnostavia että erittäin tärkeitä. Hallitus vähättelee juuri kaikkein keskeisimpiä asioita jättämällä ne tarkastelun ulkopuolelle lähes tyystin.

Monet näiden rinnalla varsin vähämerkitykselliset asiat ovat saaneet selonteossa merkittävän osuuden. Esimerkiksi kulttuurin osalta EU ei merkitse mitään mullistavia muutoksia suomalaisen yhteiskuntaan. Suurin kysymys saattaa olla islamin uskon tulo maahan. Kulttuurimme kyllä kestää mm. kielellisistä syistä integraation paineet, mutta kestääkö taloutemme, maaseutemme ja itsenäisyytemme, onkin aivan toisen luokan kysymys.

Arvoisa puhemies! Ulkopolitiikan osalta jo vajaan kahden viikon kuluttua jäsenyytemme toteutumisemme jälkeen syntyi tilanne, jossa EU ja sen eri jäsenmaat olivat kasvokkain vakavan kriisin kanssa. Venäjän massiiviset iskut Tshetsheniaan edellyttivät kannanottoa. Puhuttiin myös talouspakotteista Venäjää vastaan. Kannanotot viipyivät ja sisälsivät pitkään ajatuksen siitä, että Tshetshenian sota olisi Venäjän sisäinen asia. Raa'at ihmisoikeusrikkomukset ja kohtuuttomat siviilien pommitukset eivät ole koskaan vain jonkin maan sisäisiä asioita. Lopulta Suomikin moitti tapahtumia, ja pääministerimme oli jopa EU:n viestinviejänä Moskovaan.

Tämä tapahtumasarja osoittaa, miten uudella tilanteella Suomi ulkopoliittikaansa nyt

harjoittaa. Maastrichtin sopimukseen sitoutumisen jälkeen linjakkuutta on vaikea osoittaa. Aika näyttää, olemmeko vain muiden lähettipoikia ja -tyttöjä.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikka onneksi vielä kulkee paljolti vain sanojen tasolla. Sen sijaan yhteisen puolustuspolitiikan kehittyessä siirrytään sanoista kohti tekoja. Tarkkailijajäsenyys Länsi-Euroopan unionissa Weu:ssa nähdään nyt riittävänä, mutta kuinka kauan? Jos Suomi haluaa, kuten monet kansalaiset jo kansanäänestysratkaisuaan tehdessään halusivat, konkreettisia turvallisuustakuita länneltä, edessä on askel eteenpäin: täysjäsenyys Weu:ssa ja edelleen sen kehittäminen eurooppalaiseksi puolustusjärjestelmäksi. Vaihtoehtoinen tie tai jatke on jäsenyys Natossa. Näitä kristillinen liitto vastustaa.

EU-jäsenyys johti Suomen yksiselitteisesti poliittiseen unioniin, jossa ovat mukana johtavat eurooppalaiset Nato-maat. Perinteinen puolueettomuus käytännössä päättyi jo Varsovan liiton purkautumiseen, mutta tie liittoutumisen suuntaan alkoi EU-jäsenyyden myötä. Kuinka pitkälle menemme?

Jos Suomi haluaa turvallisuustakuita, on meidän vastavuoroisesti oltava mukana EU:n yhteisissä turvallisuusjärjestelyissä. Tämä saattaa johtaa jossakin vaiheessa jonkin asteisen euroarmeijan perustamiseen. Paineet tähän suuntaan kasvavat. Sen rahoituksesta tulisi osuus meillekin. Osuutemme ei jäisi vähäiseksi. Lisäksi kysyttäisiin suomalaisia miehiä mukaan. Joukkoja voitaisiin käyttää myös EU:n alueen ulkopuolella. Näin ajautuisimme kokonaan uudennuolisiin tilanteisiin. Tämä olisi oman turvallisuutemme takuiden hintana. Toinen vaihtoehto olisi kieltäytyä, mutta samalla se merkitsisi jäämistä yksin vaikeuksien mahdollisesti koittaessa.

Edessämme on siis erittäin suuri valinta. Perusvalinta tehtiin jo liityttäessä Euroopan unioniin, mutta vielä voimme harkita jatkovalintojamme.

Kristillisen liiton eduskuntaryhmän kanta on se, että Suomen tulee pysyä sotilaallisen liittoutumisen ulkopuolella ja itsenäisen puolustuksen varassa. Tarkkailijajäsenyys Weu:ssa riittää. Koko Euroopan turvallisuutta parannetaan parhaiten Ety-järjestön ja siis yhteistyön ja neuvottelumekanismin kehittämisen kautta. Yhteistyö on aina parempi vaihtoehto kuin sotilaallinen liittoutuminen. Suomella on arvokkaita perinteitä Ety-järjestelmän luomisessa. Ne tulee muistaa, ja niitä tulee edelleen kehittää.

Arvoisa puhemies! Talous- ja rahaliittoa Emua koskevat päätökset lähenevät myös. Niin sanotut Emu-kriteerit ovat kaikki kannatettavia ja vapaaehtoisesti tavoiteltavia myös Suomessa. Valitettavasti niiden joukosta puuttuu työllisyys. Tämä puute näkyykin kaikkialla Euroopassa. Työttömyys on kipeä ongelma lähes kaikissa EU-maissa. Sen kitkemiseksi ei EU enempää kuin mikään jäsenvaltiokaan ponnistele läheskään niin tehokkaasti kuin esimerkiksi sinänsä vakavien ongelmien, budjettialijäämien ja inflaation, hillitsemiseksi.

Työttömyys hyväksytään EU-järjestelmässä aivan liian helposti. Se pitää työvoiman hintaa alhaalla, mikä on kylmien markkinavoimien etu. Hämmästyttävää on, että jopa EU:n sosialistit Suomen demareita myöten ovat vaiti työttömyysongelmasta. Se on suureksi häpeäksi heille. Jokainen suomalainen tietää nyt, että EU-jäsenyys ei alentanut korkoja, ei tuonut investointeja eikä ole parantanut työllisyyttä.

Vaikka ns. Emu-kriteerit: matala inflaatio, valtiontalouden alijäämän supistaminen, julkisen velan vähentäminen, korkotason alentaminen ja vakaa valuuttakurssi, ovat kannatettavia, olisi Suomen liittyminen Emuun suuri askel. Lähiaikoina emme vielä täyttäisi kriteereitä. Emun kolmanteen vaiheeseen kuitenkin siirrytään jo vuonna 97 tai viimeistään vuonna 99, jos tuolloin yksikin jäsenmaa täyttää kriteerit. Meidän olisi tehtävä neljän seuraavan vuoden kuluessa erittäin rajut säästötoimenpiteet valtiontaloudessa. Niin mittavat säästöt leikkaisivat kansalaisten perusturvaa ja peruspalveluita sairaanhoitoa ja koulutusta myöten niin raskaasti, että seuraukset olisivat täysin kohtuuttomat heikoimmassa asemassa olevien ihmisten kannalta. Puheet joistakin 16 miljardin markan pekkassäästöistä olisivat niiden rinnalla päiväunia. Summien olisi oltava moninkertaiset. Valtion budjetista sellaisten löytyminen, ilman sosiaaliturvan varassa elävien elinolojen jyrkkää heikentämistä tai esimerkiksi koulutuksesta tinkimistä, olisi mahdotonta.

Tämän vuoksi kristillinen liitto selkeästi vastustaa Emuun liittymistä. Kaikkien muidenkin puolueiden on syytä nyt ilmoittaa, pyrkivätkö ne viemään Suomen Emuun seuraavalla vaalikaudella, ja jos pyrkivät, mistä aikovat tehdä ne säästöt, joilla kriteerit täytetään. Kristillisen liiton eduskuntaryhmän mielestä Emu-kriteerien suuntaan sinänsä tulee siis pyrkiä, mutta aika-aulun ja menettelytapojen on oltava sellaisia, että seuraukset millekään kansanosalle eivät ole kohtuuttomia. Itse Emuun liittyminen olisi mas-

satyöttömyyteen alistumista, omasta rahasta ja rahapolitiikasta luopumista sekä luopumista taloudellisesta itsenäisyydestä ja merkitsisi siirtymistä kohtuuttomaan sosiaali- ja muuhun yhteiskuntapolitiikkaan.

On muistettava, että Suomi yhä elinkeinokenteeltaan on yksipuolinen. Vaikka inflaatio — devalvaatio-politiikkaa emme kannata emmekä halua, on rahapolitiittisten keinojen käyttömahdollisuuden olemassaolo henkivakuutus kansantaloudellemme, erityisesti esimerkiksi metsäteollisuusvaltaisista kolmansia kilpailijamaita kohtaan. Emu johtaisi pohjoismaisen sosiaalisen hyvinvointi- ja sivistysyhteiskunnan alasajoon. Hyödyt olisivat rajalliset ja saatavissa viisaalla, sosiaalisesti oikeudenmukaisella kansallisella politiikalla ilman Emun pakkopaitaakin.

Hallitus ei selvittänyt riittävästi sitä, haluaako se Suomen liittyvän Emuun, ja sitä valmiutta, joka meillä tässä suhteessa lähivuosina olisi. Jos Emun kolmanteen vaiheeseen EU:ssa siirrytään kahdessa aallossa, on selvää, että Suomi talousvaikeuksiensa takia jäisi toiseen aaltoon. Tällöin asemamme olisi ehkä pahin mahdollinen. Emme saisi niitä hyötyjä, niitäkin toki on, joita Emu mahdollisesti antaisi, mutta saisimme kuitenkin kaikki ne haitat, jotka siitä koituvat. Suomen tuleekin pyrkiä jarruttamaan Emu-kehitystä. Oma raha on lisäksi keskeinen itsenäisyyden symboli, siitä ei pidä luopua.

Arvoisa puhemies! Laajoilla maaseutualueilamme eletään suuren epävarmuuden ja osittain jopa toivottomuuden tilassa. Yksi väestöryhmä, viljelijät, kokevat tulevaisuutensa menetetyksi. EU-sopimus oli maatalouden ja koko elintarviketalouden kannalta erittäin huono. Siirtyminen kertarysäyksellä eurohintoihin, rajasuojan poistuminen ja EU-tukien vähäisyys jättivät viljelijät tyhjän päälle.

Kotimainen, kansallisista varoista maksettavat tukikin on tiukasti EU:n sanelemaa. Päätösvalta maatalouspolitiikassa siirtyi 80-prosenttisesti Brysseliin. Lisäksi erityisesti sosialidemokraatit uhoavat leikkaavansa lopunkin kotimaisesta tukipaketista pikavauhtia pois. EU:n aiheuttama alasajo ei siis riitä, vaan kotoiset voimatkin uhkaavat. Uhka ei ole päällä vain viljelijöillä, vaan myös kymmenillä tuhansilla elintarviketyöläisillä sekä maatalouskaupan ja -koneiden valmistuksessa olevilla työntekijöillä ja yrittäjillä. Sosialidemokraatit ovat kääntäneet selkänsä myös elintarvike- ja monille muille työläisille. (Ed. Kekkonen: Onko puhuja nyt ihan rehellinen?)

EU:n maatalouspolitiikka suosii tehottomuutta ja on sopimaton Suomeen. Edessä on, kauhukuvia maalaamatta, maaseudun autioituminen ja työttömyyden kasvu. Maaseutukuntien asema heikkenee, ja ihmisten henkinenkin ahdistus kasvaa. Maa jakautuu vakavalla tavalla kahtia. Lopulta ajaudumme kalliin ja laadultaankin heikomman tuontiruoan varaan. Tätäkö meillä halutaan?

Hallituksen tulee pyrkiä muuttamaan koko EU:n kehnoa maatalouspolitiikkaa. Edelleen hallituksen tulee kristillisen liiton eduskuntaryhmän mielestä pyrkiä avaamaan EU:n kanssa uudet neuvottelut jäsenyys sopimuksen maatalousosan vakavien epäkohtien korjaamiseksi. On täysin kohtuutonta, että Suomi joutuu rahoittamaan maatalouttaan enemmän itse kuin muut EU-maat.

Elintarviketalouden synkkiä näkymiä eivät kirkasta edes ruoan hinnasta saadut selvitykset. Ruoan hinta on laskenut vain 4,6 prosenttia, kun kansan annettiin syksyllä ymmärtää halpenemisen olevan aivan eri luokkaa. (Ed. Kekkonen: Kuka antoi ymmärtää!) Suomi velkaantuu tänä vuonna EU-jäsenyyden vuoksi noin 10 miljardia markkaa. Verotus on kiristynyt, mutta ruoan hinta ei juurikaan laskenut. Kun esimerkiksi 80 prosenttia maatalouspoliittisesta päätöksenteosta on jo luovutettu EU:lle, on hämmästyttävää, että hallitus väittää, että päätösvalta säilytetään Suomen eduskunnassa. Eduskunnan rooli on jo heikentynyt ja vähenee koko ajan. Itsenäisyys ohenee nopeasti.

Arvoisa puhemies! Euroopan unionin hallintorakenteet on luotu olosuhteissa, joissa löyhän taloudellisen yhteistyöliiton jäsenenä oli vain 6 maata. Nyt yhä kattavammasi käyvän poliittisen, taloudellisen ja osin jopa puolustuksellisen unionin jäsenmaiden määrä on jo 15 ja yhteinen asukasmäärä yli 350 miljoonaa. Se on lähes kaksi kertaa enemmän kuin USA:ssa. 40 vuoden takainen hallintojärjestelmä ei ole toimiva nykyoloissa eikä varsinkaan tulevaisuudessa. Hallinnon ja päätöksenteon uudistus EU:ssa on välttämätön. Yksistään valtavat mittasuhteet saaneet väärinkäytökset edellyttävät uudistuksia. (Ed. Ala-Nissilä: Rosvot kiinni!) — Rosvot kiinni, niin myös kotimaassa, kyllä.

Myös EU:n päätöksentekojärjestelmä tukehtuu, ellei sitä uudisteta. Suunnitelmat mm. komission päätöksenteon uudistamiseksi ovatkin edellisen puheenjohtajan Delorsin jäljiltä olemassa. Komission jäsenmäärä on suunniteltu nykyistä selvästi pienemmäksi. Säilyykö paikka

myös yhdellä suomalaissyntyisellä, on meille tärkeä kysymys.

Edelleen ovat esille nousemassa ajatukset siirtymisestä nykyistä laajemmin enemmistö päätöksiin. Tällainen kehitys on tehokkuuden ja päätöksenteon nopeutumisen kannalta tarpeen, mutta samalla se vie jäsenmailta vaikutusmahdollisuudet hyvin vähäisiksi ja kaventaa erityisesti pienten jäsenmaiden itsenäisyyttä entisestään.

Jos lähivuosina Euroopan unioniin tulee lisää jäsenmaita, pyrkijöitähän on ymmärrettävästi köyhässä Itä-Euroopassa, paineet hallinnon uudistamiseen kasvavat entisestään. Mikä on Suomen linja ja asema tällöin?

EU:n perustuslaista on käsikirjoitus olemassa, ja se on ollut jo käsittelyssäkin. Jos se tuodaan uudelleen käsittelyyn ja jos isot jäsenmaat haluavat ajaa sen läpi, edessä on jokaisella pienellä maalla valinnan paikka. Loppuasetelma saattaa olla se, että joko jokainen jäsenmaa hyväksyy sen tai vaihtoehtona on eroaminen koko unionista. Kristillisen liiton eduskuntaryhmä ei hyväksy perustuslain laatimista Euroopan unionille, koska se merkitsisi liittovaltiokehityksen etenemistä ja itsenäisyytemme lopullista menetystä. Hallitus ei näytä lainkaan pohtineen missään vaiheessa tällaista kehitystä.

Eräiden keskeisten EU-maiden johtavat puolueet ajavat voimakkaasti liittovaltiomallia. Eryteisesti sosialistien piirissä on tällaisia haluja. Suomessa on vältelty määrätietoisesti keskustelua tästä aiheesta. Tämä on kuitenkin tosiasiallisen mahdollisuuden kieltämistä. Jokaisen puolueen Suomessa tulee pikaisesti ilmoittaa, kannattaako se EU:n kehittämistä liittovaltioksi. Kysymys on erittäin keskeinen jo tänä päivänä. Vaaleja ajatellen kansamme tulee tietää puolueiden kanta, koska asia tulee väistämättä esiin alkavan vaalikauden aikana. Kristillinen liitto vastustaa liittovaltiokehitystä.

Arvoisa puhemies! Taloudelliset väärinkäytökset Euroopan unionissa ovat jopa 40 miljardin markan suuruusluokkaa vuosittain. Varojen käytön holtittomuutta osoittavat myös ne edut, joita EU virkamiehilleen ja poliitikoilleen tarjoaa. Suomessa suuri osa kansalaisista elää nyt ja pelkäänpä, että vielä melko pitkään, työttömyyden ja muiden syiden takia mittavien vaikeuksien saartamana. Samanaikaisesti julkisuudessa kerrotaan, millaisia lähes verovapaita etuja EU tarjoaa. Ei ole kysymys perinteisestä suomalaisesta kateudesta, kun ihmiset arvostelevat tätä.

Kristillisen liiton eduskuntaryhmä vaatii, että Suomi ottaa selkeästi ja voimakkaasti kantaa väärinkäytöksiä vastaan ja etuuksien kohtuullistamisen puolesta. Ei meillä ole varaa eikä oikeutta rahoittaa suomalaisten verovaroilla tällaista. Se on häpeäksi koko sivistyneelle Euroopalle. Kommunistiselle järjestelmästä tutut rappioilmiöt ilmenevät nyt EU:ssa. Jos muutosta ei saada aikaan, meillä tulee olla myös valmius erota Euroopan unionista.

Arvoisa puhemies! Lainaan lopuksi kokonaisuudessaan Suomen kristillisen liiton EU-politiikkaa koskevan ohjelmajulistuksen, joka on sisällytetty eduskuntavaalien vaaliohjelmaan: "Suomen Kristillinen liitto haluaa toimia kansaamme kokoavana voimana maamme liittyttyä Euroopan unioniin. Haluamme kehittää EU:ta meille tutun ja turvalliseksi koetun pohjoismaisen yhteiskuntamallin pohjalta. Keskeisintä siinä on kristillinen ihmis- ja luomakuntaajattelu. Viemme pohjoista politiikkaa EU:hun.

SKL pyrkii hillitsemaan poliittisen, taloudellisen ja sotilaallisen vallan voimakasta keskittymistä. Siksi EU:ta on kehitettävä löyhänä valtioiden liittona, ei federaationa.

Talous- ja Emun rahaliiton tavoitteisiin tulee pyrkiä, mutta työllisyystavoite tulee nostaa keskeiseksi, ja oma raha tulee säilyttää.

EU:ta ei tule kehittää sotilasliitoksi.

Ylikansallista lainsäädäntöä tulee laatia vain ympäristö-, huumeiden vastustus ja muissa vastaavissa asioissa.

EU:ssa tulee toteuttaa subsidiariteetti- eli läheisyysperiaatetta sekä julkisuusperiaatetta.

EU:n sisällä tulee lisätä määrätietoisesti yhteiskunnallista tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta. EU:n tulee pyrkiä madaltamaan koko Eurooppaa jakavia poliittisia, taloudellisia ja sosiaalisia eroja ja erityisesti tulee ponnistella Itä-Euroopan talous- ja ympäristöongelmien ratkaisemiseksi.

Pohjoismaista politiikkaa ja yhteistyötä tulee edelleen kehittää.

EU:n ja sen jäsenmaiden kehitysyhteistyötä tulee lisätä ja tehostaa tavoitteena 0,7 prosentin bruttokansantuoteosuus vuoteen 2000 mennessä. EU:n mittavaa byrokratiaa tulee karsia ja väärinkäytöksistä on pyrittävä eroon. Rikollisuutta vastaan on taisteltava yhteisvoimin. EU:ssa on toimittava alkoholikulutuksen alentamiseksi Who:n asettaman tavoitteen mukaisesti."

Näin siis linjataan sitä Euroopan unioni -politiikkaa, jota kristillinen liitto haluaa edistää. Toi-

vomme kaikilta muiltakin puolueilta vastaavia linjauksia erityisesti keskeisimpien kysymysten osalta.

Arvoisa puhemies! Kristillisen liiton eduskuntaryhmä ei ole tyytyväinen hallituksen selonte-koon Suomen tulevasta EU-politiikasta. Hallitus jätti lähes kaikki tärkeimmät asiakokonaisuudet tarkastelunsa ulkopuolelle. Kristillisen liitto vaatii, että seuraava hallitus laatii yhdessä opposition kanssa ensinnäkin pitkän tähtäyksen kansallisen EU-tavoiteohjelman ja toiseksi neljän seuraavan vuoden EU-toimintaohjelman. Nämä on esitettävä uuden eduskunnan hyväksyttäväksi. Lisäksi eräistä tärkeimmistä ratkaisuksista, mm. mahdollisesta liittymisestä Weu:hun ja Emuun, tulee harkita kansanäänestyksen järjestämistä.

Muistutamme, että seuraavan neljän vuoden aikana EU kehittyy voimakkaasti. Suomen hallituksella on oltava selkeä näkemys siitä, millaiseksi se haluaa EU:n kehittyvän ja miten Suomen kansan edut parhaiten turvataan. Kun oma tavoitteenasettelu on valmis, on meidän esitettävä yhteistyömaat, joiden kanssa tavoitteemme ovat saman suuntaiset, ja lähdeittävä rohkeasti ajamaan niitä. Uuden hallituksen on ponnisteltava lähialueiden kehityksen puolesta, mutta kehityksillekään emme saa kääntää selkäämme. Kansainvälisyyden on oltava muuta-kin kuin itsekästä etupolitiikkaa läntisessä Euroopassa.

Ed. Karhunen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. V i s t b a c k a : Arvoisa puhemies! Suomen jäsenyys Euroopan unionissa on, kuten hallituksen selonteossa todetaan, itsenäisen Suomen merkittävimpiä ratkaisuja. Maamme liittäminen EU:hun neuvoo-antavassa kansanäänestyksessä muodostuneen suppean enemmistön turvin on jopa merkittävämpi ratkaisu, kuin hallitus antaa ymmärtää. Se ei muodosta pelkästään haastetta koko suomalaiselle yhteiskunnalle vaan vaarantaa Suomen tulevaisuuden suvereenina valtiona. Itsenäinen lainsäädäntövalta kaventuu merkittävästi. Osa oikeuslaitoksestamme tulee EU-tuomioistuimen enakkopäätöksistä riippuvaiseksi. Lähitulevaisuudessa on lisäksi vaarana itsenäisen puolustuksen ja oman rahan menettäminen. Mielestäni tämä on liian kallis hinta lähinnä suurteollisuutemme vientiedellytysten turvaamisesta, mikä sekin olisi ollut toteutettavissa voimassa olleen Eta-sopimuksen avulla.

SMP ei voi yhtyä hallituksen käsitykseen siitä, että jäsenyys selkiinnyttäisi ja vahvistaisi Suomen kansainvälistä asemaa sekä parantaisi edellytyksiä kansalaisten taloudellisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin lisäämiseksi. Kuten viimeisen vuoden aikana olemme kouriintuntuvasti voineet havaita, ei vientiin suuntautuvan teollisuuden yksilimäinen suosiminen lisää työpaikkoja ja paranna kansalaisten elinolosuhteita. Kauppataase saa olla rajustikin voitollinen, mutta siitä huolimatta työttömyysluvut pysyttelevät ennätystasolla. Mikäli oletetaan, että EU:n kautta tulisi merkittävää vetoapua työttömyyden alentamisessa, tullaan karvaasti pettymään. Euroopan unionin alueella työttömyys on pysytellyt korkealla jo useita vuosia eikä ratkaisevaa muutosta parempaan ole näköpiirissä ilman voimakkaita toimia.

Komission entisen puheenjohtajan Delorsin esittämiä työttömyyden alentamistoimia olisi mahdollista tehdä kotikutoisestikin esimerkiksi toteuttamalla SMP:n esittämä työllistämismallin palauttaminen. Saman tyyppisistä toimitahan unioninkin ohjelmissa on loppujen lopuksi kysymys. Suomelle ei ole luvassa niin merkittäviä eucurtoja infrastruktuurin kehittämiseen eli teihin, ratoihin ja satamiin, että niillä olennaisesti helpotettaisiin työllisyyden hoitoa tulevina vuosina. Jos ja kun EU:lta saadaan tukea, on huolehdittava siitä, että myös Keski- ja Pohjois-Suomi saavat oman osansa eikä kaikki tuki jää Etelä-Suomen hankkeisiin, kuten tämänhetkisten suunnitelmien mukaan näyttää käyvän. (Ed. Kekkonen: Mistä suunnitelmista puhua puhuu?) — Ed. Kekkonen, kun tutustuu näihin suunnitelmiin, niin varmasti asia on niin, kuten äsken totesin.

Kansalaisten sosiaalisen hyvinvoinnin näkökulmasta ollaan edellistäkin epämääräisemmällä pohjalla. Suomessa me itse tiedämme, mihin suuntaan haluamme sosiaaliturvaamme kehittää perinteisen pohjoismaisen mallin mukaan. EU:ssa taasen ollaan vasta harkitsemasa sitä, tuleeko yleensäkiän lähteä luomaan EU-sosiaalipolitiikkaa vai ei. Vaikka yhteisen linjan luomiseen päädyttäisiinkin, tulee tavoiteltavan turvan taso olemaan merkittävästi perinteistä suomalaista turvaa alhaisempi. (Ed. Skinnari: Ei pidä paikkaansa!) — Varmasti pitää, ed. Skinnari. — EU:n avulla ei siis sosiaalinen hyvinvointi ainkaan lisäänny. Päinvastoin se on vaarassa yhtenäistyä alaspäin. Lisäksi eurooppalaisen sosiaaliturvan rahoitusmalli poikkeaa selvästi suomalaisesta verovaroin rahoitetusta. Paine vakuu-

tettujen eli kansalaisten itsensä valtaosaltaan kustantamaan sosiaaliturvaan on tuntuva. Jos eurooppalaisesta sosiaalipolitiikasta on hyvää tulossa, sen korjaavat lähinnä hyvin toimeentulevat, joiden eduissa ei nykyään ole moitteita sijaan. Tavallisen kansalaisen on turha odottaa mannaa unionin laareista sosiaalisten etuuksien kohene- misen muodossa.

Pelkään henkilökohtaisesti eniten sitä, että Suomen jäsenyys Euroopan unionissa romuttaa suomalaisen yhteiskuntamallin, joka perustuu puolestaan pohjoismaiseen pehmeään sosiaali- seen ajatteluun. Tilalle on vaarassa tulla kova, rahaa kumartava ja eriarvoistava linja.

Suomalaisten isojako a-luokan hyvinvoiviin ja b-luokan huonosti toimeentuleviin kansalai- siin on jo osin Ahon hallituksen aikana alkanut toteutua. (Ed. Gustafsson: Puhuja on aivan oi- keassa Suomen osalta!) Näin on jo monessa Eu- roopan valtiossa käynytkin. Syrjittyyn b-luok- kaan jäävät eläkeläiset, sairaat, työttömät ja syr- jäseutujen asukkaat. Heidän etuuksiaan heiken- netään jatkuvasti, ja heidän mahdollisuutensa nousta ihmisarvoisempaan a-luokkaan on lotto- voiton varassa. Suomi voisi ja sen tuleekin vas- tustaa tämän eurooppalaisen ”inhimillisyyden” etenemistä EU:ssa. Mutta tuskin painoarvomme on niin suuri, että pystymme sen etenemistä estä- mään. Valitettavasti näin on, mutta yrittäähän silti voimme. Sen tuleekin olla yksi Suomen euro- politiikan keskeisimpiä tavoitteita, mikäli taval- lisen kansalaisen etuja halutaan ajatella.

Arvoisa puhemies! Selonteossa todetaan Eu- roopan yhdentymisen tärkeimpänä historiallise- na lähtökohtana olleen pysyvän rauhan aikaan saaminen. Maanosamme vakautta ja turvalli- suutta pyritään EU:n toimesta lujittamaan tällä hetkellä kahden eri sotilaspoliittisen järjestelmän kautta. Valtaosa jäsenmaista on myös Naton jä- seniä. Lisäksi EU:lla on oma Länsi-Euroopan unioninsa eli Weu. Tämänhetkinen työnjako on se, että Nato on varsinainen puolustusjärjestel- mä amerikkalaisine joukkoineen ja Weu puoles- taan löyhä, puolustusasioita käsittelevä elin il- man omaa kiinteää organisaatiotaan. Suomi liit- tyi juuri hiljattain tarkkailijana mainittuun Län- si-Euroopan unioniin.

Euroopan unionin huippukokouksessa on kuitenkin tarkoitus tarkastella Weu:n asemaa tulevaisuudessa. Saako järjestö myös oman orga- nisaationsa ylikansallisena puolustusjärjestelmä- nä yhteisine joukkoineen? Tähän suuntaanhan Maastrichtin sopimuksessa on kaavailtu edettä- vän. Mikäli USA haluaa supistaa läsnäoloaan

Euroopassa, jäänee Weu:n luominen toimivaksi sotilasliittoutumaksi ainoaksi vaihtoehdoksi. Naton piirissä Weu:ta pidetäänkin sen eurooppalaisena pilarina, mikä kielinee pitkän tähtäimen tavoitteista EU-poliitikkojen puheita enemmän.

Tähän järjestöön on Suomi päättänyt mennä mukaan tarkkailijana. Kysymys kuuluukin: Kauanko tämä tulee EU:lle edellä mainitut tosiasiat huomioon ottaen riittämään? Toinen kysymys on: Miten paljon — jäsenyyttä Weu:ssa meiltä edellytettäessä — hallituksen lupaama eduskunnan erillinen päätös todellisuudessa merkitsee? Asetetaanko eduskunta ja kansanedustajat pakkotilanteeseen liittymisen ratkaisessa tuolin muiden etujen saamisen EU:lta Suomelle? Olen hyvin pessimistinen sen suhteen, että pelastuisimme tulevan sotilaallisen ja yhteistä EU:n puolustuspolitiikkaa toteuttavan Weu:n täysjäsenyydeltä ja sen tuomilta velvoitteilta seuraavien vuosien ja vuosikymmenten aikana menetyksemme mukaan unioniin.

Toivon, että hallituksen lupaus oman puolustuksen ja puolustuspolitiikan säilyttämismahdollisuudesta olisi totta, ja siihen päämäärään Suomen tulee ainakin kaikissa yhteyksissä EU:ssa pyrkiä. Liittoutumattomuuden tulee olla Suomen ainoa tie siitä huolimatta, että olemme jo EU:n jäsen ja Weu:n tarkkailijajäsen.

Arvoisa puhemies! Euroopan yhdyntyessä kasvavat paineet Suomea kohtaan myös rikollisuuden ja muiden ei-toivottujen ilmiöiden osalta. Rajakontrollin poistuminen helpottaa huumausaineiden ja muun kansainvälisen rikollisuuden leviämistä maahamme. Tämän paineen torjumisessa on Suomella mittava haaste edessään ja siinä onnistuminen on erittäin epätodennäköistä. Se tulee aiheuttamaan vakavia lieveilmiöitä yhteiskunnassamme, ja niihin tulisi varautua ajoissa. EU-rajojen avautuminen tuo joka tapauksessa maahamme huumeita ja se edellyttää, että kaikista säästötoimista huolimatta taataan riittävät toimintamahdollisuudet ja resurssit rajavartiolaitolle, tullille ja poliisille. Muutoin yhteiskuntarauha vaarantuu ja kansainvälinen rikollisuus saa tukevan jalansijan maassamme.

Toinen uhkakuva on EU-maiden ympärille muodostuvan hyvinvointikuilun aiheuttamat ilmiöt. Etelässä painetta lisää voimakkaasti radikalisoituvan arabimaiden rintama muhamettilaisuuden leviämishaluineen, idässä levoton ja jatkuvasti muutostilassa oleva entisen Neuvostoliiton ja sen osien paine sekä lisäksi jäseneksi pyrkivien maiden painostus. Viimeksi mainittu ongel-

ma lienee helpoimmin hoidettavissa ja jopa kääntävissä Euroopalle eduksi. Suomen tuleeekin edistää Baltian maiden ja Keski-Euroopan entisten kommunistivaltioiden saamista mukaan joko jäsenenä tai erillisopimuksin. Tämä tukee rauhanomaista ja molempia osapuolia taloudellisesti ja sosiaalisesti hyödyttävää kehitystä.

Suurempi ongelma on Venäjä ja ennen kaikkea siitä irtautuneet tai irtautuvat osat. Venäjän kohdalla seuraavat 2—5 vuotta lienevät ratkaisevat siinä, mihin suuntaan ja millä vauhdilla kehitys etenee. Myönteisessä tapauksessa Venäjän jaloilleen pääseminen ja vaurastuminen luovat mittavat mahdollisuudet EU-Suomen kautta tapahtuvan kaupan ja muun kanssakäymisen kehittämiselle. Tämä toisi Suomelle merkittävää hyötyä ja painoarvoa Euroopassa. Tämän takia Suomen tulee kaikessa Euroopan unionin toiminnassa pyrkiä edistämään rauhanomaisen ja myönteisen kehityksen tukemista Venäjällä. Jos kehitys riistäytyy käsistä ja sekasorto alkaa, tarvitaan todella mittavia toimia, ettei Suomi joudu hallitsemattoman pakolaisvirran etuvartioksi.

Entisen Neuvostoliiton etupiiristä irtautuneiden lukuisten valtioiden kehitykseen vaikuttaminen onkin jo hankalampaa, ja EU:n mahdollisuus lienee pysytellä syrjässä ja auttaa humanitaarisesti alueen väestöä. Kiistoihin sotkeutuminen tietäisi kasaa ruumiita ja runsaasti harmia jäsenmaille.

Suurin törmäys EU:n suuntaan lienee odotettavissa etelästä. Syynä on sekä kulttuuri-, uskonto- että hyvinvointikuilu EU:n alueen ja Välimeren eteläpuolisen alueen välillä. Muhamettilaisen, yhä kiihkouskonnollisemmaksi muuttuvan Pohjois-Afrikan paine rikkaan Euroopan suuntaan kasvaa päivä päivältä. Asiaa ei voi kuitata välinpitämättömänä, sillä ilman pehmentäviä toimia on törmäys väistämätön. Ratkaisuksi ei kelpaa hillitty muuttoliike, sillä paine on liian kova. Ainoa mahdollisuus on luoda EU:n ja arabimaailman välille toimiva keskusteluyhteys ja kauppasuhteet sekä sopia molemmin puolin pelisäännöistä.

Mitä tulee Suomen asenteeseen EU:n kehitysyhteistyö- ja pakolaispolitiikkaan, tulee mielestäni noudattaa hillittyä, säästäväisen miehen linjaa. Kehitysavussa on panostettava enemmän laatuun kuin määrään. Pakolaispolitiikka onkin Suomen kannalta ongelmallisempi, mikäli joudumme ottamaan oman prosenttiosuutemme unionin pakolaisvirrasta. Se tietää lisää pakolaisia ja lisää kustannuksia Suomelle. Tästä saattaisi seurata jopa vaatimuksia perustaa eri kansalli-

suuksien omia kouluja Norjassa vaadittuun tapaan. Toivon, että Suomessa hoidetaan ensin omat nurkat kuntoon.

Arvoisa puhemies! Maatalous on ja tulee olemaan ongelmallisin asia Suomen EU-jäsenyydessä. Kuten olemme nyt voineet havaita, SMP:n Suomen EU-jäsenyysskättelyn aikana lausumat varoitukset ovat toteutuneet. Kaikista tukimuodoista ja niiden ehdoista ei ole vielä kukaan pystytty sopimaan Suomen ja EU-komission välillä. On odotettavissa, että vuosien 1996 ja 1997 tuista ja niiden tasosta sovitaan vasta joskus tämän vuoden loppupuolella. Kun tähän vielä lisätään vaalikeskusteluissakin esille tullut kotimaisen tuen odotettavissa oleva usean miljardin markan leikkaus, on viljelijän ansio todella epävarmalla pohjalla. On kuin työhön tulevalle työntekijälle sanottaisiin: "Muutama kuukausi palkkasi on tämä. Tulevasta kuulet sitten muutamaa viikkoa ennen muutosta. Tee työsopimus loppuelämäksesi." Monikohan allekirjoittaisi tällaisen paperin, ja mitähän SDP:n ay-rintama siihen sanoisi? Maatalousyrittäjältä tätä kuitenkin vallitsevassa tilanteessa vaaditaan, kun suurin osa tuloihin vaikuttavista asioista on avoinna tai vaalituloksen armoilla.

SMP:n mielestä Suomen edustajien on kaikilla tasoilla EU:ssa vaadittava pikaista ratkaisua maatalouden tukien osalta. Lisäksi on otettava esille Ruotsin tapaan pohjoisten olosuhteiden erityisluonne ja vaatimukset maataloudelle siten, että tukiamme voidaan tarvittaessa tarkistaa ylöspäin. EU:n byrokratiaherrat on saatava ymmärtämään, että on eri asia hankkia elantonsa viljelemällä Suomen olosuhteissa kuin jossakin oliivipuiden katveessa. Mikäli tätä tosiasiaa ei haluta EU:ssa ymmärtää, on Suomen maatalouden kohtalo selvä varsin lyhyellä aikavälillä. Silloin ajetaan alas myös sivu- ja syrjäalueet, joista tulee raharikkaiden keskieuropalaisten metsästysmaita tai vihreän kansan kulttipaikkoja. Kumpikaan näistä vaihtoehdoista ei elätä meitä suomalaisia, joten linjamme EU:n suuntaan on terävöidyttävä kaikilla tasoilla.

Sama koskee myös aluepolitiikkaa, joka käy käsi kädessä maatalouden elinkelpoisuuden kanssa tukien sivulinkeinojen avulla tilojen kannattavuutta.

Tämä ongelma ei koske yksin maataloutta, vaan mukaan on otettava koko elintarvikeketju. Maahamme on jo tuotu tonneittain EU-lihaa, ja tätä hormonilihaa kansa mussuttaa tyytyväisenä siihen saakka, kun lihan todellinen laatu huomataan. Voi vain olla, että silloin ei enää ole mah-

dollista ostaa puhdasta suomalaista lihaa, kun maatalous on jo ajettu alas.

Arvoisa puhemies! Euroopan unionissa ollaan vielä tämän vuosikymmenen loppuun mennessä tekemässä päätöksiä unionin tulevaisuudesta eli siitä, jatketaanko nykyisessä muodossa lähinnä kauppaa, maataloutta ja ihmisten ja pääomien liikkuvuutta säatelevänä valtioliittona vai pyritäänkö lähemmäs liittovaltiomallia, jossa lähes kaikista asioista päätetään yhteisesti. Suomessa lienee molemmilla malleilla omat kannattajansa. Lisäksi Euroopassa on tullut esiin kolmas linja eli usean nopeuden EU. Tämä tarkoittaa sitä, että halukkaat maat voisivat lähteä syventämään yhteistyötä radikaalisti, kun taas muut voisivat tyytyä nykyisiin yhteistyömuotoihin tai valita uusia haluamansa, siis Euroopan unionin "Valintatalo" tällä hetkellä.

Viimeksi mainitun mallin tiimoilta ovat europolitiikat käyneet keskustelua koko kesän ja syksyn pääsemättä selvytyteen siitäkään, onko se edes teknisesti mahdollista. Vaikutelmaksi on jäänyt, että todelliset vaihtoehdot ovat kuitenkin hitaan kehityksen ja nopean tiivistämisen mallit. Näiden välillä on Suomenkin tehtävä valintansa jo lähivuosina alkaen vuoden 1996 huippukokouksesta. SMP:n mielestä Suomen on ilman muuta nyt, kun jäsenyyden kerran toteutui, valittava liittolaisensa EU:n hitaan kehittämisen ja löysän integraation kannattajien keskuudesta, kuten Englannista ja Tanskasta. Suomen ei tule pyrkiä nykyistä tiiviimpään ja laajalaisempaan EU:hun. Se ei ole pienen maan etu.

Mikäli Euroopan unioni laajentaa yhteisen politiikkansa ulkopoliittikkaan, puolustukseen, vero- ja sosiaalipoliittikkaan sekä yhteiseen rahan, on loputkin itsemääräämisoikeudestamme mennyt ikuisiksi ajoiksi. Nykyisen EU-sopimuksen jälkeen eduskunta päättää ehkä vajaasta puolesta säädettävästä lainsäädännöstä, mutta jos liittovaltiointoilijoiden malli toteutuisi, olisi Arkadianmäellä lähinnä käännös- ja leimaustomisto tehtyjen päätösten rekisteröimiseksi Suomen lakikirjaan.

SMP:n mielestä kaikki EU:n toiminnan laajentamiset — ulko-, puolustus-, vero- ja sosiaalipoliittikka sekä rahaunioni yhteisine rahoineen — on päättäväisesti torjuttava. Sama koskee myös päätösvalan siirtämistä kansallisilta parlamenteilta EU-parlamentille, kuten esimerkiksi Euroopan sosialisti- ja liberaaliryhmä ovat esittäneet. Niissä ovat muuten mukana mm. SDP, keskusta ja RKP.

Samoin on torjuttava kaavailut enemmistö-päätöksiin siirtymisestä EU:n ministerineuvostossa, sillä se olisi pienten jäsenmaiden kaiken vaikutusvallan loppu ja tappio hitaan EU:n kehittämisen kannattajille. Mikäli muut jäsenvaltiot ehkäpä pääsisännän Saksan johdolla toisin päättävät, on kyseiset unionin syventämishankkeet kansanäänestyksessä torjuttava. Tanska on tässä meille hyvä esimerkki. Pääsihän se lähes kuin koira veräjältä Maastrichtin päätöksistä pannessaan kovan kovaa vastaan.

Arvoisa puhemies! Emme halua, että Suomi luopuu omasta puolustuksestaan, liittoutumattomuudestaan, itsenäisestä ulkopoliitikastaan, omasta markastaan tai että joudumme mukautumaan yhteiseen veropolitiikkaan mahdollisine suurine EU-tuloveroineen. Yhteisen sosiaalipoliitikan uhkakuvista mainitsinkin jo aiemmin.

SMP:n mielestä nykyinen EU:n toimintamalli on ehdoton katto, josta ei tule enää edetä. Tahdomme pitää Suomen suomalaisena, mahdollisimman itsenäisenä Suomea, vaikkapa jalkapuolenakin tehdyn EU-ratkaisun jälkeen. Toivon mukaan koko Euroopan unioni kaatuu lähivuosina omaan mahdottomuuteensa, koska siitä eroaminen lienee kaikista huolimatta jo tosiasiallisestikin mahdotonta.

Ed. U k k o l a : Rouva puhemies! Jos kahden edellisen puhujan puheista vetää yhteenvedon, voi sanoa, että jo on kurja olo EU-Suomella. Me hukumme työttömiin ja pakolaisiin sekä b-luokan kansalaisiin. Puhujat unohtavat kuitenkin sen, että työttömyys Suomessa on kaksinkertainen EU:n työttömyyteen verrattuna. Puhujat unohtavat sen, että tämä on tapahtunut Suomessa ihan omin voimin, omien päättäjien ansiosta. Ei siihen ole EU:n apua tarvittu! Puhujat unohtavat sen, että Suomen pankkikriisi on maailman laajin ja vaikein. Sekin on saatu aikaan ilman EU:n apua! Edellinen puhuja sanoi, että Suomi joutuu hyväksymään EU:n suuren tuloveron. Unohdetaan se, että tilastojen mukaan Suomessa on jo maailman korkein tulovero. Ei siihenkään ole tarvittu EU:n apua!

Rouva puhemies! Jos menisimme asiaan. Parlamentaarinen demokratia, oikeusvaltioperiaate, ihmisoikeudet, kansalaisvapaudet, tasa-arvo, sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja markkinatalous ovat aina olleet Suomen perusarvoja. Nyt kuulumme niiden valtioiden joukkoon, jotka jakavat kanssamme nämä arvot ja joiden kehittämiseksi voimme työskennellä yhdessä. "EU tar-

joaa merkittävän uuden vaikutuskanavan kansallisten tavoitteidemme ja yhteisten eurooppalaisten päämäärien edistämiseksi." Näin sanotaan hallituksen selonteossa. Jotta voimme täysimääräisesti hyödyntää tätä uutta vaikutuskanavaa, meidän on päätettävä omasta kansallisesta Eurooppa-politiikastamme, niistä tavoitteista, joita pidämme tärkeitä ja joiden puolesta teemme työtä.

Meidän on ensinnäkin tehtävä edes itsellemme selväksi, millaisessa Euroopassa haluamme elää. Hallituksen vastaus selonteossa on: "turvallisessa, jakamattomassa ja avoimessa Euroopassa". Näitä tavoitteita vastaan tuskin kenelläkään on mitään sanomista. Sen sijaan hallitus jättää avoimeksi sen, millä keinoin nämä tavoitteet saavutetaan.

Turvallinen Eurooppa saavutetaan, kun jokainen kansakunta jakaa rauhanaatteen, kunnioittaa ihmisoikeuksia ja naapurien oikeutta elää. Onko Eurooppa nyt turvallinen, kun keskellä Eurooppaa käydään veristä sotaa? Euroopan unioni on kiistatta epäonnistunut rauhan säilyttämisessä maanosassamme. Yksittäisten EU-maiden omat intressit ovat olleet paljon määräävämpiä ja tärkeämpiä kuin unionin yhteinen tehtävä maanosan vakauden ja turvallisuuden lujittamisessa.

Suomen on jatkossa toimittava niin, että unionin toimintakyky ja uskottavuus ristiriitojen ennalta ehkäisyssä ja kriisien hallinnassa paranevat. Entisen Jugoslavian tapahtumat ovat osoittaneet, että EU on tällä hetkellä kykenemätön ehkäisemään alueellisia konflikteja omalla lähi-alueellaan.

Jäsenyyden tuoma yhteistyö eurooppalaisten maiden kanssa lisää Suomen turvallisuutta, mikä vähentää mahdollisia suunnitelmia meidän painostamisksemme esimerkiksi tilanteessa, jossa Venäjän demokratisoituskehitys syystä tai toisesta katkeaa. Unionin jäsenenä turvallisuuspolitiikkamme saa enemmän vaihtoehtoja. Jo jäsenyys EU:ssa ja yhteistyö eurooppalaisten valtioiden kesken lisäävät turvallisuuttamme.

On kuitenkin selvää, ettei jäsenyys sinänsä tuo meille turvallisuustakeita. Niitä antaa vain selkeä liittoutuminen. Liittoutumattomuus on tietenkin helppo ratkaisu helppoina aikoina, mutta kestääkö ja riittääkö se, jos lähiympäristömme muuttuu radikaalisti epävarmemmaksi? Eikö Pohjolan ja Suomen aseman vakautta lisäisi nimenomaan se, että jokainen tietäisi, mihin joukkoon Suomi kuuluu? Siksi Suomen ei Eurooppapolitiikassaan kannata etukäteen sulkea pois yh-

täkään turvallisuuspoliittista vaihtoehtoa, ei edes Nato-jäsenyyttä.

Hallitustenvälisessä konferenssissa 1996 joudutaan päättämään, miten Euroopan kriisinhallintaorganisaatiot järjestetään, onko pääpaino Länsi-Euroopan unionissa ja sen kehittämisessä, tuleeko siitä Naton eurooppalainen pilari, tarvitaanko Euroopalle omat rauhanturvajoukot, kriisinhallintajoukot, millä nimellä niitä kutsutaankin, annetaanko niille riittävät toimivaltuudet, mikä merkitys on Etj:llä, miten sen toiminta nivelletään Euroopan unionin ja Länsi-Euroopan unionin toimintaan.

Suomen omalle turvallisuudelle on tärkeää, että se on mukana päättämässä Euroopan turvallisuutta ja puolustuspolitiikkaa koskevista ratkaisuista vuonna 1996. Kun Suomi on unionin jäsen, sillä on samanlainen valta kuin jokaisella muullakin EU-maalla. Päätökset eivät voi olla vastoin Suomen omia kansallisia etuja, kun Suomen hallitus on itse niistä päättämässä. Me päättämme, kuinka syvään turvallisuus- ja puolustuspoliittiseen yhteistyöhön jatkossa sitoudumme.

Mitään vaihtoehtoa ei tässä vaiheessa kuitenkaan pidä sulkea pois. Suomen kansallisen edun täytyy olla kaikkien päätösten perustana. Jos tilanne niin vaatii, on oltava valmiutta nykyistä syvempään yhteistyöhön. Siksi ei voida sulkea pois tässä vaiheessa sen enempää Weu:n täysjäsenyyttä kuin Nato-jäsenyyttä. Avoimuus ja ennakkoluulottomuus on Suomen kansallisen edun kannalta välttämätöntä. Maailma muuttuu hyvin nopeasti. Kun tämä hallitus aloitti, me vannoimme vielä yya-sopimuksen nimeen.

Turvallisen Euroopan uhkana ovat myös paikallaisvirrat, ympäristökatastrofit sekä kansainvälinen rikollisuus. Näissä asioissa Suomen on kannettava oma vastuunsa koko Euroopan taakasta. Suomen on tietenkin oltava tiiviissä yhteistyössä rikollisuuden ehkäisemisessä. Avoimet rajat kiistatta lisäävät huume- ja muuta rikollisuutta. Poliisi on kuitenkin saanut tältä eduskunnalta niin laajat valtuudet, että kansalaisvapauksien puolesta puhuvaa kyllä hivenen hirvittää.

Jos Euroopan unioni ei halua laajentua Keski- ja Itä-Eurooppaan, Eurooppaan voi muodostua uusia rajalinjoja, ja tämä tietenkin on Suomen oman turvallisuuden kannalta epätydyttävä kehityssuunta.

Rouva puhemies! Jakamaton Eurooppa tarkoittaa sitä, että Suomen on jatkossa toimittava niin, että kehitys kohti demokratiaa ja markkinataloutta Baltiassa ja Venäjällä tehostuu ja että Baltian maat voivat niin pian kuin suinkin liittyä

unionin jäseniksi. Vain kaikkien Euroopan maiden kuuluminen samaan yhteisöön takaa sen, että Eurooppa on turvallinen ja myös Suomi voi tuntea olonsa turvalliseksi. Suomen on toimittava niin, ettei Eurooppaan synnytetä uusia raja-aitoja, ei sen enempää poliittisia kuin taloudellisiakaan. On edistettävä unionin ja Venäjän sekä Baltian ja muiden Keski- ja Itä-Euroopan maiden yhteistyötä ja olojen vakiintumista. Myös tasa-arvo ja ympäristöpolitiikka ja niiden tehostaminen ovat Suomen EU-politiikan kivijalkoja.

Avoin Eurooppa merkitsee sitä, ettei Suomi saa omassa politiikassaan tuijottaa vain yhteen pisteeseen: Brysseliin. Me emme voi hyväksyä sitä, että Eurooppa sulkeutuu ja ryhtyy katsomaan vain omaan napaansa. Haluamme, että EU kehittää kauppasuhteita vapaakaupan periaatteiden mukaisesti kaikkialle. Tämä on nimenomaan Suomelle ensiarvoisen tärkeää eikä pelkästään lähialueiden yhteistyössä ja kauppapolitiikassa, vaan nimenomaan laajemminkin.

Unionin jäsenyys antaa Suomelle uusia mahdollisuuksia kehittää lähialueyhteistyötä. Suomen tulee toimia niin, että Euroopan unionin rahoitusta saadaan Karjalan, Kuolan, Pietarin ja Baltian kehitystä edistäviin hankkeisiin. Aivan liian vähälle huomiolle on jäänyt Barentsin alueen yhteistyö. Ellei Suomi ryhdy panostamaan tähän suuntaan, hankkeet valuvat niin EU:n kuin Suomenkin ohi, ja tämä taas olisi Pohjois-Suomen edun vastaista.

Millaiseen unioniin?

Euroopan unioni ei vie itsenäisyyttämme, vaikka siirtääkin osan eduskunnan lainsäädäntövallasta unionin toimielimille. EU ei ole liittovaltio, vaan itsenäisten valtioiden liitto. Tämän kehityksen vahvistaminen on myös liberaalien tavoitteena. Emme tässä suhteessa jaa Euroopan liberaalien käsityksiä.

Vastaus kysymykseen ”millainen unioni” kilpistyy tietenkin siihen, halutaanko EU:sta kehittää heikko vai vahva ja kumpi on pienelle maalle edullisempi vaihtoehto. Tässä asiassa hallituksen vastaus ei ole riittävän yksiselitteinen, joskin peruslinjaus on oikea. Suomessa, tässä eduskunnassa ja etenkin Suomen europarlamentaarikkojen joukossa, on jo niitä, jotka haluavat kehittää unionia federalistiseen suuntaan, lisätä europarlamentin valtaa ministerineuvostoon nähden. En hyväksy näitä linjauksia. Suomen on toimittava niin, että EU:sta kehittyä jatkossakin laaja eurooppalaisten valtioiden yhteisö, johon kaikki maat voivat osallistua ja jossa kaikki maat voivat toimia rauhan ja vakauden hyväksi.

Suomen EU-politiikka on eduskunnan päätöksellä paalutettu parlamentaariselle perustalle. Se antaa Suomen omalle eduskunnalle sen vallan ja vastuun, joka sille itsenäisessä Suomessa kuuluu. EU on jäsenvaltioiden yhteenliittymä ja sen tulee sellaisena myös pysyä. Unionissa toiminta perustuu pitkälle hallitusten väliseen yhteistyöhön ja paljon puhuttu demokratiavaje korvautuu sillä, että hallitukset ovat toimistaan ja teoistaan vastuussa jokaisen EU-maan omalle parlamentille.

Suomen hallitukset ja ministerit saavat nyt etukäteen ohjeensa eduskunnalta. Ministerien, myös pääministerin on annettava tietoa eduskunnalle ennen ministerineuvoston kokouksia ja kokousten jälkeen. Eduskunta ei ole unioniasioissa pelkästään lainsäätäjä ja jälkikäteiskontrollia suorittava valtioelin, vaan myös etukäteen ohjaa hallitusta, ministereitä ja virkamiehiä tekemään työtä eduskunnan hyväksymien suuntaviivojen mukaisesti. Eduskunnan asema Eurooppa-asioissa on itse asiassa jopa parempi kuin sisäpolitiikassa. Eihän tällä tavalla etukäteen ohjata hallituksen työtä missään muissa asioissa kuin Eurooppa-asioissa.

Rouva puhemies! On myös asioita, joissa unionia on syvennettävä. Talous ja ympäristönsuojelu ovat sellaisia, tulevaisuudessa ehkä myös turvallisuuspolitiikka. Etenkin talousasioissa Suomelle on elintärkeää, että unionin valtaa lisätään. Eli kannatan Suomen liittymistä Emuun niin pian, kuin se on mahdollista. Suomi on pieni kansantalous. Se tarvitsee taloudenhoitoonsa ryhtiä, pitkäjänteisyyttä, vakautta ja jämäkkyyttä. Talous- ja rahaliitto pakottaa Suomen pois tämän vuosisadan vitsauksesta, alituisesta inflatio — devalvaatio-kierteestä. Se pakottaa myös Suomen talouspolitiikat ja talouspoliittiset johtajat tekemään järkeviä päätöksiä.

Samalla, kun päätetään, lisätäänkö unionin valtaa jäsenmaihiin nähden ja missä asioissa, joudutaan päättämään myös unionin elinten toimivaltasuhteista sekä keskenään että suhteessa jäsenmaihiin. Liberaalit Suomessa lähtevät siitä, että unionin toimintakykyä tulee parantaa selkiyttämällä päätöksentekoa, varmistamalla päätösten toimeenpanoa ja toteuttamalla läheisyysperiaate täydellisenä.

Korostan vielä kerran, että en hyväksy niitä kannanottoja, joita on kuultu etenkin sosialidemokraattien piiristä, että EU:sta on kehitettävä mahdollisimman vahva, koska se näiden käsitysten mukaan on hyödyksi pienelle maalle. Päinvastoin, unionia on kehitettävä niin, että sen pää-

tösvaltaan jätetään vain niitä asioita, joista yhdessä on välttämätöntä päättää. Kaikkea ei voida eikä pidä siirtää unionin elimille.

Liberaalit eivät hyväksy sitä, että kansallisten parlamenttien valtaa siirretään Euroopan parlamentille. Eurooppa-politiikan valvonnasta ja linjauksista päättämisen on oltava kansallisilla parlamenteilla. Meidän on pyrittävä lisäämään ja vahvistamaan eduskuntamme valtaa ja ohjausta ministerineuvostossa tapahtuvaan päätöksentekoon. Sen sijaan kyllä kannatamme sitä, että Euroopan parlamentin valtaa komissioon nähden vahvistetaan esimerkiksi antamalla sille aloiteoikeus.

Päätöksentekomenettelyä on voitava tarkastella siinä tapauksessa, että unioni aikanaan laajenee. Tuolloin on päätettävä, missä asioissa tarvitaan yksimielisyyttä, missä voidaan tehdä ratkaisuja enemmistöpäätöksellä. Komission kokoonpano ehkä tarvitsee myös uudistusta niin, että jokaisella maalla, niin suurella kuin pienelläkin, olisi vain yksi komissaari.

Rouva puhemies! Suomen on EU:n jäsenenä edistettävä avoimuutta, demokratiaa ja sosiaalista oikeudenmukaisuutta. Suomen täytyy toimia niin, että unionin päätöksenteko avautuu ja demokraattisuus vahvistuu.

Euroopan unioni on hyväksynyt ns. subsidiariteetti- eli läheisyysperiaatteen. Se ei kuitenkaan erityisen innokkaasti toimi sen hyväksi. Jos unionista halutaan kehittää kansalaisten unioni, Suomelle riittää todella työtä. On selkeästi erotettava ne asiat, joissa päätösvalta on Brysselissä eli Eurooppa-neuvostolla. Nyt unioni haluaa aivan liian paljon puuttua sellaisiin asioihin, jotka aivan hyvin voidaan jättää kansallisesti päätettäviksi.

Mutta parannettavaa on tässä suhteessa myös Suomessa. On paljon sellaisia asioita, jotka voidaan siirtää hallitukselta ja keskusvirastoilta alueille, kunnille ja kansalaisille itselleen. Esimerkiksi aluepoliittinen lainsäädäntö kaipaa tässä suhteessa uudistusta. Putkihallinnon määräysvaltaa on purettava ja siirrettävä alaspäin.

Heikko sitoutuminen läheisyysperiaatteeseen on merkinnyt sitä, että unioni säätelee kohta joka asiaa, kilpailun nimissä tietenkin. Säädöksiä on ryhdyttävä purkamaan ja uusia säädettävä vain todelliseen tarpeen ja vain niissä asioissa, joissa ylikansallinen päätöksenteko todetaan yhdessä välttämättömäksi.

Byrokratia on unionissa monimuotoisempaa ja laajempaa kuin Suomessa. Suomessakin tilanne on tässä suhteessa kansalaisten kannalta lähes

toivoton: liian paljon säädöksiä, liian paljon lakeja, liian paljon yksityiskohtaisia määräyksiä. Tämä eduskunta on taatusti tehnyt tässä suhteessa osansa. Säädosmäärä ei ainakaan ole päässyt vähenemään. 1 500 uutta lakia neljän vuoden aikana! Taitaa olla, rouva puhemies, säädöstehtailun ennätys.

Suomi on Euroopan unionissa pohjoinen reunamaa. Se merkitsee sitä, että Suomen on tuotava EU:n politiikkaan jotain sellaista uutta, jota aikaisemmin ei siinä ole ollut. Suomelle on elintärkeää, että pohjoisen erityisolot — pitkät etäisyydet, harva asutus, kasvukauden lyhyys — tunnustetaan jatkossakin unionin politiikassa, kun se muotoilee alue- ja rakennepolitiikkaa, maatalouspolitiikkaa, ympäristöpolitiikkaa ja kuljetuspolitiikkaa.

Aluepolitiikkaa pystytään harjoittamaan EU-Suomessa tehokkaasti, jos kansallisesti niin halutaan. Nyt vain näyttää siltä, että ei haluta. Jopa perinteinen maatalous saa unionissa vakaan perusturvan. Sen sijaan sitä ei voi hyväksyä, että unionilta tuleva maataloustuki ohjataan väliporveille, kaupalle ja elintarviketeollisuudelle, jotka ottavat omaan taskuunsa enemmän kuin on kohtuullista. Syynä ei kuitenkaan ole EU, vaan omat arveluttavat tapamme, joista näyttää olevan vaikea päästä eroon.

On syytä antaa hallitukselle tunnustus siitä, että se on pyrkinyt ajamaan hiilidioksidiveroa EU:n politiikaksi. Epäonnistumisesta ei pidä lanstua. Tätä veroa on ajettava jatkossakin.

Rouva puhemies! Työttömyys on Suomessa huomattavasti suurempi kuin unionissa keskimäärin: kaksinkertainen. Sosiaalista ulottuvuutta on kehitettävä niin, että yhteisesti sovitaan vain vähimmäistasosta. Parempaa politiikkaa tulee jokaisella olla oikeus noudattaa omilla kansallisilla päätöksillään ja omilla kansallisilla rahkeillaan. Työttömyys voidaan tehokkaasti poistaa vain, jos talouskasvu on jatkuvaa, jos yrittämisen edellytyksiä parannetaan, jos verorakenne tukee työllistämistä ja työn tekemistä, jos työelämän säännöt ovat niin joustavia, että ne eivät ainakaan estä työllistämistä. Kaikissa näissä asioissa tarvitaan sekä kansallisia että koko yhteisöä koskevia ratkaisuja.

Tärkein yhteisöratkaisu on tietenkin se, että Talous- ja rahaliitto toteutuu. Se edellyttää velkaiselta ja kurjassa taloudellisessa asemassa olevalta Suomelta paljon: alhaista inflaatiota, julkisen talouden tasapainoa, alhaista velkaantumistasetta, alhaista korkotasoa sekä vakaata talouskurssia. Tämän kaiken me olemme muutamassa

vuodessa omin voimin suhmuroineet. Talousasioissa hyväksyn unionin syventämisen eli kannatan Suomen liittymistä Emun jäseneksi. Suomi on todella pieni kansantalous ja tarvitsee taloudenhoitoonsa ryhtiä, pitkäjänteisyyttä, vakautta. Kuten sanoin, Talous- ja rahaliitto on Suomen ainoa keino päästä eroon alituisista vitsauksista ja alituisista kotiin päin lypsämisistä.

Julkisuusperiaate on yksi Suomen ja pohjoismaisen demokratian peruspilareita. EU:n päätöksenteko ja asioiden valmistelu ei ole samalla tavalla julkista ja avointa, kuin mihin me Suomessa olemme tottuneet ja mitä me haluamme edelleen vahvistaa. Tämän asian muuttamiseksi Suomella yhdessä muiden unionin pohjoismaisten jäsenten kanssa riittää tehtävää. Meidän on pidettävä tiukasti huoli siitä, että EU-asiat kotimaaisessa käsittelyssä ovat ehdottoman julkisia. Virkamiehistön ja etenkin ulkoministeriön pyrkimystä pitää kaikki Eurooppa-asiat ulkoasioina ei missään tapauksessa saa hyväksyä.

Arvoisa puhemies! Euroopan unionin jäsenyys ei ole pelkästään yhdensuuntainen tie. Suomalaisina tiedämme nyt paikkamme, ja myös muut Euroopan kansat tietävät, missä Suomi sijaitsee. EU-jäsenyys kytkee Suomen länsieurooppalaisiin ihanteisiin. Olemme jäsen vakaiden demokratioiden muodostamassa valtioiden liitossa. Haluamme antaa oman panoksemme siihen, millainen on tulevaisuuden Eurooppa, jossa lapsemme asuvat. Me voimme viedä Eurooppaan omaa pohjoismaista tapamme elää ja toimia: avoimuutta, tasa-arvoa ja sosiaalista oikeudenmukaisuutta. Me voimme antaa Euroopalle omasta pohjoismaisesta hyvinvointimallistamme sen hyvät, arvokkaat ja säilyttämisen arvoiset puolet. Me puolestamme toivottavasti saisimme Euroopalta suvaitsevaisuutta, ihmisläheisyyttä, turvallisuutta niin ulkopoliittikkaan kuin talouspolitiikkaan. Jos me oppisimme Euroopalta toisenlaisia poliittisia pöytätapoja, niin Suomestahan kehittyisi Euroopan unionin mallivaltio.

Ed. Vuoristo merkitään läsnä olevaksi.

Ed. M ä k e l ä : Arvoisa puhemies! Hallitus on antanut viimeisinä töinään selonteon Suomen EU-politiikan suuntaviivoista. Selonteko on juuri sellainen, kuin olen osannut odottaakin: ympäröyriä, täynnä toiveita, uskomuksia ja oletuksia. Hallitus ei kuitenkaan selonteossaan vielä-

kään pystynyt yksilöimään, mitä haittoja ja hyötyjä EU:sta maallemme todellisuudessa on.

Selonteon sanoma on samanlainen kuin on ollut tämän hallituksen koko EU-politiikkakin. Kansalaiset eivät todellisuudessa vielääkään tiedä, mitä hyötyjä tai haittoja EU:hun liittyminen on maallemme aiheuttanut, kun ainakaan ruokakori ei ole halventunut luvutulla tavalla eikä EU-päätös ole kääntänyt työttömyydenkään suuntaa laskuun.

Varsin mielenkiintoista, ajoittain jopa huvittavaa, on ollut seurata keskustelua siitä, mitä Brysselissä todella sovittiin, kun maamme päätti liittyä EU:n jäseneksi. Miltei joka toinen päivä joku tämän hallituksen ministereistä on selvittänyt jälleen esiin noussutta uutta tulkintaa jostakin sopimustekstin osasta. Tämä ei ole jäänyt kansalaisilta huomaamatta. Esimerkkinä tästä on ministeri Pesälä, joka joutui pakenemaan tiedotusvälineitä puheittensa vuoksi. Viljelijäväestö oli tosi kääremeissään, ja maataloustuottajat syyttivät ministeriä jopa valehtelijaksi.

Ne lupaukset, joita hallitus antoi ennen EU-kansanäänestystä kansalaisillemme, ovat osoittautuneet pelkiksi puheiksi, täkyiksi, joilla kansa saatiin EU-päätöksen taakse. Kansalaisia houkuteltiin äänestämään EU:n puolesta vetoamalla ruoan hinnan halpenemiseen, työllisyyteen ja turvallisuuspoliittisiin kysymyksiin. Tähän samaan laulukuoroon yhtyi myös sosialidemokraattinen puolue, totta kai. Eihän se ole mitään todellista oppositiota eduskunnassa koko vaalikauden aikana muodostanutkaan.

Nyt hallitus selonteossaan tunnustaa, että EU:n jäsenyys on aiheuttanut myös ongelmia, mutta ei vielääkään hallitus pysty yksilöimään, mitä nämä ongelmat todellisuudessa ovat.

Arvoisa puhemies! Hallitus väittää selonteossaan, että EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikka täydentää maamme kansallista ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Mielestäni asia on juuri päinvastoin. Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikasta päättävät jatkossa lähinnä Keski-Euroopan suuret jäsenvaltiot.

Hallitus unohtaa kertoa sen, että EU-parlamentissa maallemme on 16 jäsentä 626 jäsenestä ja neuvostossa 3 ääntä 87 äänestä. Jokainen ymmärtää, mitä tällaiset edustukset merkitsevät maallemme. Maamme ulko- ja turvallisuuspolitiikasta määrätään siis aivan muualla kuin Helsingissä. Tämä asia on selvästi sanottu myös Euroopan unionia koskevassa sopimuksessa, jossa on seuraava teksti: "Jäsenvaltiot tukevat aktiivisesti ja varauksettomasti unionin ulko- ja turval-

liuspolitiikkaa uskollisuuden ja keskinäisen yhteisvastuullisuuden hengessä. Ne pidättäytyvät kaikista toimista, jotka ovat unionin etujen vastaisia tai jotka ovat omiaan haittaamaan sen tehokkuutta yhtenäisenä voimana kansainvälisissä suhteissa. Neuvosto huolehtii siitä, että näitä periaatteita noudatetaan."

Sopimus velvoittaa siis uskollisuuteen ja rajoitettomaan unionin etujen tukemiseen. Itsenäisen ulkopoliittikan rajallisuudesta löytyy toinenkin esimerkki. Euroopan unionia koskevan sopimuksen artiklan J.1 2. kohdan mukaan yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteena on muun ohessa turvata unionin yhteiset arvot, perusedut ja riippumattomuus.

Edellä olevan perusteella pitäisi olla täysin selvää, että maamme unionin osana ei voi olla itsenäinen ja riippumaton, vaan on osa Euroopan unionia, jolla on yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka. Kysymys siitä, mitä mahdollisuuksia Suomella on kehittää EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, on varsin rajallinen meidän näkökulmastamme katsoen.

Suomen liittyttyä EU:hun on esimerkiksi tullimuodollisuudet vapaan liikkumisen myötä maamme rajoilta EU-kansalaisten osalta poistettu. Se merkitsee kansainvälisen rikollisuuden lisääntymistä maassamme. Laitonta maahanmuuttoaakaan ei tulevaisuudessa voida välttää. Tulevaisuuden yhteiskuntamme tulee todennäköisesti kokemaan myös järjestäytyneen rikollisuuden. Tässä EU:n tuomia ongelmia, joista tosin hallituksen selonteossa ei puhuta. Ongelmat ovat edessä, ja kiitos tästä on annettava niille, jotka saattoivat meidät EU:n jäseneksi. Tulevaisuudessa joudutaankin poliisin toimia maassamme mitä suurimmalla todennäköisyydellä lisäämään, sillä tulin toiminnalla on kiistatta ollut nimenomaan järjestäytynyttä rikollisuutta ehkäisevä vaikutus rajoillamme. Euroopan unionin ei siis voida missään tapauksessa olettaakaan lisäävän maamme sisäistä turvallisuutta, vaan päinvastoin huumeet ja kansainvälinen rikollisuus, jopa mafia, voivat nyt suhteellisen vapaasti levitä maahamme.

Arvoisa puhemies! Hallitus sanoo, että Länsi-Euroopan unionin Weu:n tarkkailijajäsenyys antaa mahdollisuuden seurata asiota ja osallistua keskusteluun sekä yhteistyöhön näissä kysymyksissä. Ennen kansanäänestystä hallituksen taholta vakuutettiin, että liittyminen EU:hun ei johda Weu:n jäsenyyteen. Mutta tässäkin asiassa hallitus ei kertonut kansalle totuutta. Myöhemmin olemme saaneet todeta, että maamme liittyminen

Weu:n tarkkailijajäseneksi tapahtui pääministerin ilmoituksella. Maamme ei siis ole enää puolueeton eikä sitoutumaton valtio.

Tästä asiasta mm. valtiotieteiden tohtori Pekka Visuri kirjoitti Reserviläinen-lehdessä 16.8.94 seuraavaa: "Liittyminen EU:n jäseneksi merkitsee joka tapauksessa sitoutumista liiton yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan, joka määräytyy Naton ja Weu:n jäsenmaiden linjan mukaisesti. Mahdollisuuksia edes rajoitetun puolueettomuuspolitiikan jatkamiseen ei ole kuin siinä tapauksessa, että Maastrichtin sopimus ulko- ja turvallisuuspolitiikan osalta vesittyy lopullisesti."

Samasta asiasta sanotaan Länsi-Euroopan unionin julistuksessa n:o 30, että Weu tarkastelee yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevan 4 artiklan 6 kohdan mukaisten määräysten ja tavoitteiden toteutumista. Tämä tarkastelu tapahtuu vuonna 96 ja ulottuu Weu:n ja Naton suhteisiin.

Kuitenkin täällä kirkkain otsin väitettiin, että liittyminen EU:hun ei johda automaattisesti liittymiseen Weu:hun. Tuo väite oli tahallista harhautusta, sillä liittyminen EU:hun ei Länsi-Euroopan julistuksen ja useiden asiantuntijalausuntojen mukaan mitenkään muuten ollut edes mahdollista. Tosiasiassa, kun Suomi liittyi EU:hun, se samalla menetti myös sotilaallisen liittoutumattomuutensa ja siitä tuli, kuten me tiedämme, Naton läheisen yhteistyöjärjestön Weu:n jäsen. Tämä kehitys tulee aikaan johtamaan myös Suomen liittymiseen Natoon, vaikka joku voisi muuta väittää. Tuon asian jo puolustusasiainvaliokuntakin ehti lausunnossaan täällä todeta.

Arvoisa puhemies! Selonteossa ei vaivauduta edes puhumaan työttömyydestä EU:n alueella. EU-maissa on tällä hetkellä noin 10,7 prosenttia väestöstä työttömänä. Tämä merkitsee 350 miljoonan henkilön yhteisössä noin 17:ää miljoonaa työtöntä, ja todellisuudessa luku lienee vielä suurempi. Kun hallituksen ja suurimman oppositio- puolueen taholta toivotettiin kansalle, kuinka työttömyys alenee EU-päätöksen myötä, nyt tästä on kokonaan vaiettu. Se onkin ainoa mahdollisuus, sillä meidän 500 000 työtöntämme eivät muita unionin jäsenmaita juuri liikuta, vaan itse meidän on tämäkin asia hoidettava.

Nyt on käymässä niin, että kuutosalueelle raken- rahastojen kautta työllisyyteen tuleva rahoitus on jäämässä selvästi muuta maata huonommaksi niin EU-rahojen kuin niihin liittyvän kansallisen rahoituksenkin osalta. Kun EU:n sosiaalirahaston ja siihen liittyvän kansallisen rahoitus-

osuuden alueellisena jakoperusteena pidetään työttömien lukumäärää, tämä johtaa siihen, että työllisyysmäärärahat nykykäytännöstä poiketen ohjautuvat Etelä-Suomeen ja suurin kaupunkeihin, kun aikaisemmin palkkaperusteisten työllisyysmäärärahojen alueellisessa ohjaamisessa on tasa-arvoisesti otettu huomioon työttömyysaste ja työttömien määrä.

EU:hun liittyminen on siis johtamassa myös siihen, että esimerkiksi Pohjois-Suomessa, missä työttömyysaste on korkea, tullaan palkkaperusteisten työllisyysmäärärahojen osalta jäämään noin puoleen siitä, mitä muualla Suomessa. Tämä valitettava kehitys johtaa Pohjois-Suomen kunnat kestävämmään tilanteeseen, ja tulevaisuudessa tämä tulee autioittamaan maan reunaluoteita. Samalla se on selvä osoitus siitä, että EU tulee tulevaisuudessa määräämään myös kansallisen aluepolitiikan suunnan.

Arvioitaessa EU:n vaikutuksia maamme lähialueille voidaan niiden osoittaa kiistattomasti vaikeuttavan myös lähialueyhteistyötä. Jäsenyys ei siis hallituksen selonteon mukaan avaa juurikaan uusia mahdollisuuksia. Lisäksi pohjoismaiden yhteistyö tulee vaikeutumaan, kun Norja päätti jäädä EU:n ulkopuolelle. Kun EU:n yksi ulkoraja tulee olemaan Suomen ja Norjan raja, on tulevaisuudessa tuskin mahdollista säilyttää perinteistä pohjoismaista passivapautta. Kaupankäyntiä tulevat lisäksi rajoittamaan EU:n tullit. Pohjoismaiden yhteistyö tulee siis hankaloitumaan. Osa Pohjoismaista tulevaisuudessa tulee väistämättä jäämään tämän kehityksen ulkopuolelle.

Sama kysymys koskee myös Venäjän- rajaamme. Siitäkin muodostuu EU:n ulkoraja. Mitä kaikkea se tuo tulevaisuudessa tullessaan, on vielä arvoituksen varassa. Selvää kuitenkin on, että tavoitteistamme huolimatta lähialueyhteistyö ja kauppa Venäjän kanssa tulee tapahtumaan vain EU:n sallimissa puitteissa. Nähtäväksi jää, onko EU tulevaisuudessa kiinnostunut Pietarin, Karjalan tai Kuolan alueista. Sekin asia tulee riippumaan EU:n suurten jäsenvaltioiden tahdosta ja omista intresseistä. Tässäkin asiassa olemme menettäneet itsenäisen päätäntävaltamme EU:lle.

Arvoisa puhemies! Suomen liittyminen Euroopan rahajärjestelmään Emuun olisi maaillemme varsin kohtalokasta. Tällöin raha- ja valuuttakurssipolitiikka jouduttaisiin korvaamaan palkkojen ja hintojen joustolla. Kun erittäin teollisuutemme alojen kilpailukyky on jo nyt heikko, niin käytännössä se merkitsisi näiden toiminnan vaikeutumista ja sitä kautta lisää työt-

tömyyttä, esimerkkinä vaateteollisuus. Jos hinnoja ei voida laskea, on seurauksena pitkään jatkuva tuotantotekijöiden vajaakäyttö.

Rahaunionissa edellytetään, että reaali-palkat ovat joustavia ilman valuuttakurssimuutoksia. Tästä syystä meillä jouduttaneen vähentämään työmarkkinoiden toiminnan jäykkyyttä. Tämä saattaa tulevaisuudessa merkitä joidenkin hintasokkien johdosta myös massatyöttömyyttä.

Selvää on, että finanssipolitiikan tarve kasvaa, mutta käyttömahdollisuus vähenee. Keinoiksi jää vajaatyöllisyytilanteessa budjetin alijäämän kasvattaminen joko menoja lisäämällä tai veroja vähentämällä ja korkeasuhdanteessa taas veroja kiristämällä ja julkisia menoja vähentämällä. Suomen talous perustuu kuitenkin vielä hyvin yksipuoliseen metsäraaka-aineeseen ja puunjalostusteollisuuteen sekä tätä palvelevaan metalliteollisuuteen. Niille on ominaista voimakas hintojen vaihtelu, joka todennäköisesti jatkuu myös tulevaisuudessa.

Kun kustannukset määräytyvät Euroopan yhteisen rahan ja inflaation perusteella, johtaisi se toimialan suuriin kannattavuusvaihteluihin ja maamme kannalta vakaviin suhdannehäiriöihin. Voidaan tietysti ajatella, että tukipalkkioilla ja erityisveroilla voitaisiin suhdanteita tasata, mutta hankaluutena on se, että tämä katsottaisiin kilpailijamaiden taholta protektionismiksi. Finanssipolitiikan käyttömahdollisuutta rajoittavat myös yhteisen keskuspankin mukanaan tuomat vaatimukset koskien julkisen sektorin velkaantumista ja budjettialijäämiä. On siis varsin selvää, että luopuminen omasta rahasta tulisi merkitsemään myös täydellistä luopumista taloudellisesta päätösvallasta, mikäli sitä enää maallamme on.

Arvoisa puhemies! Kun kansalaisiamme houkuteltiin katteettomien lupausten avulla liittymään EU:hun, oli hyvin keskeinen väittämä se, kuinka ruoan hinta halpenee maassamme useita kymmeniä prosentteja. Tänä päivänä me tiedämme, että tuo alennus on 4,6 prosenttia. Ruoan hinnan halpeneminen on osoittautunut siis kuplaksi kuten ministeri Kääriäisen Pohjois-Suomeen lupaama miljardikin.

Selvää on, että kun Suomi EU:n jäsenenä joutuu noudattamaan yhteistä maatalouspolitiikkaa, merkitsee se maataloustuotannon olennaisista vähenemistä maassamme. Maataloustuotannon väheneminen tietää myös työvoiman supistumista ja lisääntyvää työttömyyttä maaseudulla. Todennäköistä on, että kun maatalouden siirtymävaihe on ohitse, ainakin Pohjois- ja ehkä

Keski-Suomessakin maataloustyökalut ovat museossa ja useita kyliä autioina.

Arvoisa puhemies! Olen edellä käsitellyt niitä muutamia asioita, joita EU on tuonut maahamme tullessaan.

Suomen liittyminen Euroopan unioniin on merkinnyt suurinta muutosta oikeus- ja valtiojärjestyksemme perusteisiin. Muutokset koskevat erityisesti maamme täysivaltaisuutta sekä lainsäädäntövaltaa, tuomiovaltaa, valtioneutoa ja ulkoisia suhteita. Näistä oikeuksista maamme on vapaaehtoisesti luopunut liittymällä EU:hun. Selvää on, että jokainen EU:n uusi direktiivi tulee kaventamaan maamme itsemääräämisoikeutta. Näin ollen itsemääräämisoikeutemme supistuminen tulee olemaan jatkuva. Me olemme siis ajautuneet tilaan, jossa olemme osavaltio osavaltioiden joukossa, jonka toiminnasta tullaan tulevaisuudessa enenevässä määrin päättämään muualla kuin eduskunnassa. Tämä on se valitettava tosiasia, joka meidän tulisi täälläkin tunnustaa.

Hallituksen selonteko kokonaisuudessaan oli mielestäni huomattavasti myönteisemmäksi kirjoitettu, kuin mitä todellisuus on. Ja mikä pahinta, kaikkea, mitä EU tulee maallemme tuomaan, emme vielä edes tiedä. Aavistella voi, ettei kaikki autuus sittenkään tule EU:n kautta, kuten on annettu ymmärtää. Tästä on osoituksena kansan kapina ja EU:n vastustuksen lisääntyminen niissä maissa, jotka ovat olleet pitkään mukana Euroopan yhteisön tai nyttemmin Euroopan unionin toiminnassa.

Hallituksen selonteossa luvataan EU-jäsenyyden selkiinnyttävän ja vahvistavan Suomen kansainvälistä asemaa. Samoin sanotaan EU:n parantavan edellytyksiä huolehtia maamme kansalaisten taloudellisesta ja sosiaalisesta hyvinvoinnista. En usko hallituksen EU-lupauksiin, vaan uskon, että lääkkeet suurtyöttömyyden hoitamiseen ja maamme talousongelmien ratkaisuun löytyvät oman maamme sisältä, kunhan vain löytyy yhteistä tahtoa ja kansallishenkeä.

Hallituksen tässä selonteossa esittämät ajatukset ja oletukset tulevat vielä tulevaisuudessa osoittautumaan virheelliseksi ja uskon, etteivät tulevat poliittiset päättäjät voikaan välttyä EU-jäsenyytemme uudelleenarvioinnilta.

Ed. S k i n n a r i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viimeisessä puheenvuorossa annettiin jälleen hyvin yksipuolinen kuva EU:sta.

Mutta erityisesti olisin halunnut puuttua siihen, että tämä keskustelu — nyt ministeri Salo-

lainen on tänne tullut — ei tietenkään oikein vastaa sitä, mitä tästä toivottiin, koska hallituksen edustus on ollut suhteellisen huono, jos näin lievästi voi sanoa, eikä koko eduskunnankaan tilanne ole kovin paljon parempi. Hallitus, joka on päivän määrännyt, olisi ainakin voinut määrätä sellaisen, että se sopii arvoisille ministereille, koska viimeisessäkin puheenvuorossa tuotiin esille sellaisia asioita, joihin olisi toivonut hallituksen pystyvän vastaamaan, sillä asiat eivät tietenkään ole tällä tavoin kuin tässä väitettiin. Eli kun on keskusteltu mm. siitä, kuka edustaa Suomea EU:ssa, olisi parempi, että olisi edes kaksoisedustus, kun näyttää siltä, että vaikka ministeriiden määrä on näin suuri, eivät tahdo sopia nämkään aikataulut. Olen monta kertaa tuonut esille, että kunhan nyt edes joku edustaa Suomea.

Sitten menen ryhmäpuheenvuoroissa esiin tulleisiin muihin asioihin.

Minua kovasti kiinnostaa se ensinnäkin, minä takia kulttuuriministeri ei ollut eilen kokouksessa, jossa luotiin Euroopan kulttuurin linjaa suhteessa Amerikkaan. On erittäin huolestuttavaa se, että Eurooppa ei pysty Ranskan esimerkiksiä noudattaen vahventamaan omaa asemaansa.

Samaten kiinnostaa Venäjän-tuntemus. Opetusministeriössä valmistui nyt selvitys siitä, minä kaikki ovat tietäneet jo etukäteen: Venäjän kielen asema ja meidän Venäjän-tuntemuksemme on erittäin huono.

toivoisi, että ministeri Salolainen hieman koettaisi paikata neljän tunnin keskustelun aikana syntyneitä tilannetta, kun hallituksen jäseniä ei ole ollut paikalla.

Ed. T e n n i l ä (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Hallitus on viemässä meidät Emuun, Rahaliittoon. Pidän tätä suurena virheenä. Me tarvitsemme välttämättä oman rahanme voidaksemme turvata suomalaisyritysten kilpailukyvyä kaikissa tilanteissa. Jos markka annetaan pois, häiriötilanteessa vaihtoehdot vähenevät. Jos ajattelee pohjoista Suomea häiriötilanteessa, joita on meillä ollut noin kymmenen vuoden välein, kun katsotaan taloushistoriaa, sopeutumiskeinoja ei ole enää jäljellä, jos raha- ja valuuttakurssipoliittiset keinot kielletään. Ei ole muuta keinoa Veitsiluodossa, Outokummussa tai Metsä-Botnialla ja muissa vientiyrityksissä kuin palkkojen raju alentaminen. Se on todella sellaiselle tielle lähteminen, jota en kannata.

Kysymys rahasta on myös sikäli suuri, että kysymys on suvereniteetista. Suomen valtion luominen aloitettiin luomalla raha. Jos rahasta

luovutaan, luovutaan itsellisyydestä päätöksen-teossa. Jos me annamme vielä rahankin pois, Suomen lainsäädäntövalta on sitten siirretty Brysseliin ja talouspolitiikan päätöksenteko on hyvin pitkälle Frankfurtissa Euroopan keskuspankilla. Vastustan ehdottomasti Rahaliittoon menoa ja odotan, että hallitus tältä osin alkaa korjata kurssia. Ei pidä viedä Suomea sellaiselle tielle, joka on seikkailun tie ja Suomen oman päätäntävällän kaventamisen tie.

Ed. K e k k o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä tässä pitkin ilta-päivää olen hämmästellyt myöskin sitä, mitä ed. Skinnarikin. Kun hallitus määrää tällaisen päivän ja tälle keskustelulle puitteet, joissa myöskin sähköinen tiedonvälitys on paikalla välittämässä tätä koteihin, kuinka hallitus voi olla niin välinpitämätön, että se ei ole paikalla keskustelua seuraamassa? Seuraavan sanon kyllä ministeri Salolaisen kunniaksi: On hyvä, että edes yksi ministeri on paikalla. Palautan mieleen puheenvuorot, mitä ministerit käyttivät eilen, kun he sanoivat, että viesti, mikä eduskunnalta hallitukselle tulee, on sellainen, joka otetaan huomioon. Ihmettelen suuresti, miten viesti voidaan ottaa huomioon, kun arvoisat ministerit eivät edes täällä ole läsnä.

Mitä tulee keskusteluun kokonaisuudessaan, arvoisa rouva puhemies, minusta täällä on kyllä ennen kaikkea silmään ja korvaan pistänyt se, että nämä puheenvuorot ovat tavatonta kauhu-maalailua, sen kaltaista, että sellaista ei enää jäsennyyden jo ratkettua pitäisi kuulua tämän salin seinien sisäpuolelta.

Ministeri Salolainen: Arvoisa puhemies! Olisin mielelläni kuunnellut vielä lisäksi näitä puheenvuoroja, mutta ajattelin, että käytän tässä nyt lyhyen puheenvuoron, koska se antaa mahdollisuuden siihen, että voin puuttua seikkaan, josta täällä on kysyttykin.

Omasta puolestani olen todella pahoillani siitä, että minulla oli ulkomaalainen vieras, jota en voinut mitenkään laiminlyödä. Tapaaminen oli sovittu jo ennen kuin tämä debatti päätettiin. Minun oli pakko isännöidä tilaisuus. Mutta niin kuin tiedätte, olen pyrkinyt aina olemaan henkilökohtaisesti näissä debateissa läsnä. Olen siitä pahoillani, etten itse ole voinut täällä koko aikaa olla.

Mitä muuten tulee tähän kysymykseen, jokainen ministeri on tänä päivänä Eurooppa-ministeri omalta lohkoltaan, joka ikinen. Sen vuoksi

tämä debatti ei koske esimerkiksi vain ulkoasiainhallinnon ministereitä. Tämä koskee kaikkia ministereitä. (Ed. Hämäläinen: Ei täällä ole ollut läsnä muitakaan ministereitä!) — En tiedä, onko ollut aikaisemmin läsnä. Mutta minä nyt olen joka tapauksessa täällä ja päättäväisesti osallistumassa keskusteluun. (Ed. Seppänen: Mennään asiaan!) — Mennään asiaan!

Luulen, että täällä on useimmissa puheenvuoroissa käynyt ilmi saman tyyppisiä asioita, mutta olin kuitenkin aika järkyttynyt ed. Mäkelän puheenvuorosta. Tosiasia on, että meidän pitäisi nyt olla keskustelemassa — ja odotin, että hänkin olisi keskustellut — siitä, että kun me olemme nyt Euroopan unionin jäseniä, mitä me teemme Euroopan unionin jäseninä. Mutta veivattiin vanhaa samaa debattia, mitä on veivattu silloin, kun me kävimme kansanäänestysottelua Suomessa. Aivan samat eväät olivat tässä keskustelussa. Hän sanoi, että emme tiedä, mitä EU tuo. Emme tiedä, mutta olisi ollut mukava kuulla, mitä ed. Mäkelän mielestä Euroopan unionin pitäisi tuoda Suomelle tai minkälaista politiikkaa me siellä haluamme harjoittaa. Sen vuoksi me olemme, ed. Mäkelä, täällä koolla, että tietäisimme, mitä haluamme, ja edes pystyisimme hahmottamaan jotain siitä, minkälaisen Euroopan haluamme.

Menen nyt näihin muutamiin substanssikysymyksiin.

Ensinnäkin täällä puhuttiin ulko- ja turvallisuuspolitiikasta. Minä ihmettelen, että siitä voi vallita näinkin paljon epätietoisuutta, kuin täällä oli, kun esitettiin väite siitä, että me olisimme jo sitoutuneet Wey:n täysjäseneksi ja jotain tällaisia asioita. Eihän tällaisessa ole mitään perää. Meillä on tässä suhteessa kaikki kysymykset täysin avoimia. Me olemme ilmoittaneet, että me ulko- ja turvallisuuspolitiikan osalta olemme sotilaallisesti liittoutumattomia ja osallistumme tähän luottaen omaan, itsenäiseen, vahvaan, luotettavaan puolustukseemme. Nämä ovat ne eväät, joilla me olemme mukana. Mitä tulevaisuus tuo mukanaan, siitä me joudumme keskustelemaan ensi vuonna ja katsomaan tässä hallitustenvälisessä konferenssissa, minkälainen ylipäätään tulee Euroopan turvallisuusrakenteen olla.

Meidän lähtökohtamme on, että emme voi ajatella vain Länsi-Euroopan turvallisuutta, vaan me katsomme Eurooppaa kokonaisuutena ja ehdottomasti haluamme, että myös Venäjä pidetään mukana eikä sitä eristetä. Me näemme laajan eurooppalaisen rauhan ja talousjärjestelmän yhtenä kokonaisuutena, jossa haluamme olla mukana myötävaikuttamassa. Siis me emme

ole millään tavalla sitoutuneet osallistumaan Länsi-Euroopan unioniin täysjäseninä.

Sitten sanottiin, että Suomen jäsenyys Euroopan unionissa on vaikeuttanut meidän pohjoismaista yhteistyötämme. Voi vain kysyä, kuinka paljon enemmän se olisi vaikeutunut, jos emme olisi mukana ja jos siellä olisivat mukana esimerkiksi vain Tanska ja Ruotsi ja me olisimme Norjan kanssa ulkopuolella, kuinka paljon vaikeampaa se olisi ollut pohjoismaisen yhteistyön kannalta. Minä arvelisin, että pohjoismainen yhteistyö on saamassa uusia myönteisiä muotoja nykyisissä asetelmissa ja Norja ja Islanti pystytään pitämään hyvin informoituina ja mukana ja myös uusia yhteistyön keinoja ja tapoja löytyy. Eikä meillä ole minkään näköistä tarvetta ja halua tätä arvokasta pohjoismaista yhteistyötä laiminlyödä taikka sivuuttaa.

Sitten sanottiin, että Venäjän-kauppa ja lähialueyhteistyön mahdollisuudet heikkenevät. Tämähän on aivan täyttä roskaa.

Lähialueyhteistyön mahdollisuudethan paranevat erittäin paljon, koska me saamme myös EU:n rahoitusta ja EU:n projekteja. Muun muassa esillä ovat olleet net work eli verkkojärjestelmä, liikenne, telekommunikaatio, Tacis- ja Phare-ohjelmat ja muita tämän kaltaisia, joitten avulla me voimme harjoittaa paljon paremmin lähialueyhteistyötä.

Mitä tulee puhtaasti kauppapoliittisiin instrumentteihin, niin päinvastoin Venäjään saa tässä järjestelmässä gsp-kohtelun, joka auttaa Venäjän-kauppaa. Ei pitäisi tällaisia väitteitä heittää, joissa ei ole mitään perää, vaan pitäisi tutkia asiat etukäteen ennen kuin väittää, että tapahtuu jotain tämän kaltaista negatiivista.

Sitten ruoka- ja elintarvikekeskustelu. Minä olen kiinnittänyt huomiota siihen, että joka puolella väitetään, että on luvattu, että elintarvikkeitten hinnat laskevat kymmenkunta prosenttia. (Ed. Seppänen: Kokoomus lupasi 20!) Ei kukaan voi luvata, että elintarvikkeitten hinnat laskevat 10 prosenttia. (Välihuutoja) — Rauhoittukaa nyt pikkuisen ja ottakaa puheenvuorot jälkeen päin, kyllä se siitä järjestyy. — Ainoa, mitä on voitu sanoa, on se, että laskennallisesti, jos otetaan huomioon se, että raaka-aineet hinnoitellaan EU-tasoon ja siitä annetaan korvaus yhteiskunnan varoista, hintatason keskimäärin pitäisi päätyä noin 10 prosentin alennukseen.

Ed. Ukkola, sanoitte hyvin viisaasti puheenvuorossanne, että se, päästäänkö siihen, riippuu puhtaasti kotimaisista tekijöistä eli siitä, pystytäänkö tämä läpiajamaan yhteiskunnassa ja val-

vomaan hieman sitä, että asia myös menee läpi valmistus- ja teollisuusportaassa ja myös vähittäiskaupan portaassa. Eihän meillä, hallituksella ja kuluttajaviranomaisilla, ole markkinataloudessa mitään sellaista keinoa, jolla me määräämme, että kaupan hyllyllä hinnan pitää olla se taikka tämä tai että suomalainen elintarviketeollisuuden valmistaja myy valmistamansa tuotteen kaupalle jollain tietyllä hinnalla. Ei meillä semmoista voimaa ole kenelläkään, ei teillä, ei minulla, ei hallituksella eikä kuluttajaviranomaisilla.

Ainoa valta ja voima, mikä meillä on käytettävissä, on se, että me annamme näille asioille julkisuutta, pyrimme selvittämään, siirtääkö valmistusporras ja kaupan porras tämän edun kuluttajille. Se on ainoa voima, mikä meillä on käytettävissä. Siinä suhteessa viime maanantaina, kun tiedotimme ensimmäisen kerran, totesimme, että vuoden kahden ensimmäisen viikon aikana tietysti on joitakin hintoja sotkevia ymmärrettäviäkin syitä: Ei ole voitu miljoonia tuotteita uudelleen hinnoitella; on paljon teknistäkin vaikeutta; ei tiedetty täsmälleen, millä tavalla korvausjärjestelmät toimivat.

Ensimmäinen noteeraus, joka tuli vuoden kahdelta ensimmäiseltä viikolta, ei varmastikaan ole lopullinen. (Ed. Seppänen: Paljonko ne alenivat?) On hyvin mielenkiintoista, kun tällä hetkellä tehdään 45 000 tuotteen osalta seuraavaa otosta, nähdä näitten tuotteitten osalta, miten hinnat asettuvat loppujen lopuksi. Totta kai viranomaisten tehtävänä on paljastaa ja selvittää, ketkä eivät siirtäneet kuluttajan hyväksi etua, mutta hintoja me emme voi määrätä. — Minulla on sellainen näppituntuma, ed. Seppänen, että hinnat tulevat jonkin verran tästä vielä alas menemään. On mahdotonta sanoa, kuinka paljon, mutta laskennallisesti voidaan osoittaa, että niiden tulisi mennä noin 10 prosentin verran. Minä korostan sitä, että tätä ei kukaan voi luvata, mutta laskennallisesti näin on asianlaita. Jos lasketaan kompensatiot, jotka annetaan raaka-ainehinnoissa teollisuudelle ja maataloudelle, niin sillä tavalla päästään eurohintatasoon raaka-aineteitten osalta. Sen jälkeen teollisuuden pitää pärjätä omillaan.

Emu-problematiikka siinä mielessä on tämänkin keskustelun todellinen ainesosa, että se on tulevaisuutta, se on juuri sitä. Kyllä on ihan oikein, että siitä, ed. Tennilä, keskustellaan, koska se ei ole enää vanhan veivausta, vaan se on probleemi, joka on ratkaistava ja joka on poliittinen avoin kysymys. Minun näkemykseni on siinä kuitenkin lähtökohtaisesti toinen kuin teidän.

Nimittäin devalvaatiohan, jossa tämä kansakunta on ollut erinomaisen taitava ja käyttänyt sitä ahkerasti, on keino siirtää omat vaikeudet toisten kannettavaksi, ja sellaista ei Euroopan unionissa enää sallita. Devalvaatiohan on hyvin isänmaallinen toimi: siirtää tosiaan omat ongelmat muiden kannettavaksi, ja sitä eivät enää muut halua.

Kun te, ed. Tennilä, suorastaan liikuttavasti kuvailitte, kuinka Suomen markka on ollut arvokas ja itsenäisyyden symboli ja muuta, ei se minun mielestäni niin hirveän hieno valuutta ole, kun se on kerran kymmenessä vuodessa suurin piirtein devalvoitu ja joskus vähän useamminkin ja hirveillä määrillä. Ei se niin hirveän upea valuutta ole ollut. Niin kuin olen joskus sanonut ehkä hieman pirullisesti, ei Suomessa kai muuta talouspolitiikkaa koskaan ole ollutkaan kuin devalvaatio kerran kymmenessä vuodessa ja sitten sen syöminen, ja sitten ollaan taas uudessa devalvaatiovaiheessa. (Ed. Luukkainen: Montako kertaa Ahon hallitus on devalvoinut?) — Tästä on hyvä kuulla ehkä myöhemmin ainakin entisen Suomen Pankin tutkijan kanta. — Mutta minun näkemykseni on, että Suomen talouspolitiikka on karkeistaen ollut devalvaatiopolitiikkaa, devalvaatio silloin tällöin.

Se on ihan totta, ed. Tennilä, mitä sanoitte sitten: Me joudumme siihen hirveään tilanteeseen, että joudutaan supistamaan erilaisia menoja ja palkat tulevat laskemaan ja muuta. Mutta, ed. Tennilä, mitä Suomessa on tapahtunut reaalipalkoille, kun olemme devalvoineet? Ed. Tennilä, eikö ole tapahtunut juuri niin, että reaalipalkat ovat laskeneet? Näinhän tässä maassa on juuri tapahtunut. Devalvaatiolla voidaan vain hetken hämätä, mutta kyllähän reaalitalouden asiat joka tapauksessa tapahtuvat.

Eli me joudumme supistamaan. Me kiistelemme tässä vaalikamppailun aikana siitä, supistameko valtion budjetista 16 vaiko 30 miljardia. Sillä välillä arviot ovat liikkuneet. Se on ollut eräs debatin kohde. Toinen on se tietoisuus, että me joudumme joka tapauksessa supistamaan tämän maan sosiaaliturvaa, eläketurvaa ja erilaisia systeemeitä. Mitkä tahansa meidän puolueistamme istuvat seuraavassa hallituksessa, ne tulevat ensi töikseen suorittamaan valtavan valtion menojen leikkauksen. Eli tehdään vain sitä, mitä on yritetty devalvaatioilla korjata mutta mikä ei kuitenkaan korjaa todellisia ongelmia, vaan ne rukkaukset on aina reaalitaloudessa joka tapauksessa tehtävä, devalvoidaan taikka ei.

Joudutaan sellaiseen järkevämpään talouspoliittiseen tilanteeseen, jossa ei voi enää niin paljon

pelata kuin devalvaatioilla ja kikkailla, vaan joudutaan harjoittamaan jatkuvasti järkevää talouspolitiikkaa, pysyvää järkevää talouspolitiikkaa eikä kikkailupolitiikkaa devalvaatioiden avulla.

Arvoisat kollegat! Olen pyrkinyt nyt parhaan kykyni mukaan vastaamaan niihin teemoihin, jotka tulivat esille.

Eräs on vielä. Se on ehkä tavallaan tähän kuuluva kysymys eli venäjän kielen asema. Minä olen itse kiinnittänyt siihen myöskin huomiota julkisestikin, mutta se ei ole saanut kovin paljon huomiota, mikä johtuu siitä, että hyvin venäjän kieltä taitavia ei saada esimerkiksi riittävästi enää meidän hallintoomme eikä myöskään bisnekseen. Sellaisia ihmisiä ei ole. Me emme saa edes UM:ään tällä hetkellä riittävästi kunnollisesti venäjän kielen taitoisia henkilöitä. On aivan totta, että venäjän kielen asema on liian heikko Suomessa tällä hetkellä. Me tarvitsisimme lisää venäjän ja ranskan kielen taitoisia, eikä olisi pahitteeksi, vaikka meillä olisi vähän arabian ja kiinan kielen taitoisiaakin. Tässä suhteessa me tarvitsemme kyllä, ed. Skinnari, ihan uudenlaista ajattelua.

Nyt uskon, että kaikki teemat, mitkä tulivat esille, on ainakin jollain tavalla kommentoitu.

Ed. Rajamäki merkitään läsnä olevaksi.

Ed. S e p p ä n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kahdeksan vuotta sitten kokoomus tuli hallitukseen. Silloin Suomessa ei ollut käytännöllisesti katsoen työttömyyttä eikä valtiolla ollut lainkaan velkaa. Nyt te olette olleet kahdeksan vuotta hallituksessa ja te olette saaneet näyttää, millaista on se järkevä talouspolitiikka, jota te tässä äsken kaipasitte. Te saatte siihen tilaisuuden vaalien jälkeenkin, jos te olette hallituksessa. Nimittäin silloin me joudumme hyväksymään Euroopan talous- ja rahaunioniin liittyvän Emun lähentymisohjelman, joka on leikkausten, alasajon, poisoton, murentamisen filosofiaa. Tässä mielessä te olette sitoneet Suomen sellaiseen pakkopaitaan EU-jäsenyyden kautta, että meillä ei ole käytännöllisesti katsoen liikkumatilaa taistella työttömyyttä vastaan työllisyyden puolesta. Te, herra ministeri Salolainen, olette olleet kahdeksan vuotta hallituksessa. Sinä aikana Suomeen on tullut ennätystyöttömyys, ja te näköjään haluatte jatkaa sitä politiikkaa sitomalla Suomen talous- ja rahaunioniin

Emuun. Se on työttömyyden politiikkaa. Minä olen pahoillani.

Ryhmäpuheenvuorossa myöskin ed. Lipponen, sosialidemokraattien puheenjohtaja, kiirehti Suomen jäsenyyttä talous- ja rahaunionissa Emussa, ja se tulee olemaan leikkausten politiikkaa. Tässä mielessä on vahinko, jos suurilla hallituspuolueilla ei olekaan vaihtoehtoja Suomen talouspolitiikassa.

Te, ministeri Salolainen, ette edusta mitään vaihtoehtoa. Te olette lamasyyllisiä, te olette työttömyyssyällisiä. Toivoisin, että harjoittaisitte sellaista järkevää talouspolitiikkaa, jota kaipasitte äsken ja jolla päästäisiin vaikeuksista ulos.

Tähän lähentymisohjelmaan, joka liittyy Emu-kriteereihin, meidän ei tule mennä. Meidän tulee olla pois Emusta, jos siitä maksettava hinta on tämä massatyöttömyys, jonka veroista meillä ei ole ollut koskaan aikaisemmin.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Olen samaa mieltä siitä, että kun me olemme peruuttamattomasti Euroopan unionin jäseniä, meidän on pyrittävä maksimoimaan mahdolliset hyödyt, minimoimaan haitat. Se vaatii kansallista eheyttä ja yhdensuuntaistamista kaikkien kansalaisten osalta. Tässä mielessä olen samaa mieltä kuin ministeri Salolainen.

Palaan elintarvikekysymykseen vielä. Meillä oli aivan selkeästi lupauksia siitä, että elintarvikkeiden hinnat laskevat 20 prosenttia, ja on ollut tietysti perusteltua kansalaisten mielestä odottaa tätä, koska maanviljelijöiden osalta perustarvikkeiden tuotantohinnat ovat pudonneet puoleen. Nyt käy kuitenkin, ministeri Salolainen, varmuudella sillä tavalla, että hinnat nousevat peruslähdekohtaan verrattuna, kun ensimmäinen huuma menee ohi, 3—4 prosenttia, näin arvelen.

Nyt kansalaiset eivät saa minkäänlaista kompensatiota siitä, että Euroopan unionin kautta ja suoraan joudutaan tukemaan maataloutta entistä enemmän. Kuitenkin maanviljelijä on konkurssin partaalla, kun ei saa riittävästi tuloja. Tässä on jossakin ilmaa. Selvittääkää nyt ministeri Salolainen, missä on ilmaa pahan kerran. Viljelijä kuolee ammatissaan ja joutuu lopettamaan. Kansalaisten osalta elintarvikkeiden hinnat tulevat nousemaan, sen te tiedätte varmasti. Kansalaisten maksama tuki Euroopan unionin kautta ja suoraan on entistä suurempaa. Jotakin pahaa ja mälsää tässä hommassa on.

Ed. R o s s i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Elintarvikkeiden hinnoista on

paljon käyty keskustelua. Toki Suomessa on tietysti ennakkoon väitetty, että elintarvikkeiden hinnat laskevat aika paljonkin. Sitä ei ole vielä ainakaan nähty, mitä aika tuo tullessaan. Toivomme tietysti, että näin käy eivätkä väliportaana organisaatiot ryöstä sitä tulosta.

Arvoisa puhemies! Oikeastaan haluan käyttää puheenvuoron SDP:n puheenjohtajan ed. Lipposen puheenvuoron johdosta. Hänhän totesi, että hallituksen tavoitteena on hakea EU:sta mahdollisimman paljon tukiaisia. Hän koki tämän jotenkin ryöstöpolitiikkana ja myöhemmin vielä käski meitä häpeämään, että emme saa edes puhua kuluttaja- ja hinta-asioista, se käy tekstistä ilmi.

Minusta tuntuu, että tässä on varmaan ed. Lipposelle tapahtunut melkoinen sammakko. Eikö ole näin, että nimenomaan jäsenmaksuahan me saamme eri tarpeisiin: maatalouteen, aluepolitiikkaan, tutkimukseen, erilaisiin projekteihin, hankkeisiin. Jos me emme suostuisi siihen, että suomalaisen maatalouden ja aluepolitiikan tukea Euroopan unionista otetaan, tarkoittaisiko sosialidemokraattinen puolue sitä, että todellakin ne rahat jätettäisiin Euroopan unionille? Se on aivan käsittämätön näkökulma. Saman tyyppistä on myös Ruotsissa ollut keskustelu. Tässä vetoan sosialidemokraattiseen puolueeseen, että isänmaallisuus on, kuulkaa, aivan jotakin muuta kuin sitä, että meillä jokin elinkeino ajetaan ahtaalle ja vielä kansallisesti yritetään niin toimia, että emme käytä sitä oikeutettua hintojen korvausta, toisin sanoen myös palkanmenetystä, jonka viljelijät ovat ansainneet.

Myös presidentti Ahtisaari oman kampanjansa alla, taisi olla yhdessä ilmoituksessa ed. Lipposen kanssa yhtä aikaa, totesi, että kansallisen paketin on oltava oikeudenmukainen myös viljelijöiden kannalta. Tähän toivoisin sosialidemokraattien vastausta.

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s
(koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun hallitus aikanaan lupasi maataloudelle ja elintarviketeollisuudelle suuret varastokorvaukset ja erilaisia verohelpotuksia, se olisi samalla voinut luoda mekanismin, jolla varmistetaan, että nämä huojennukset koituvat myös kuluttajan hyväksi hinnoissa. Nyt näin ei tehty, ja kuluttaja kuitenkin on se, joka maksaa kaiken toisaalta hintoina, toisaalta veroina, maksaa myös kaikki varastokorvaukset ja muut

tukiaiset, jotka nyt siirtymävaiheen aikana on annettu.

Talousliitolla pelottelijoille sanoisin, että Suomen markka on paljon häiriöalttiimpi yksinään kuin oltaessa yhteisessä suuressa eurooppalaisessa valuutassa. Talousliitolla voidaan luoda vakautta ja vahvistaa niitä talousponnisteluja, joilla tulisi käydä keinottelijoita, spekulantteja, vastaan myös yhteisessä Euroopassa.

Toivoisin ministeri Salolaisen vielä vievän terveisä mm. ministeri Huuhtaselle, jonka olisin toivonut olevan täällä, mutta eipä ollut. Täällä ei ole tänään näkynyt muita kuin ministeri Taina, jonka toimialaan EU-problematiikka ehkä kaikkien vähiten ja kaikkein kaukaisimmin kuuluu.

Olisin halunnut kuulla hallitukselta täsmällisemmän puheenvuoron siitä, miten se aikoo myös sosiaaliseen turvallisuuteen Euroopassa puuttua, miten se aikoo pohjoismaista hyvinvointimallia esitellä ja millä tavalla se aikoo paneutua Valkoisen kirjan toteuttamiseen, suuryöttömyyden ongelmien poistamiseen niin meillä kuin Euroopassakin.

Ed. K o r k e a o j a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta keskustelun mielenkiintoisin osa oli se, kun kävi ilmi, että ainakin SDP:n puheenjohtaja Lipponen edustaa suomalaisessa poliittisessa kentässä linjaa, joka on eniten federalistinen. Hän suhtautui hyvin lämpimästi Rahaliiton kolmanteen vaiheeseen, kuten ed. Seppänen totesi. Hän puhui lämpimästi valmiusjoukkojen perustamisesta. Hän puhui positiivisesti yhteisestä puolustuksesta jne., siis korosti selkeästi unionin politiikan syventämiskehitystä sanoen, että meidän ei pidä ryhtyä jarrumiehiksi tässä kehityksessä. Se oli selkeästi erilainen linja kaikkiin muihin, ainakin suuriin ryhmiin, verrattuna.

On selvää, että jos tällainen tehtävien lisääminen toteutuu, se edellyttää myös päätöksentekorakenteiden muuttamista. Ei voida ajatella, että esimerkiksi yhteinen puolustus noin vain perustettaisiin ilman demokraattista kontrollia. Vääjäämättä tullaan siihen, että pitää hakea demokraattisia, uusia rakennelmia. Ei kai ole muuta vaihtoehtoa, jos ajatellaan, että päätöksentekorakennelman pitää olla tehokas ja kansanvaltainen, kuin liittovaltionomainen. Eli ed. Lipposen esittämä kehitys johtaa vääjäämättä Euroopan liittovaltion syntymiseen. Ainakin me keskustassa olemme tätä vastaan. Sen vuoksi lähdemme siitä, että syvenemiskehitystä pitää erittäin vahvasti epäillä ja arvioida.

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. Törnqvist (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minua myös kiinnostaa ruoan hinnan aleneminen, koska hinta ei päinvastaisista odotuksista huolimatta ole kovin paljon alentunut. Kysyisin ministeri Salolaiselta: Miten valvotaan ja on valvottu niiden varojen käyttöä, joita esimerkiksi elintarviketeollisuudelle ja kaupalle on annettu varastotappioiden korvaamiseen? Sehän on tämän vuoden talousarviossa 1,4 miljardia eli erittäin suuri summa.

Kun ministeri sanoi, että parhaillaan on menossa tutkimuksia hintojen alenemisesta, niin kysyisin: Kilpailuviranomaisetko tutkivat vai kuka tutkii ja milloin tutkimusten tulokset mahdollisesti saadaan ja miten voidaan vaikuttaa vääristymien oikaisemiseen?

Ed. Rossille sen verran vastauksena, että viljelijöille tulevien EU-tukien lisäksi, niin kuin aivan hyvin tiedätte, tarvitaan myös kotimaista, kansallista, tukea. Budjetissa on tänä vuonna 14,7 miljardia kaikkiaan. Budjettikirjan sivulla 30 on lueteltu nämä tuet.

Ed. Ala-Nissilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun käydään keskustelua elintarvikkeiden hinnoista, me olemme sen tilanteen edessä, että ei tässä markkinatilanteessa ole muuta toimivaa järjestelmää, jolla voisimme todella vaikuttaa elintarvikkeiden hintoihin yhteiskunnan taholta, kuin seuranta ja valvonta ja muut vastaavat järjestelmät.

Mitä tulee tähän keskusteluun, kiinnitän huomiota siihen, että kun Suomessa pääomamarkkinat vapautettiin, meillä ei sittenkään riittävästi ollut jälkihoitoa. Tiedämme nyt seuraukset ja ongelmat, jotka siitä aiheutuivat. Olemme nyt elintarviketaloudessa vähän samanlaisessa tilanteessa. Olemme EU-matalahintajärjestelmän piirissä, EU:n yhteisen maatalouspolitiikan piirissä, EU:n sisämarkkinoilla, aivan uudenlaisessa tilanteessa. Tässä tilanteessa on aivan välttämätöntä toteuttaa jälkihoito myös, jottei tulisi todella mittavia ongelmia.

Kun kuuntelimme ed. Lipposen puhetta, siinä aivan selvästi kävi ilmi se, että jälkihoitoa ei halutakaan suorittaa, vaan halutaan tehdä kirveslinjaleikkaukset kotimaisesta tuesta, jättää kotimainen elintarviketalous pitkälti oman onnensa varaan. Ed. Lipponen puhui jopa siitä, että on jopa häpeä, kun Suomi pyrkii saamaan tukea EU:sta, vaikka järjestelmä juuri perustuu siihen,

että me maksamme jäsenmaksua ja saamme tukea takaisin. Mielelläni kuulisin ministeri Salolaisen käsitykset tästä linjauksesta ja mielelläni vaikka ed. Kekkosen näkemyksen: Onko todella niin, että te ette halua millään tavalla toteuttaa tätä EU:n jälkihoitoa. Haluatteko uuden pankikriisin Suomeen elintarviketalouden alalla?

Ed. Rinne (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ministeri Salolainen pyysi, että puhuttaisiin tulevaisuudesta eikä veivattaisi menneitä. Minä olen samaa mieltä, että nyt kun unionissa ollaan, silloin puhutaan tietysti tulevaisuudesta, totta kai. Onko meidän hyvä hallituksemme ajatellut sitä, että jos Venäjä liittyisi Euroopan unioniin, sehän merkitsisi käytännössä sitä, että itäraja poistuisi? Siellähän on satoja vuosia tapeltu, ja näin saataisiin ihan rauhanomaisesti raja pois ja sitten saataisiin myös venäjän kielen tulkkeja vähintään 1—2 miljoonaa Suomenmaahan ja tulisi sekin homma kuntoon. Onko hallitus ajatellut niin pitkälle, mitä siinä tilanteessa tapahtuisi? Kuluttajaministeriltä kysyisin myös ja ihan tosisani: Mitä se vaikuttaisi esimerkiksi kaalin tuotaja- ja kuluttajahintoihin?

Ed. Luukkainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Salolainen pyysi ohjeita siitä, mitä me teemme EU:n jäsenenä. Kuten tiedetään, EU:n veropolitiikka ei kate tulo-, varallisuus- eikä pääomaverotuksen yhtenäistämistä, mutta verokilpailu vapaan työvoiman ja pääoman liikkuvuuden oloissa asettaa paineita pitää veroerot suhteellisen pieninä. Suomalainen pääoma- ja metsäverotus onkin tällä hallituskaudella saatettu kilpailukykyiseksi EU-maiden kanssa luomalla veroparatiisi pääomatuojen saajille ja metsänomistajille. Mutta samalla on luotu verohelvetti suomalaisille palkansaajille kiristämällä työn verotus maailmanennätystasolle. Kansalaisten ja kansantalouden hyvinvoinnin kannalta olisi olennaisen tärkeää saattaa suomalaisen palkansaajan verotus eurotasolle ja alentaa työn verotusta.

Omassa puheenvuorossanne, ministeri Salolainen, paheksuitte sitä, että Suomessa on devalvoitu kerran kymmenessä vuodessa. Itsekin paheksun sitä. Mutta unohtitte kertoa, että Ahon hallituskaudella on devalvoitu jo kaksi kertaa, ja itse paheksun sitä vielä enemmän.

Ed. Vähänäkkä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä syksyllä räntäsateessa meistä aika moni markkinoi EU:hun liittymistä

ennen kansanäänestystä. Silloin melko keskeinen argumentti, joka meidän taholtamme tuotiin esiin, oli elintarvikkeiden hintojen — jälleen palataan siihen — putoaminen. Silloin ei, varovaisesti kyllä, puhuttu 20:stä vaan 15 prosentista karkeasti, ja uskon, että tämä kehitys johtaa siihen, että pääsemme noihin alennuksiin. Mutta olisin esittänyt kysymyksen ministerille, kun hän sanoi, oliko se lehdessä vai televisiossa, jotenkin siihen tapaan, että vielä ei julkisteta niitä kauppaketjuja, jotka ovat vetäneet välistä: Eikö niitä olisi nyt mahdollista julkistaa, jotta tämä prosessi nopeutuisi hintojen alentamisen osalta?

Sitten olisin esittänyt kysymyksen liittyen ed. Rinteen kysymykseen. Pääministeri Churchill sanoi aikanaan, että pitää luoda yhtenäinen Eurooppa Atlantilta Uralille. Miten asia on ministeri Salolaisen mielestä? Tulisiko sen olla Uralille vai koko Venäjä, myös Aasian-puoleista Venäjää?

Lopuksi olisin todennut, että täällä on hyvin moni kokoomuslainen ja keskustalainen puhunut kaiholla pohjoismaisesta hyvinvointivaltiota sosiaaliturvarakenteineen, jota meidän pitää viedä Euroopan unioniin. Kuitenkin samat ryhmittymät ja hallitus etunenässä ovat mainiota pohjoismaista hyvinvointivaltiota tämän eduskuntakauden aikana romuttaneet. Mistä tämä takinkääntö? Kun aikaisemmin puhuttiin holhousvaltiosta, nyt puhutaan kauniisti jo hyvinvointivaltiota ja siitä, että me viemme sitä Eurooppaan.

Ed. Luhtanen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. T e n n i l ä (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ministeri Salolainen kirosi Suomen taloushistorian ja markan arvon vaihtelut, mutta kysyä sopii, menikö meillä todella huonosti aikaisempina vuosina ja vuosikymmeniä. Minusta vaikeudet alkoivat nimenomaan silloin, kun lähdettiin vahvan markan tielle eli Emu-valmistelun tielle. Valuuttakurssin muutos ei tietenkään voi olla tavoite, mutta on hyvä pitää pelastusvenekin valmiina, ettei hukuta. Englanti ja Tanska ovat muuten sanoneet "ei" Rahaliitolle. Minusta Suomenkin pitää sanoa "ei", jotta meillä on omat keinomme hoitaa yritystemme kilpailukyky kaikissa tilanteissa, myös häiriötilanteissa, ja jotta me voimme harjoittaa omaperäistä, työllistämisestä lähtevää politiikkaa.

Rahaliitosta pitäisi puhua nyt, sillä se on seuraavan eduskunnan päätäntää mitä todennäköisimmin. Valitettavan vähän siitä keskustellaan, vaikka se on mahdollisimman suuren luokan kysymys ajatellen Suomen omaa päätösvaltaa ja meidän tulevaisuuttamme.

Ed. R a j a m ä k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Ala-Nissilä, me vaadimme maatalouspoliittisten lakien käsittelyn yhteydessä eduskunnassa, että tämän vuoden aikana laaditaan EU-vaikutuksista maatalouspolitiikkaan selvitys ja kansallinen ohjelma. Te äänestitte sen nurin.

Ministeri Salolaiselle: Tuotantopanosten hinnan alentamisen heijastuminen elintarvikkeiden hintoihin vaatii toki valvonnan ja julkisuuden ohella myös aidon kilpailun lisäämistä tässä maassa. Se on meidän ongelmamme, kun muistamme, että vanhaan maatalouspolitiikkaan liittyivät myös kaupan ja jalostuksen selvä kartelli-soituminen ja monopolisoituminen. Yksi ongelma on juuri se, että kauppaja- ja teollisuusministeriössä te jaatte merkittävää elintarviketeollisuuden sopeuttamistukea jopa miljardiluokan liikevaihtoille yrityksille, jotka ovat tehottomasta ja monopolisoituneelta pohjalta rämettyneessä kunnossa. Te luotte aikamoisen tilanteen kilpailukykyiselle ja tehokkaalle teollisuudelle, joka ei ole tarvinnut tukiaismarkkoja. Te vääristätte olennaisesti kilpailua ettekä ole selvittäneet lainkaan, mitä vaikutuksia tällä saattaa olla laajemmassa mitassa. Tuki täytyy siis suunnata nimenomaan tuotantotason ja laadun nostamiseen tällä puolella yrityskenttää.

Ministeri Salolainen, on olennainen ero sillä, miten lähestytään valtiontalouden tilannetta. Ahon ja Viinaseen vesuri on leikannut epäoikeudenmukaisesti nimenomaan pientä työeläkettä saavilta, sairailta ja työttömiltä lapsiperheiltä viimeksi mm. kotihoidon tuen ja työttömyyspäivärahan sovittamisella. Tämä ei ole EU-peräistä, vaan puhtaasti porvarihallituksen arvoista itsestään lähtevää politiikkaa.

Ed. S e i v ä s t ö (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Salolainen totesi, ettei suoranaisesti luvattu, että elintarvikkeiden hinnat alenevat 10 tai 15 prosenttia, eikä myöskään suoranaisesti luvattu, että työllisyys paranee ja investoinnit tulevat nopeasti Suomeen, kun Suomi liittyy Euroopan unionin jäseneksi. Ei näin luvattukaan, mutta kyllä kansalle uskoteltiin, että hyvin nopeasti näin tulee tapahtumaan mm.

niin, että rajojen takana jo odottavat valtavat investointimassat, jotka suorastaan ryntäävät Suomeen, kun Suomen kansa äänestää "kyllä" Euroopan unionille.

Tämän keskustelun aikana on tuntunut hie-
man oudolta, kun muun muassa ed. Kekkonen
kommentoï puheenvuoroja, joita täällä on käy-
tetty, sanoen että niissä oli kauhukuvia. Puhujat
ovat tuoneet esiin niitä tunteja ja epävarmuuste-
kijöitä, joita monella väestöryhmällä tällä hetkel-
lä Suomessa on. Tuntui oudolta, ed. Kekkonen:
Eikö saa olla enää kriittinen Euroopan unionille?
Eurouskonko pitää olla nyt jo niin vahva siinä,
että kaikki on jo hirvittävän hyvin, kun olemme
olleet puolitoista kuukautta jäsenenä? Tämä tun-
tuu hieman oudolta.

Elintarvikekysymyksessä olisi hyvä selvittää
kansalle, paljonko alennuksista johtuu EU:sta ja
paljonko arvonlisäveroratkaisuista ja siitä, että
mm. tietyt valmisteverot on poistettu, niin että
tämä jako myös tulisi selväksi.

Ed. Aittoniemelle toteaisin, kun hän sanoi,
että me olemme peruuttamattomasti EU:n jäse-
niä, että emme, ed. Aittoniemi, ole. Ei Virokaan
ollut peruuttamattomasti Neuvostoliiton jäsen.
Kyllä se päivä vielä koittaa, ed. Aittoniemi, jol-
loin Suomi ei enää ole EU:n jäsen.

Ed. M ä k e l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoi-
sa puhemies! Käytettyäni täällä puheenvuoron
ministeri Salolainen sanoi, että hän on järkyt-
tynyt kuultuaan sen. Minäkin olen aika järkyt-
tynyt kuultuani ministerin kommentit ja nähtyäni
ja koettuaani sen, miten vähän hän antaa tilaa
erilaisille mielipiteille täällä salissa. Kaikki eivät
voi olla EU:n kannattajia, ei tässä salissa eikä
Suomen kansasta. Sen osoittivat ne reilusti yli
40 prosenttia, jotka vastustivat Suomen liitty-
mistä EU:hun. Ainakaan minä en ole löytänyt
mitään sellaisia olennaisia perusteita, jotka oli-
sivat muuttaneet mielipidettäni EU-myönteis-
seksi, puhumattakaan EU:n kannattajaksi. Siit-
tä lähtee kriittisyyteni ja arvosteluni hallituksen
toimintaan EU-asiassa. Varmasti se kuulostaa,
niin kuin ministeri Salolainen puheenvuoroni
jälkeen totesi, siltä että pyöritän aina vain saa-
maa levyä.

Jos arvoisa ministeri voi sanoa, että työttö-
myysluvut ovat pienentyneet tai paljon puhuttu
investointiväry on tullut maahamme tai maam-
me talousparantumassa, niin sitten minäkin voin
kenties muuttaa mielipidettäni. Mutta näillä ko-
kemuksilla ja tiedoilla, niillä kaikilla selityksillä
ja selvittelyillä, joita olen lukenut ja saanut selon-

teossa ja seurattuani Suomen kompurointiakin
EU-asiassa ja siihen liittyvissä kysymyksissä, en
voi olla mitään muuta kuin kriittinen. Toivoisin,
että ministeri Salolainen antaisi tilaa kriittisille-
kin näkemyksille. Jos kokoomus aikoo saada
kannatuksensa nousuun, niin voin suositella mi-
nisterille sitä, että ei kannata kovasti hyökätä
EU-vastustajiakaan kohtaan, sillä eivät kaikki
kokoomuksen jäsenetkään toki ole mitään EU-
intoilijoita, vaikka tuntuu siltä, että kokoomuk-
sen ministerit ja kokoomuksen johto ovat täysin
EU:n huumaaamia.

Ed. K e k k o n e n (vastauspuheenvuoro):
Rouva puhemies! Ihän ensimmäiseksi ed. Seiväs-
tölle, jotta ei jäisi pienintäkään epäselvyyttä:
EU:ta kohtaan pitää olla kriittinen, se on aivan
selvä.

Sitten keskustan puhujille, kun he yksi toisen-
sa perään käsittelivät ed. Lipposen puheenvuo-
roa omissa puheenvuoroissaan: Toivoisin, että
olisi vielä todistuksissa sellainenkin kohta kuin
"kuullun ymmärtäminen". Keskustan edustajat
eivät kyllä olleet ymmärtäneet yhtään mitään
siitä, mitä ed. Lipponen sanoi. Tulkinat olivat
täysin absurdeja.

Mitä tulee siihen, että Suomi on historiansa
syvimmässä lamassa, niin kuin me nyt olemme,
onhan aivan käsittämätöntä, että täällä sankka
joukko kansanedustajia nousee syyttämään
EU:ta siitä, mihin me olemme itse itsemme aja-
neet. Se on käsittämätöntä tosiasioiden kiertä-
mistä ja täysin moraalitonta politiikantekoa.

Arvoisa puhemies! Mitä tulee Emu-kriteerei-
hin, kun ne kriteerit keskeisesti ovat inflaatio alas
ja valtionvelka kuriin, en todellakaan saata ym-
märtää, mitä ovat ne kauhukuvat, joita täällä
eritoten vasemmistoliiton puhujat Emun suhteen
esittävät.

Ed. U k k o l a (vastauspuheenvuoro): Arvoi-
sa puhemies! Olisin vielä puuttunut elintarvike-
hintoihin. Pitää paikkansa, että silloin, kun mah-
dollisesta EU-jäsenyydestä keskusteltiin, kyllä
kansalaisille valitettavasti annettiin se käsitys,
että jäsenyys lähestulkoon automaattisesti laskee
elintarvikkeiden hintoja. Kun niin ei ole käynyt,
se on tietenkin huono asia. Mutta en halua, että
tässä asiassa aletaan ed. Hämäläisen näkemysten
mukaisesti säädellä hintoja. Kyllä vapaa kilpailu
on ainut keino, jolla hinnat voidaan pitää alhaal-
la, ja se tarkoittaa sitä, että myös jakelukanavat
ovat vapaita. Sen sijaan kyllä hallitusta voi ar-
vostella siitä, että tukea on annettu niin hyvälle

kuin huonollekin elintarviketeollisuudelle, ja siinä suhteessa olen kyllä demareiden kanssa aika paljonkin samoilla linjoilla.

Ed. Tennilälle voisin sanoa sen, että Suomen taloushistoria on suljetun talouden historiaa. Silloin saattoi devalvoida ja Suomen vientiteollisuus saattoi hyötyä muiden maiden kustannuksella, mutta nyt sen on tullava toimeen omillaan. Suomen vientiteollisuuden samoin kuin elintarviketeollisuudenkin on aika oppia elämään markkinataloudessa ja avoimessa vapaassa kilpailussa. Sitä tämän talouselämän johto ei vielä ymmärrä eikä osaa tehdä, vaan huutaa koko ajan poliitikkoja apuun, kun pitäisi yrittää hoitaa asiat ja yritykset niin, että ne tulisivat toimeen omillaan ja pärjäisivät eurooppalaisessa kilpailussa.

Ed. Kekkonen, minä olen kuunnellut demareiden puheita neljä vuotta, ja minun kuulossani ja ymmärtämyksessäni ei ole mitään vikaa. Jos aletaan repostella sitä, miten te olette kääntäneet ja vääntäneet asioita, niin siihen ei tämä aika riitä.

Ed. Jääskeläinen (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kansalaisten enemmistö ainakin gallupien mukaan vastustaa yhteistä liittovaltiota, vastustaa yhteistä rahaa ja myös yhteistä puolustusta. Siinä mielessä keskustelu, jota täällä on käyty, on hyvin mielenkiintoinen. On myös hyvin mielenkiintoista nähdä, miten uusi hallitus aikanaan seuraavien eduskuntavaalien jälkeen tämän politiikan reivaa. Selvästikin on niin, että sosialidemokraattinen puolue on näille kehityslinjoille kaikkein avoin. Saa nähdä, min-kälaisen eduskunnan kansa valitsee näistä asioista päättämään. Ed. Korkeaoja käytti asiasta erittäin merkittävän puheenvuoron.

Mitä tulee ruoan hintaan, en ole tietenkään mikään purjehtimisen enkä välttämättä maataloudenkaan asiantuntija, mutta näyttää siltä, että EU-purjehduksessa on ensimmäiseltäkin poijulta menty jonkun verran pieleen, ainakin tammikuun lukujen valossa.

Haluaisin ministeri Salolaiselta kysyä Rahaliitosta ja yhteisestä rahasta. Hän moitti sitä, miten huonosti olemme itsenäisyyttämme hoitaneet siltä osin, miten olemme rahaa hoitaneet. Mitä meidän itsenäisyydestämme jää siinä vaiheessa, jos Suomi menee mukaan yhteiseen rahaan?

Toinen kysymys on tietysti vähän huono tälle hallitukselle: Mitkä ovat hallituksen reunaehdot vuoden 96 kokoukseen? Sitä tietysti pitäisi kysyä siltä hallitukselta, joka huhtikuussa nimitetään,

mutta haluan nyt kuitenkin kysyä tältä nykyiseltä vielä.

Ed. Puisto merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Rossi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun ed. Lipponen ihmetteli täällä puheenvuorossaan, että hallitus ei ole paikalla, niin minusta on aika hauskaa, että hänen puolestaan vastaa ja puhuu täällä Vara-Lipponen: ed. Kekkonen. Samalla kun epäilette meidän kuullun ymmärtämisen kykyämme, haluan kokeilla tämän saman vaikkapa sisälukutaidon kautta. Siteeraan suoraan ed. Lipposen tänään täällä käyttämää puheenvuoroa:

”EU-politiikka on hallitukselle juuri tämän eli sen oman sisäpoliittisen linjan jatketta, sitä että me menemme EU:hun hakemaan mahdollisimman paljon tukiaisia ja oikeutta verottaa suomalaisia, jotta voidaan maksaa lisää tukiaisia. Tällaiset käsitteet kuin elintarviketalous ja vihreiden”, niin tässä lukee muuten vihreiden, ”teollistaminen ovat peitenimiä tukiaistaloudelle, sen jatkamiselle, elinkeinorakenteen vääristämiselle edelleen, kaikelle sille, jonka takia olemme siinä kriisissä, jossa nyt olemme.”

Minä en oikeastaan ymmärrä tätä lukemallaan. Siksi toisekseen keskusta ei puhu vihreiden teollistamisesta, vaan vihreyden teollistamisesta. Voi olla, että tämä on pöytäkirjavirhe. Todettakoon näin. Mutta joka tapauksessa, jos tähän lauseeseen perehtyy ja miettii, mitä se tarkoittaa, niin minä en muutoin sitä voi kuuntelemalla enkä lukemalla ymmärtää kuin niin, että SDP:n puheenjohtaja Lipponen tarkoittaa, että Suomen ei tule ottaa kaikkea sitä itselleen kuuluvaa tukea, joka kohdistuu maatalouteen tai aluepolitiikkaan. Se on mielestäni todella epäisänmaallista.

Ed. Härmäläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelu osoittaa, että keskusta on todellakin väärin ymmärtänyt koko eurooppalaisen yhteistyön ytimen. Sen olennainen ydin ei ole sitä, että Bryssel olisi jonkinlainen rahanvaihtokonttori, jonne jäsenmaksut maksetaan ja josta ne edelleen jaetaan. Koko eurooppalaisen yhteistyön ydin on nimenomaan yhteisyydessä, yhteistyössä, kaupan esteiden purkamisessa ja sitä kautta taloudellisten impulssien saamisessa, vaurauden lisääntymisessä. Se ei ole eikä sen pitäisi olla tukiaistalouden pönkittämistä; pikemminkin päinvastoin Suomen tulisi taistella

Euroopan unioninkin tukiaistaloutta ja sen vääristymiä vastaan.

Mutta keskusta on täällä omissa kotoisissa talouskysymyksissään niin sisäistänyt tämän tukiaistalouden ja sen varassa toimimisen, että se ei mitään muuta kykene eurooppalaiselta yhteistyöltäkään odottamaan. Minusta päivävastoin meidän pitää suhtautua hyvin kriittisesti, aivan niin kuin ruotsalaiset, myös tarjolla oleviin EU-tukiin, koska jokaisen EU-tuen käyttäminen edellyttää, että meillä on vastaavasti huomattavasti suurempi osuus panostaa EU-tuen rinnalla. Ruotsalaiset ovat nyt jo sanoneet ”kiitos ei” joillekin Euroopan unionin maataloustuille sen vuoksi, että se edellyttäisi ruotsalaisilta veronmaksajilta tavattoman suurta panostusta myös rinnalle.

Arvoisa puhemies! Täällä puhuttiin myös talousliitosta. Siitä päätetään aikanaan erikseen. Mutta sen verran haluaisin edelleenkin sanoa, että devalvaatio on aina ollut suuri tulonsiirto palkansaajilta suurpääomalle. Sen takia ihmettelin entisten kommunistien haikailua näköalattomien patruunoiden rinnalla.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Aivan oikein, ed. Seivästö. Ei Euroopan unioni ole varmasti ikuinen, mutta niin kauan kuin se on olemassa, niin kauan kuin me olemme sen jäseniä, meidän on lähdettävä siitä realistisesta pohjasta, että me pyrimme pärjäämään siellä mahdollisimman hyvin. Se edellyttää kansallista eheyttä ja yhteistä suuntausta ja politiikkaa, jota vastaan ed. Lipponen tänään ra’alla tavalla hyökkäsi käyttäen 80 prosenttia puheestaan maatalousväestön vastaiseen kampanjaan ja repimiseen. Tällaiset repimiset pitäisi nyt lopettaa. Kun kerran olemme jäseniä, pitäisi pyrkiä kansallisesti yhdyntävään toimintaan näissä asioissa.

Ed. Luukkaiselta kysyisin Suomen Pankin vanhana työntekijänä: Jos markka on yliarvostettu 30 prosenttia jossakin vaiheessa, niin kuin se oli syksyllä 91, millä tavalla asia korjataan, jos olemme Emun jäseniä ja liikkumavaraa on vain plus miinus 2 prosenttia? Jos mennään Ihalaisen ja SAK:n puheille ja sanotaan, että laskekaa palkkojanne 30 prosenttia, että kilpailukykyämme jälleen palautuu, luuletko, että se näin onnistuu? Samalla tavalla ei varmasti onnistu metsänomistajien ja kantohintojenkaan suhteen. Meille devalvaatio on aina ehdottomasti tärkeä asia — että se varaventiili on käytettävissä — koska meidän taloutemme on niin kapealla poh-

jalla: puujalat ja metallikeppi, elektroniikka nykyisin siinä lisänä. Me emme pärjää Euroopan unionin Rahaunionissa. Meille tulee köyhyyden aika ja kurjuus hyvin nopeasti. Ed. Seppänen on varmaan ihan samaa mieltä.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Peltari.

Ed. S k i n n a r i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talousmaakunnissa Suomessa on tehty satoja ohjelmia siitä, millä tavoin meillä elvytetään työllisyyttä, elinkeinoelämää. Nyt ne ovat siirtymässä Brysselin käsittelyyn. Mikä on hallituksen linja liikenne-, koulutus- ja elinkeinoasioissa koko Suomen osalta? Millä tavoin hallitus näihin suhtautuu?

Vielä toistan kysymyksen kulttuurista, koska se on myös suuri bisnes. Onhan Gatt-neuvotteiluissa todettu, että Yhdysvalloille elokuvan tekijänoikeudet ovat merkittävämpi asia dollareissa kuin maatalous. Eurooppa on täysin ulkona maailman elokuva- ja myös musiikkibisneksistä. Kuitenkin Ranskan linja kokouksessa, jossa Suomen edustaja ei ollut edes paikalla, lähti siitä, että Amerikan valtopolitiikkaa kulttuurissa ei hyväksytä. Mikä on Suomen linja tässä asiassa?

Vielä olisin kysynyt budjetista, koska se nimitäin minua hieman hämmästyttää. Demokruussa eduskunta hyväksyi tämän vuoden budjetin, ja täällä varapääministeri käyttää jälleen puheenvuoron siitä, että huhtikuussa sitä täytyy tarkistaa. Kuitenkin valtiosäännön mukaan budjettiin on otettava seuraavan vuoden tulot ja menot. Mihin voi perustua se, että huhtikuussa on suuri tarve lähteä rukkaamaan budjettia? Todennäköisesti budjetti rakentuukin valheelle ja siellä eivät pidäkään tulot ja menot paikkaansa. Haluaisin tähän nyt jonkinlaisen vastauksen, koska se ei ainakaan ole EU:n vika.

Koska on vähän aikaa, kysyisin vielä: Mikä on EU:n kohtalo tulevaisuudessa? Vaikka EU yhdistyy ja edistyy, pärjäämmekö silti Aasialle ja Amerikalle tulevaisuudessa? Sehän on ydinkysymys.

T o i n e n v a r a p u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. S e p p ä n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puutun ruoan hintaan aluksi. Kun jäsenyyttä haettiin, kokoomus lupasi ryh-

mäpuheenvuorossaan ruoan hinnan alenevan jopa yli 20 prosenttia. Minä ymmärrän, että tässä salissa ei ole yhtään kokoomuslaista kansanedustajaa ollut koko iltapäivän tai tämän keskustelun aikana puolustamassa tällaista näkemystä, puhumattakaan siitä, että kokoomuslaisilla kansanedustajilla olisi jotain kantaa siihen, millaista politiikkaa Suomen pitäisi EU:ssa harjoittaa. Kokoomus on ollut tässä asiassa rähmällään ja johtanut suomalaisia myös harhaan. Se on antanut meille vääriä lupauksia elintarvikkeiden hintojen alenemisesta.

Haluan kiinnittää huomion siihen, että suurin osa elintarvikkeiden hinnan alentumisista on meille veronmaksajille tullut maksettavaksi meidän verorahoillamme, eli varastokorvausten ynnä arvonnäisäveron muuttumisen olisi pitänyt johtaa suurempaan ruoan hinnan alenemiseen, kuin nyt on tapahtunut. Kysymys ei ole siitä, että EU antaisi meille halvempaa ruokaa, vaan siitä, että me olemme veronmaksajina maksamassa ruoan hinnan alentamisesta ja nyt emme saa sen suuruisia alennuksia, kuin meidän kuuluisi. Sen minä panen kyllä hallituksen piikkiin. Te olette huonosti valvonut, ministeri Salolainen, meidän verovarojamme.

Toinen kysymys liittyy ed. Kekkosen puheenvuoroon ja vielä Raha- ja talousunioniin Emuun. Ed. Kekkonen puolusti tiukkaa rahapolitiikkaa, puolusti kovan markan politiikkaa, jota tänä päivänä kutsutaan inflaation vastaiseksi taisteluksi, puolusti valtion menojen leikkauksia puhumalla Emun budjettikriteereistä. Tältä osin minä olen kyllä pettynyt. Meillä ei olekaan minkäänlaista sosialidemokraattista vaihtoehtoa tarjolla, kun te olette viemässä meitä Emuun ja tuotte meille nämä maailman tiukimman rahapolitiikan mukaiset Emu-kriteerit. Te olette leikkaamassa.

Toinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. Ukkola (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi asia elintarvikekeskusteluun. Syökää munia! Ne ovat niin halpoja, että sitä ei uskoisi todeksi.

Pyysin tämän puheenvuoron sen vuoksi, että yksinäisenä ratsastajana voisin toimia tietyllä tavalla välittäjänä siinä, pitääkö EU:lta saada tukea vai eikö pidä. Ed. Hämäläinen on aivan oikeassa siinä, että ei EU ole mikään tukiautomaatti, vaan sillä on paljon muitakin tärkeitä arvoja ja tehtäviä. Mutta kun ja jos sieltä kerran on tukea saatavissa, onhan aivan sulaa hulluutta

olla ottamatta sitä. Sen sijaan hallituksen vastuulla on käyttää tuet niin järkevästi, että ne edistävät työllisyyttä, parantavat rakennepoliittikka, tehostavat aluepolitiikkaa. Kysymys on siitä, että totta kai niitä pitää ottaa, kun kerta tarjotaan mutta niitä on käytettävä niin, että ne tulevat koko Suomen ja koko yhteiskunnan eduksi.

Ed. Rossi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ed. Hämäläisen puheenvuoroon. Olen samaa mieltä kuin ed. Ukkola, että kyllä Suomeen on otettava ne rahat, mitä me saamme. On toinen asia, jos EU joskus muuttaa omaa järjestelmäänsä. Eihän Suomi voi olla niin hölmö, että me sanoisimme ensimmäisenä, että me emme ota rahoja, vaan olemme ikään kuin kunniakkaita tältä osin.

Toisaalta minusta tuntuu, että on hieman ymmärretty väärin, mitä EU-tuki käytännössä tältä osin tarkoittaa. Kysymyksessähän on kuluttajahintojen laskeminen, eli kuluttajien hintoja kompensoidaan sillä, että EU tukee maataloutta. Tässä suhteessa kyllä asia on ymmärrettävä juuri näin eikä, kuten on todettu sanoen, että on saalistaminen kysymyksessä.

Herra puhemies! Itse asiassa minä yhdyn arvoisan herra puhemiehen muualla esittämään näkemykseen, että Euroopan parlamentin valtaa ei tule lähteä laajentamaan. Minulle on tullut sama käsitys näiden viiden tunnin aikana, kun olen kuunnellut tätä keskustelua eduskunnassa. Kyllä näin on, että hallitus tai komissio voivat yleensä johtaa asioita, ei meistäkään täällä siihen näy olevan.

Ed. S.-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Salolainen puheenvuorossaan kovasti tuomitsi devalvaatiopolitiikan. Sen verran haluan oikaista, että jos ajatellaan, minkälaiseen hyvinvointiin Suomi on yltänyt tätä edeltäneinä viimeisinä 30 vuotena aikamoisilla devalvaatioilla, niin sitäkään ei pidä unohtaa.

Minusta nyt pitäisi pohtiakin enemmän sitä, että kun devalvaatioiden mahdollisuus on pois suljettu, onko suomalaisella yhteiskunnalla kykyä pitää huolta kilpailukyvystään. Tämä tuporatkaisu, joka nyt on tehty, on aika huono osoitus siitä. On ollut pitkälti mentaliteettina se, että kaverille ei varmasti jätetä mitään. Jos näin jatkuu, olemme taas tilanteessa, jolloin yritykset lähtevät joustamaan, menemään konkurssiin ja työttömyys tulee sitä kautta kasvamaan.

Sitten haluaisin kuulla ministeri Salolaisen kannan siihen, mitä täällä puoluejohtaja ed. Lipponen, tänään peräänkuulutti. Ed. Lipposen puheenvuorosta oli selvästi luettavissa, että Suomen ei tarvitse ottaa läheskään kaikkea sitä tukea, mitä EU:lta on saatavissa, eli hyvin saman suuntainen kanta kuin Ruotsin sosialidemokraateilla. Nyt kysyisinkin ministeri Salolaiselta: Mikä on kokoomuksen kanta? Toivoisin, että se tulisi hyvin selkeästi ihmisten tietoisuuteen siitä syystä, että on kysymys keinosta, jolla Suomi saa edes osan takaisin jäsenmaksusta, jonka me vuosittain joudumme EU:lle maksamaan. Kysymys on myös siitä, että se on meidän omien kansallisten etujemme mukaista.

On erittäin valitettavaa, että edelleenkin tämän keskustelun perusteella Suomessa ei ole sellaista kansallista yhteisymmärrystä, jota me todella tarvitsisimme, jotta me EU-järjestelmässä kovenevassa kilpailussa menestyisimme. Jos me olemme näin hajallaan, meidät on erittäin helppo sivuuttaa, koska sellaista maata ei tarvitse kuunnella, jossa ei ole yhtä yhteistä mielipidettä.

Ed. Seivästö (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen ed. Aittoniemen kanssa aivan samaa mieltä siitä, että meidän pitää yrittää pärjätä siellä nyt niin hyvin kuin mahdollista. Mutta jos vuoden 96 kokouksessa ajaudumme tielle, jossa menetämme oman markkamme, ajaudumme yhteiseen euroarmeijaan, yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan, irrottautuminen sen jälkeen Euroopan unionista on hyvin tuskallista ja vaikeaa. Se on kyllä mahdollista, mutta hyvin vaikeaa.

Ed. Hämäläisen puheenvuoro jäi minulle hie-man epäselväksi. Kun EU:n budjetista noin 80 prosenttia menee maataloustukeen ja rakennerrahastoihin eli aluepolitiikkaan, te peräänkuulutte sen muuttamista. Tarkoititteko te ja tarkoittavtko sosialidemokraatit sitä, että maatalouspolitiikassa lähdetään maailmanmarkkinahintoihin, jolloin koko eurooppalainen maatalous joutuu kyllä uhanalaiseksi, koska eurooppalainen maatalous ei pärjää mm. USA:n tehomaataloudelle. Mikä on selvä vastaus, joka demareilla tässä kysymyksessä on? Millaista maatalouspolitiikkaa ja millaisia hintoja, maailmanmarkkinahintoja vai EU-hintoja, te haluatte?

Ed. Törnqvist (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi kyseli täällä, onko SAK valmis alentamaan palkkojaan 30 prosenttia, jos Rahaliittoon ollaan menossa.

Nämä devalvaatiot ovat alentaneet, ed. Aittoniemi, kaikkien työntekijöiden palkkoja. Ed. S-L. Anttila sanoi, että tupokierros osoitti, että tässä on rahastamisen maku. Ed. S-L. Anttila ei puhunut sanaakaan siitä, miten kantohinnat ovat nousseet. Eikö siinä ole rahastamisen makua?

Mitä tulee kansallisen yhteisymmärryksen saamiseen mm. maataloudessa, niin totta kai kansallinen yhteisymmärrys täytyy löytyä, mutta se ei löydy sillä tavalla, että esimerkiksi sosialidemokraateille sanotaan, että näin pitää tehdä. Täytyy käydä keskustelua, täytyy olla perusteet selvillä, mistä puhutaan. Maatalouskeskusteluksa on ollut alun perin se virhe, että laskentaperusteista ei ole oltu yksimielisiä. Niitä eivät ole saaneet sosialidemokraatit eikä Palkansaajien tutkimuslaitos alunperin tarkistaa, niin että puhuttaisiin samasta asiasta. Ennen kuin tälle linjalle päästään, laskentaperusteet on tarkistettava yhdessä ja myös otettava huomioon kaikkien neuvotteluosapuolten mielipiteet.

Ed. R a j a m ä k i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! EU-sopimuksen mukaisesti maatalouteen tulee tiettyjä EU-varoja ja sitten on kansallista rahaa, jota käytetään. Sen suuntaamisesta on toki käytävä keskusteluja ja sen mitoituksesta myös, koska on muistettava, että se on velkarahaa, mitä otetaan esimerkiksi sivutoimisille tiloilla asumattomille viljelijöille, jopa virkamiesviljelijöille. Ei siihen kotimaista velkarahaa tarvita! Täytyy painopisteestä puhua.

Toinen on aluepolitiikka. Kyllä siinäkin tuen suuntaaminen on aika keskeistä. Minä olen hyvin surullinen siitä, että meillä ei ole kansallista yhteisymmärrystä työttömyyden vähentämiseksi tässä maassa ja työllisyyden parantamiseksi, vaan meillä on sisäasiainministeri Pekkarinen esiintynyt hallituksen toisena maatalousministerinä. Hän on rakentanut koko aluepoliittisen tukijärjestelmän toisin kuin EU:ssa, missä kriteerinä ovat alueellinen bkt- ja työttömyysaste. Me olimme niin huonossa eurokunnossa, että me olisimme päässeet 1-tuen piiriin. Nyt rakennettiin alkutuotantopainotteinen 6-alue, joka tukee maatalouspainotteista tukijärjestelmää, ja 2-teollisuustukialueelta siirrettiin 5b- eli maaseutu-alueelle teollisuuskaupunkeja, jotka nimenomaan olisivat tarvinneet työllisyyttä parantavia, kasvua tukevia aluepoliittisia panostuksia niin EU:lta kuin kansallisestikin. EU:han huomautti tästä hallitusta siirtämällä 280 miljoonaa markkaa teollisuuspaikkakunnille maaseutu-alueilta. Mainittakoon, että kaksi keskeistä vien-

titeollisuuskaupunkia, Raahen ja Varkaus, ovat 5b:ssä, maaseutuina. Kyllä täytyy seuraavalta hallitukselta odottaa ainakin, että se osaa erottaa tehtaanpiiput navetoista.

Ed. Hämäläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EU:ssa on nähty sen oman maatalouspolitiikan ongelmat ja myös sen oman maataloustuen valvonnan riittämättömyys ja kaikki ne väärinkäytökset, joita siihen liittyy. EU:ssa on ryhdytty toimenpiteisiin maatalouspolitiikan uudistamiseksi ja Suomen pitää myöskin ponnistella sen hyväksi, että EU:n maatalouspolitiikka uudistetaan vähemmän ylituotantoa suosivaksi ja myöskin tukiaisten valvontaa kehitetään sillä tavoin, että voidaan varmistaa, että tuilla ei keinotella eikä niitä käytetä väärin, niin kuin on tähän asti tehty.

Sen lisäksi Suomen täytyy suhtautumisessaan omaan tukiaisperusteensa nähden, että me emme voi rakentaa tulevaisuuttamme tukiaisten varaan, vaan meidän täytyy löytää kaikessa elinkeinopolitiikassa omat vahvuutemme ja oma osaamisemme eikä kuvitella, että meillä on joka lähtöön tulevaisuudessakin joko veronmaksajien tai EU:n rakentamat kinalosauvat. Pelkän tukiaisperusteiden avulla ei tällä maalla tulevaisuutta ole. Meidän on omille vahvuuksillemme rakennettava.

Ministeri Salolainen: Arvoisa puhemies! Näyttää siltä, että koko pajatso on nyt tyhjennetty ja oikeastaan kaikki mahdolliset teemat ovat käsiteltyssä. Olematta mikään kaikkien tieteiden maisteri (Ed. Skinnari: Kauppatieteiden!) yritän nyt vastata muidenkin ministeriöiden puolesta eräisiin kysymyksiin, esimerkiksi ed. Skinnarille, joka on täällä kysymyksiä esittänyt. Ensin pari täsmennystä. Pelkään, että voi tulla vähän toistoa, mutta yritän kuitenkin parhaani vallitsevissa olosuhteissa.

Ed. Aittoniemi, te kyselitte hinta-asiasta vielä. Minä toistan muutamat keskeiset seikat siitä. Suomi sai aikaan neuvotteluissa tilanteen, jossa me siirryimme suoraan hintasopeutukseen. Tämän keskeinen elementti on se, että maataloudelle ja elintarviketeollisuudelle täytyy korvata ero EU-maataloushintoihin niin, että raaka-aineet muodostuvat EU-hintaisiksi. Näin pakko tehdä, jos aiotaan suorittaa suora hintasopeutus. Tämä on muuten sellainen poliittinen tavoite, jota sosiaalidemokraatit pitivät hyvin tärkeänä. Te sosiaalidemokraatit olette myöskin hyväksyneet tämän linjauksen tämän ratkaisun yhteydessä ja sen

maatalouspoliittisen paketin, jolla tämä ratkaisu on tehty. Mennäänpä eteenpäin. Nämä on siis kompensoitava EU-hintatasoon hintasopeutuksessa. Näin on pakko tehdä, ja näin me teemme.

Ed. Hämäläinen, te sanoitte, että olisi pitänyt luoda mekanismi, jolla tätä valvotaan. Minkälainen mekanismi? Mikä se mekanismi voi olla?

Jos hinnat korvataan, jotta voidaan siirtyä suoraan hintasopeutukseen, eihän sen lisäksi ole markkinataloudessa mitään muita keinoja kuin kilpailupolitiikka: Rajat ovat auki, ja voidaan tuoda tarpeen vaatiessa ulkomailta halvempia tuotteita, jotka panevat kuriin ne suomalaiset tuottajat taikka valmistajat, jotka eivät myy EU-hintatasoon, eli siis keino on kilpailu.

Toinen seikka on se, että tietenkin täytyy valvoa, että ei kompensoida sellaisia varastoja, joita ei ole. Tässä me joudumme luottamaan maatalouspiireihin. Maatalouspiirit tekevät nämä työt ja käyvät tiloilla katsomassa, paljonko sitä viljaa on, paljonko mitään raaka-ainetta on, ja korvaus annetaan sen pohjalta. Kauppa- ja teollisuusministeriö, joka antaa teollisuudelle tämän tuen, katsoo myös hyvin tarkkaan, että tuet vastaavat olosuhteita.

Pääsemme hieman eteenpäin: Kun otetaan arvonlisäveron alennus ja teollisuudelle annettava kompensatio ja alkutuottajille annettava kompensatio huomioon, kävi ilmi, että näin lasketuna elintarvikkeiden hinnat voivat laskea keskimäärin noin 10 prosenttia. (Ed. Seppänen: Paljonko ne alenivat?) Hyvät ystävät, tällöin päätin kuluttaja-asioista vastaavana ministerinä, että teen projektin, jossa tarkkaillaan, käykö näin. Teidän pitäisi tukea minua kaikin tavoin, että tämä projekti näkyy julkisuudessa ja että saamme tiedon siitä, jos näin ei ole kaikilta osin tapahtunut. Teidänhän tulisi kaikin tavoin tukea minua, jokaisen kansanedustajan, että me lähdemme ja tarkkailemme, että hinnat todella alenevat. Minä pyrin paljastamaan sekä valmistajat että vähittäiskaupat, jotka eivät noudata tätä linjaa.

Kahden tämän vuoden ensimmäisen viikon aikana selvitettiin 14 000 hintaa. Se on vielä pieni otos. Nyt me selvittämme 45 000 hintaa ja näemme tuloksen 1—1,5 kuukauden kuluttua, kun nämä saadaan selvitettyiksi. Sen jälkeen katsotaan, mihin hinnat todella asettuvat. Hyvät edustajatoverit, jopa tästä ensimmäisestä selvityksestä käy jo ilmi epäkohtia, jos tutustutte siihen. Ed. Aittoniemi, te kysyitte, missä on vedetty välissä, ja epäilitte, että on ilmaa. Vaikka en lähde kertomaan joka näkkileipää, sanon, että leivässä oli ilmaa, palvilihassa oli ilmaa, maidossa oli ilmaa.

Sokerissa ei ollut siirretty vähittäiskauppaan valmistajan hintoja jne. Nämä selvitykset ovat kaikki saatavissa. Hankkikaa kuluttajavirastosta, tai voin pyytää, että ne jaetaan teille kaappiin. Me tiedämme, missä on jo ilmaa.

Me tiedämme myöskin, että noin 5 prosenttia karkeasti ottaen tai 4,6 prosenttia kulutustottumuksilla painotetut hinnat ovat alentuneet. (Ed. Seppänen: 10 luvattiin!) — Nyt on noin 5 prosenttia vielä matkaa, ed. Seppänen. Julkisuus ja kilpailun lisääminen ovat ainoat keinot, mitään muita ei ole. Onko teillä, ed. Seppänen, jokin parempi keino? Kertokaa se heti. (Ed. Seppänen: Alkää antako valtion rahaa sellaisille, jotka vetävät välistä, te olette valtion rahakirstun vartija!) — Oletteko te sitä mieltä, että alkutuotteiden hintoja ei pidä kompensoida viljelijöille tai teollisuudelle raaka-aineiden hintoja? (Ed. Seppäsen välihuuto)

Toinen varapuhemies (koputtaa): Ed. Seppänen, ei saa häiritä puhujaa!

Puhuja: Suora hintasopeutus on ainoastaan mahdollista tehdä sillä tavalla, että raaka-aineet saatetaan EU-hintaisiksi.

Luulen, että olemme päässeet aika pitkälle yhteisymmärryksessä. Meillä on kaikkien tuettava hintaseurantaprojektia, eikö niin, jotta näemme, ketkä vetävät välistä, ja sitten julkisuuden kautta me heitä ryöpytämme. Sen lisäksi joku puhui kilpailusta. On totta, että elintarvikkeista, joita käytämme, on vain 5 prosenttia tällä hetkellä ulkomaista elintarviketuotantoa. Se on aika pieni luku. Mutta eihän tarkoitus olekaan se, että saisimme suomalaiset ostamaan ulkomaisia elintarvikkeita, vaan tarkoituksena on, että suomalaiset käyttäisivät jatkossakin suomalaisia korkealuokkaisia elintarvikkeita. Mutta jos meillä on monopolistisia rakenteita tai sellaisia valmistajia tai vähittäiskauppoja, jotka eivät siirrä etua hintoihin ja kuluttajan hyväksi, niin silloin meidän täytyy nähdä, että tuonti on hyvä asia, koska se on ainoa keino, jolla me saamme nämä kuriin. Mitään muuta keinoa ei ole markkinataloudessa kuin lisätä kilpailua.

Toivon, että tämä on puhdistanut ilmaa tämän asian osalta ja ymmärrämme kaikki, miksi tilanne on tällainen. On hyvin mielenkiintoista nähdä se seuraava 45 000 tuotteen otos. Sanon vielä, että jos me olisimme halunneet hämätä hinta-asioilla, siihenkin olisi ollut kuluttajaviranomaisilla mahdollisuus. Me olisimme ottaneet jonkin ruokakorin ja panneet siihen tietyn mää-

rän tuotteita ja verranneet sitä johonkin muuhun koriin ennen muutosta. Te kaikki tiedätte, että me olisimme saaneet yli 10 prosentin muutoksen ruokakorin hintaan. Mutta, tämä on tehty ääretömän rehellisesti. Se on tehty siten, että siinä on painotettu kulutustottumuksin hinta, jolloin se on todella luotettava. Tehän näitte, että eräät lehdet löysivät sellaisia ruokakoreja, joissa hintojen alennukset menivät 15—20 prosenttiin, mutta se ei ole rehellistä, koska hinnat eivät olleet kulutustottumuksilla painotetut.

Sitten palaan ed. Korkeaajan puheenvuoroon federalismista jne. Minusta suomalaisen linjan pitäisi olla sellainen, että meillä on sekä federalistisia että ei-federalistisia tavoitteita. Mielestäni federalistisia tavoitteita pitäisi olla sisämarkkinoilla ympäristönsuojelussa ja edellytyksissä, jotta kaikki pelaisivat samojen pelisääntöjen mukaisesti. Mutta mitä tulee instituutioihin, kannatan sitä, että pääsääntöinen valta on parlamentaarista luottamusta nauttivilla itsenäisillä hallituksilla. Tämä on mielestäni päälinja, ja se on minun käsitykseni. Minulla on oikeus siihen käsitykseen.

Ed. Törnqvist, teille taisi tulla selväksi, että kuluttajavirasto suorittaa hintatutkimusta niin, että lääninhallituksen virkamiehet käyvät kaupoissa ja keräävät hintoja. Kuluttajavirasto vetää ne yhteen, tutkii ja selvittää asiat. Tämä on tapahtunut sen vuoksi, että halusin, että hintatietoja tutkitaan ja selvitetään. Ei niitä kukaan muutoin olisi lähtenyt tutkimaan.

Täällä on käyty aika omituinen keskustelu siitä, pitäisikö meidän ylipäänsä ottaa EU:lta jotakin tukia, esimerkiksi maataloustukia. Totta kai meidän pitää ottaa se, mitä me sieltä saamme capin eli EU:n maatalouspolitiikan puitteissa. Emmehän me rahaa jätä sinne mätänemään, jos meille on jotain saatavissa. Eihän tällaista keskustelua kannata edes käydä. Me otamme aluepolitiikkaan ja maatalouspolitiikkaa ne tuet, mitä saadaan. (Ed. Rajamäen välihuuto) — Ed. Rajamäki, huomaan, että teillä on tähän asiaan jotain huomauttamista. — Minäkin olen sitä mieltä, että ei meidän kannata myöskään pitää mitään sellaista ylituotantoa, millä kananmunia esimerkiksi on tuotettu, vaan tuotanto asettuu ennen pitkää aika järkeville tasoille, ja sitten otetaan se tuki, mitä sillä saadaan.

Ed. Rinteellä oli kysymys siitä, liittyisikö Venäjä Euroopan unioniin. Se vaihe on kyllä ääretömän kaukana, eikä sillä kannata päättää vaijata. Luulen, että se on niin kaukainen asia, että on parempi, kun omaksutaan se järkevä linja,

että Euroopan unionissa on eri nopeuksien systeemeitä. Jos katsomme, mitä nopeuksia siellä tällä hetkellä on, niin on varsinaiset ydinvaltiot, jotka aikovat mennä myös Emuun jne. mahdollisimman nopeasti. Sitten ovat ne Keski-Euroopan maat, jotka ovat Eurooppa-sopimuksin tässä kiinni, samoin vapaakauppasopimuksin Baltian maat, mutta ennen pitkää nekin solmivat Eurooppa-sopimukset. Sitten on kahdenväliset järjestelyt, yhteistyösopimus Venäjän kanssa uusitaan vuonna 1998, jolloin selvitetään, millä tavalla Venäjä saataisiin paremmin mukaan. (Ed. Rinne: Entä jos liittyy, mitä seuraa?) — No, se ei varmasti liity, ja siihen järjestelmään eivät EU:n rahat kyllä riitä.

Ed. Luukkainen, olisin toivonut, että te olisitte kommentoinut nimenomaan Emu-problematiikkaa ettekä meidän kaikkien huonoksi tietämää suomalaista verojärjestelmää. Minä pyysin kommentteja, kun te olette näitä asioita harrastanut, mutta ei tullut mitään vastausta siihen, oletteko Emun kannalla vai ette ja millä perusteilla.

Ed. Vähänäkki kysyi, miksei tässä yhteydessä julkistettu kauppaketjujen erilaisia vertailuja. Siihen oli kaksi syytä. Ensinnäkin, ed. Vähänäkki, ensimmäisessä tutkimuksessa ei kauppaketjujen välillä ollut mitään merkittäviä eroja. Oli jotain sellaisia pieniä eroja, että joku SOK oli alentanut enemmän jauhojen hintoja kuin muut, tai jotakin tällaisia, mutta ne eivät ole relevantteja vielä tässä vaiheessa. Vasta seuraavassa vaiheessa voidaan esittää perustellummin niitä tuloksia, jotka saadaan seuraavasta tutkimuksesta. Me pyrimme myös kauppaketjuittain tekemään tätä selvitystä, ja uskon, että me saamme myös kauppaketjuittain ne julkaistuiksi. Sitten pyrimme vielä menemään kaupan ja valmistajien, kaupan ja teollisuuden väliin, koska sinnehan täytyy mennä, jotta pystyy selvittämään, mihin raha jää.

Ed. Seivästö oli hirveän pettynyt siitä, että mitään investointeja ei ole tapahtunut. Kyllähän tässä on tapahtunut. Metsäteollisuus on aika rajusti alkanut investoida. Meillä on yli 10 miljardin markan metsäteollisuusinvestoinnit, ja muutakin investointioimintaa on käynnistynyt, josta osa olisi jäänyt tekemättä, ellei Suomi olisi mennyt EU:n jäseneksi.

Mitä tulee työttömyyteen, minä olen varma, että ellemme olisi menneet EU:n jäseneksi, meillä olisi tällä hetkellä korkeampi työttömyys. Eräässä puheenvuorossa kritisoiin EU-jäsenyyttä työttömyysasian näkökulmasta ja sanottiin, että

EU on tuonut massatyöttömyyden. Olihan meillä yli puoli miljoonaa työtöntä jo ennen kuin olimme EU:n jäseniä, joten ei syytetä EU:ta aiheutta.

EU:ssa on ihan riittävästi vikoja, joita minäkin kritisoin: byrokratiaa, taloudellisia väärien käytöksiä ja muuta. Ihan tarpeeksi vikaa on muutenkin, ei tarvitse keinotekoisia vikoja panna EU:n niskoille. Meidän tehtävämme on EU:n jäsenenä pyrkiä korjaamaan näitä vikoja. Tämä keskustelu on järjestetty, että me tietäisimme, minkälainen EU:n me haluamme nyt, kun olemme Euroopan unionin jäseniä.

Ed. Mäkelä sanoi, että itsenäisyys oli mennyt jnp. Eihän itsenäisyys ole mihinkään hävinnyt. Suomi on yhtä itsenäinen kuin ennenkin, vaikka me olemme nyt EU:n jäsen.

Ed. Skinnerilla oli muutama kysymys, jotka olivat vähän eri alueilta.

Yksi oli elokuva- ja viestintäbisneksestä. Ranskalaiset ovat halunneet, että tulisi olla tiettyjä prosenttimääriä, paljonko pitäisi olla eurooppalaista tuotantoa televisiokanavilla. Minä en myöskään itse pidä sellaista järkevänä eikä mikään muukaan maa siinä kokouksessa pitänyt. Ranskalaiset jäivät yksin. Ei minusta kannata tällaisen intellektuaalisen omaisuuden, viestintävälineitten tuotteiden, osalta mitään eurooppalaisia prosentteja määrätä, kuinka paljon telkkarista saa tulla amerikkalaisia. Seuraavaksi pitäisi päättää, kuinka monta kiinalaista filmiä pitää tulla tai australialaista. Minusta Euroopan pitää pärjätä sillä, että se tuottaa niin hyviä filmejä ja elokuvia, että se pärjää niillä. (Ed. Seppänen: Edustaako Kauniit ja rohkeat ministerille intellektualismia?) — Minä en ole mikään Kauniitten ja rohkeitten katselija. Voin sanoa. Minun pitäisi vaihtaa kanavaa, jos aion sitä katsoa. — Sen sijaan katson ihan mielelläni Blondi tuli taloon, ja se on hyvää eurooppalaista ja hauskaa kotimaista tuotantoa. Se on oikein mukava.

Sitten oli kysymys siitä, pärjääkö Eurooppa tässä pahassa maailmassa. Sitähän me emme tiedä. Tämä koko sisämarkkinajärjestely ja Euroopan unioni on tarkoitettu sitä varten, että Eurooppa pystyisi parempaan iskukykyyn. Luodaan yhteiset sisämarkkinat, jotka vastaisivat kapasiteetiltaan noin Yhdysvaltain markkinoita. Sillä tavalla saataisiin tehokkuutta lisää, kilpailua lisää, voitaisiin satsata yhdessä enemmän tutkimukseen ja tuotekehitykseen jne. Tämä on hyvä pyrkimys, joka Euroopan unionilla on, jos katsotaan historiallisessa katsannossa. Mutta emme me vielä pysty vastaamaan siihen kysy-

mykseen, pärjääkö Eurooppa pahassa maailmassa. Kyllä esimerkiksi autotuotannossa japanilaiset ovat vielä äärettömän kovia kilpailijoita ja tietokone- ja muussa puolessa amerikkalaiset ja muutkin. Siihen tällä pyritään, että Eurooppa pärjäisi paremmin. Minusta ei koskaan kannata arvioda väärin näitä motiiveja, mitä olemme yrittämässä. Kyllähän Euroopassa ollaan yrittämässä vahvempaa Eurooppaa, taloudellisesti parempaa Eurooppaa, sosiaalisesti turvattumpaa Eurooppaa ja rauhan Eurooppaa jne. Ei näitä tavoitteita voi kukaan asettaa kyseenalaisiksi, mutta se, onnistutaanko niissä, on kokonaan toinen asia, mutta siihen ainakin pyritään. (Ed. Skinnari: Miten on tämä budjettiasia?)

Sitten oli budjettikysymys. Täytyy olla jokin väärinkäsitys, ed. Skinnari, siinä budjettiasia. Jos te otitte siitä kimmokkeen, mitä minä sanoin, tarkoitin sitä, että vaalien jälkeen, olivatpa hallituksessa ketkä tahansa, he joutuvat tekemään hyvin tiukan taloudellisen säästöohjelman. Enkä minä sitä, ed. Skinnari, tarkoita, että budjetin rukkanus on heti välttämätöntä, vaan on tehtävä päätös siitä, millä tavalla Suomen taloutta lähdetään korjaamaan. Minä uskon, ed. Skinnari, että jos te olette seuraavassa hallituksessa, kuten arvelen, te teette sen heti. Se on taktisistakin syistä tehtävä; tämä on minunkin suositukseni: Tehkää se heti. Väittäkää, että entinen hallitus harjoitti niin huonoa politiikkaa, että on pakko heti korjata, ja se menee entisen hallituksen piikkiin. (Ed. Seppänen: Syytä onkin!) Näin tullaan varmasti myös tekemään. Siitä olen aivan vakuuttunut.

Ei tässä sitten oikeastaan paljon muuta olekaan. Devalvaatiohan käytiin läpi, devalvaatio-problematiikka siitä, että devalvaatio on itsekäs tempu heittää omat vaivat muitten hartioille (Ed. Aittoniemi: Parempi niin!) ja sitten hitaammin korjata itse, alentaa reaali-palkkatasoa ja supistaa valtion menoja, kun saadaan vähän hengähdysaikaa devalvaatiolla. Tätä se on. Reaali-palkat ovat laskeneet, vaikka on devalvoitu 30—40 prosenttia. Me vain kinastelemme siitä televisiossa vaalikeskustelussa, onko supistus 16 vai 30 miljardia, jolla lähtevät kaikki, ketkä tahansa seuraavassa hallituksessa istuvatkin, supistamaan. Ei se devalvaatio meitä sen enempää autanut. Tällaista on elävä elämä.

Ed. K o r v a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tässä keskustelussahan piti olla tavoitteena keskustella Euroopan unionin politiikan tavoitteista. Kun nyt on kuunnellut tätä keskustelua, niin tämä on ollut lähinnä väittelyä

siitä, mikä tässä kahden kuukauden aikajaksossa on toteutunut ja mikä ei.

Sen sijaan kuuluttaisin jokaiselta hieman enemmän huolta siitä, mikä Suomen kohta Euroopan talousalueessa sittenkin tulee olemaan. Nimittäin kun pyritään tällaiseen laajaan vapaa-kauppa-alueeseen, jossa mm. pääoman kulku on tehty vapaaksi, sehän on johtanut ja johtaa siihen, että tuotantoprosessit kasvavat erittäin suuriksi. Kun pääoma hakee nopeinta tuottoa, prosesseja automatisoidaan, pääomat siirtyvät sellaiselle paikkakunnalle ja sellaiseen maahan, missä työvoima on halvinta, ja me joudumme tähän kilpailuun erittäin nopeasti.

Suomalaisten pitäisi nyt katsoa sitä, miten vaituttaisimme Euroopan unionissa siihen, että siellä ns. Valkoinen kirja, jossa työllisyyspolitiikan hoito otetaan Euroopan unionissa keskeiselle sijalle, saataisiin eteenpäin, koska todelliseksi ongelmaksi tulee se, että suureneva ja automatisoitu tuotanto siirtää työpaikat halvimman työvoiman maihin, ja siinä on meillä kaikilla todella tekemistä.

Ed. W a h l s t r ö m (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Salolainen puhui edelleen Emu-kriteereistä ja siitä, että pelottemme tai pelkäämme. Minusta on tärkeätä muistaa, että näissä kriteereissä ei ole suinkaan työllisyyttä. Sosialidemokraatit ovat yrittäneet esittää, että niihin pitäisi se ottaa, mutta se on tietenkin mahdoton ajatus, koska se ei kuulu sellaiseen talouspolitiikan raamiin, jota Euroopan unionissa kaavailaan.

Useat asiantuntijat ovat sitä mieltä, että järjestelmä ei ole hyväksi edes Euroopalle, koska ei joustavuutta saada aikaan muutoin kuin sillä, että työvoima liikkuu tai palkat menevät alas. Siihen — monet ovat sitä mieltä — Eurooppa ei ole sopiva alue. Sen vuoksi on todellakin hyvin tärkeätä, että keskustellaan ennen vuoden 96 konferenssia myös näistä asioista, Talous- ja rahaliitosta.

Voi olla todella eduksi Suomelle, että nykyinen hallitus ei ole niitä keskusteluja käymässä, koska se on yrittänyt jo sopeuttaa Suomen ennalta näihin kriteereihin, ja seurauksena meillä on jättimäinen työttömyys. Siis se, mikä on hyväksi Euroopalle ja sille, että Eurooppa pärjäisi paremmin, ei näytä olevan selvää edes Euroopan unionissa.

Ed. P u l l i a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun keskusteltiin Suomen

EU-jäsenyydestä viime vuoden puolella, meillä elintarvikkeiden vähittäismyyntihinnoilla oli aika paljon osuutta siinä keskustelussa, ja se keskustelu kannattaa käydä loppuun tässä tilanteessa.

Arvoisa ministeri äsken päätyi puheenvuorosaan siihen tulokseen, että elintarvikkeiden tuonti ulkomailta olisi tässä suhteessa ratkaisevaa tulevaisuudessa — nythän puhumme tulevaisuudesta. Minä kysyn arvoisalta ministeriltä: Miten se mekanismi toimii? Jos siis nyt tässä tilanteessa ne elintarvikkeet ja vähittäismyyntihinnat eivät alentuneetkaan 10 vaan 5 prosenttia, niin siinähan rahaa hävisivät johonkin, tukkuportaaseen tai vähittäismyyjille. (Ed. Laitinen: Tai teollisuudelle!) — Taikka teollisuudelle, mihin tahansa, mutta johonkin kuitenkin. — Nyt jos tuodaan ulkomailta elintarvikkeita, niin mihin muualle tuonti tulee kuin kauppaketjuihin. Toisin sanoen eikö, arvoisa ministeri, teidän vaatimuksenne merkitse käytännössä sitä, että meille pitää tulla myös ulkomailta tukku- ja vähittäismyyntiketjut, jotka kilpailevat täällä olevien ketjujen kanssa niin, että todellinen kilpailu tulee siitä? Arvoisa ministeri, voisitte kuunnella tämän puheenvuoron, koska tämä on teidän leipäalaanne ja maatalousministerin myös. Siis tässähan on aivan olennainen asia. Minä toivon, että vastaatte tähän nyt, koska se on perimmäinen kysymys.

Ed. R o s s i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olisi mukava kuulla ulkomaankauppaministeriltä, millainen hänen arvionsa on tulevaisuuden päin ruoanhintakeskustelussa. Onko se 1, 4 tai 10 prosenttia vai mitä se on, jos ajatellaan vaikka vuosi eteenpäin? Hyvin erilaisia prosenttilukuja on esitetty matkalla. Tässä vaiheessa täytyy kyllä sanoa MTK:lle, vaikka en olekaan MTK:n jäsen, tunnustukseksi, että Esa Härmälä on osunut tähän mennessä ainakin lähimmäksi tuossa veikkauksessa.

Olisi hyvä saada samalla vastaus teiltä myös siihen, mikä tulee olemaan kokoomuksen linja EU-tukien suhteen eli sen, että me otamme niitä tänne Suomeen emmekä tee niin kuin ed. Lipponen aiemmin puheenvuorossaan esitti sanoen, että on ikään kuin ryöstämistä ottaa tukea Suomeen. Hän syytti juuri teitä ja hallitusta siitä, että tällaista tukea Suomeen otetaan. Se lukee sanataarkasti ed. Lipposen puheenvuorossa. Luin se jo kerran, mutta jostakin syystä kuullun ymmärtäminen ei näytä pelaavan siellä päässä.

Arvoisa herra puhemies! Ei tässä vaiheessa sen enempää.

Ed. L a a k k o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Neljän eduskuntavuoden ja myös tämän päivän keskustelujen perusteella on käynyt selvästi ilmi, että sosialidemokraatit ovat erittäin maatalousvihamielistä joukkoa. Mielestäni se on myös erittäin epäsanmaallista. Nimittäin Etelä- ja Keski-Euroopan maat hamuavat itselleen epärehellisin keinoin jopa maataloustukia, mutta sosialidemokraatit eivät halua, että Suomi hakisi edes niitä tukia, joihin Suomella on oikeus. Tämä on erittäin epäsanmaallista.

Selonteosta ei löydy selviä kannanottoja ensi vuoden Euroopan unionin huippukokouksen syventämissuunnitelmiin: yhteiseen rahaan, institutionaalisiin muutoksiin, perustuslakiin eikä yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan. Olisi mielenkiintoista tietää ministeri Salolaisen kanta, voimmeko uskottavasti myöhemmin hakeakaan poikkeuksia, koska emme ole avauspuheenvuorossamme esittäneet varaumia, niin kuin jotkut muut maat jäsenyyshakemusneuvotteluissa. Onko se jälkikäteen enää edes mahdollista? Epäilen suuresti.

Ed. V ä h ä n ä k k i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ensin olisin ed. Laakkoselle todennut, että hän ei ole seurannut Suomen kansan historiaa sodan jälkeisenä aikana. Voin kertoa hänelle, että punamultahallitukset nimenomaan ovat tämän suojarakenteen rakentaneet, jotta maatalous olisi kilpailukykyinen. Me elämme ajassa ja nyt olemme euroajassa, jossa säännökset ja tukimuodot tulevat eri lailla määriteltyiksi.

Olisin kysynyt ministeri Salolaiselta vielä kerran siitä seikasta, että eräät ministerin tiedossa olevat kauppaketjut eivät ole eurohintoihin siirtymässä ja ministeri oli televisiossa melkein pävihainen ja totesi, että hän tietää ja on harmissaan, ettei kauppaketju ole tullut mukaan. Olisin kysynyt, kun ministeri Salolainen on täällä jo huomattavasti lauhkeammalla äänensävyllä puhumassa: oletteko antamassa aikalisää ja onko teitä ehkä painostettu tai uhkailtu joltain taholta, kun nyt on aivan erilainen ääni kellossa kuin silloin?

Vielä olisin kysynyt: Mikä on hallituksen kanta ja aikooko se antaa julistuksen siitä, mallioppilasko vai minkälainen oppilas Suomesta tulee EU:hun ottaen huomioon sen, että Suomi on aina maksanut velkansa ja sotakorvauksensa ja valtionpankin velkansa? Mutta nyt kun meillä on talous kuralla, aiotaanko siirtä eräiden Etelä-

Euroopan EU-maiden joukkoon ja viivytellä velvoitteiden ja direktiivien osalta, niin kuin sielläkin tapahtuu, kun ei ole vielä päästy parempaan talouteen. Ehkä seuraavalla eduskuntakaudella päästään.

Ed. L u u k k a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Salolainen koki kiusalliseksi esiinnostamani kysymyksen suomalaisen palkkatyön verotuksen sietämättömästä kiireydestä. Ei mikään ihme, koska tällä hallituskaudellahan suomalaisen työn verotus todella on nostettu maailmanennätystasolle. Mutta kun kyselitte näkemystäni Suomen liittymisestä Emuun, niin toistan taas kerran, että olen täällä salissa jo moneen kertaan, kuten julkisuudessaakin, todennut, että minusta Suomen tulisi liittyä EU:n talous- ja rahaliittoon mahdollisimman nopeasti, niin nopeasti kuin se vain olisi mahdollista. Vain siten voimme taata vakaan talous- ja rahapolitiikan, vakaan valuuttapolitiikan ja sen seurauksena alemmat korot ja tasapainoisemman valtiontalouden. Mutta kun Suomen talous pitää saada mahdollisimman nopeasti sellaiseen kuntoon, että Suomi selviäisi Emun sisäänpääsykokeista, niin tällä hallituksella siihen ei kyllä ole eväitä, sillä nykyisen hallituksen harjoittamalla talouspolitiikallahan Emu-kriteerit päinvastoin ovat karanneet kädestä ja loitonneet Suomelta jatkuvasti.

Ed. R i m m i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Oikeastaan on aika surkuhupaisaa ollut kuunnella tätä keskustelua ruoan hinnasta ja siitä, kuinka vähän se on nyt pudonnut. Itse en alkuunkaan uskonut mihinkään hurjiin pudotuksiin. Mutta olisin kysynyt ministeri Salolaiselta, kun sanoitte täällä, että kauppakettut tarkistetaan ja tutkitaan missä vuotaa välistä: Oletteko tarkastaneet myös sitä tai aiotteko tarkastaa, kuinka elintarviketeollisuus on tässä tilanteessa toiminut? Onko elintarviketeollisuus laskenut hintojaan kaupalle? Jos ei ole, minusta sekään ei olisi lainkaan mikään ihme, sillä pidän elintarviketeollisuuden oikeutena myös kilpailla ja ottaa mahdollisimman korkea tuotto tuotteistansa aivan kuin minkä muun teollisuuden tahansa. Elin-
tarviketeollisuudellakin on oikeus voiton maksimointiin.

Esimerkiksi ei meillä ole koskaan vaadittu mm. paperiteollisuuden tuotteiden hintojen alen-
tamista kuluttajille sen paremmin kuin suurille lehtitaloillekaan silloin, jos esimerkiksi paperiteollisuuden raaka-aineen hinta on hurjasti pudon-

nut. Miksi sitten pidetään niin äärettömän suurta meteliä elintarviketeollisuuden kohdalla? Totta kai kuluttajien kannalta olisi äärettömän hyvä asia, jos ruokakorin hinta voisi halveta. Mutta sitä käytettiin suurena kansan manipuloimiskeinona silloin, kun kansaa yritettiin saada EU-myönteiseksi. Miten Salolainen näkee: Onko elintarviketeollisuudella kuitenkin samanlaiset oikeudet kilpailla, kamppailla, saada mahdollisimman hyvää tulosta ja maksimoida voitot.

Ed. K e k k o n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ihan tähän alkuun: Olen jotenkin ymmärtänyt sen, että ed. Rossi ei ole kovin tarkka totuuden suhteen, mutta se minua järkyttää, että kristillisen liiton edustajakin vääristelee sillä tavalla, kuin äsken kuulin.

Herra puhemies! Tähän varsinaiseen asiaani, eli jatkaisin elintarvikekeskustelua vähän siltä pohjalta, miltä ed. Pulliainen aloitti. Minua pisti korvaani, kun kysyttiin, miten näiden ketjujen laita oikein on. Ministeri Salolainen sanoi, että ketjuja ei ole ansainnut julkistaa sen takia, että niillä ei ollut eroa keskenään hinnoissa. Minun tulkintani tästä taitaa olla ihan päinvastainen kuin ministeri Salolaisen. Minun tulkintani on se, että sillä tavallahan juuri paljastuu, että todellista kilpailua ei ole.

Ed. M u t t i l a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen eri alueilla on muotoiltu erittäin hyviä kehittämisohjelmia työllisyyden parantamiseksi sekä myös erilaisia koulutusohjelmia. Ikävä kyllä nyt kuitenkin esimerkiksi kuutosalueella näyttää siltä, että niukat rahat eivät riitä kehittäviin hankkeisiin ja työllisyyden parantamiseen, vaan kuluvat säilyttämiseen ja maatalous vie näistä leijonanosan. Olisi erittäin tärkeää, että maakunnissa voitaisiin päättää tärkeysjärjestys ja painotus, mitkä asiat ovat tärkeimpiä. Se olisi muutenkin mielestäni erittäin viisasta. Koska monissa maakunnissa maakuntien miehet ja naiset vastustivat koko EU-jäsenyyttä, antaa heidän nyt päättää näistä maakuntarahoista, jotka tulevat sekä valtion budjetista että myös EU:sta. Tilanteen tekee hankalaksi se, että eri ministeriöt putkihallinnossa kinaavat näistä rahoista. Nyt pitäisi saada valmista ja päästä jo liikkeelle.

Ed. R i n n e (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Laakkonen sanoi, että sosiaalidemokraatit on maaseutuvihamelisiä. Kyllähän asianlaita niin on, jos mennään vähän pitemmäl-

le vielä siitä, mitä edustajatoveri Vähänäkki sanoi, että kyllä sosialidemokraattisen puolueen torpparitausta ja maaseututausta on niin vahva, että oikeastaan millään muulla puolueella ei ole kanttia puhua, jos näillä alueilla liikutaan. Se on vähän eri asia tietysti, että me emme kartanoherrojen takana niin kauheasti ole olleet vaan enemmänkin torppien vapauttamisen puolella, mutta maaseutua ovat torpatkin.

Kysyisin, kun nyt kantohinnat on taas nousemassa, niin kuin kaikki hyvin tietävät: Mitä mieltä ministerit ovat siitä, aiheuttaako se devalvaatiopaineita, kun kohtuulliset palkkojen korotukset tuntuvat aina aiheuttavan inflaation ja devalvaation, mutta kantohinnat eivät koskaan? Siellä on myyntilakkoja ja boikotteja samalla lailla. Minun mielestäni kaikki lakot ovat samanarvoisia eikä ole olemassa isänmaallisia lakkoja ja epäisänmaallisia lakkoja.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Vielä ministeri Salolaiselle, kun ed. Luukkainen ei minulle vastannut. Minä arvostan hänen taloudellista tuntemustaan hyvin paljon.

Ajatellessa semmoista tilannetta, että paperitonin tuotantokustannukset ovat 5 000 markkaa. Siitä saadaan ulkomailta 1 000 dollaria ja dollari on siinä kunnossa, että siitä tulee Suomen markkoina 4 000 markkaa. On aika huono kilpailutilanne, jos tuotantokustannukset ovat 5 000 markkaa, mutta vahvan markan johdosta tuotteesta saadaan vain 4 000 markkaa. Tämä tilanne on ollut hiljattain, vuonna 91, käytännössä, ministeri Salolainen.

Mitä tehdään silloin, jos tähän tilanteeseen joudutaan eikä voida devalvoida, koska valuuttasäännökset Emussa sitovat plus miinus 2 prosentin vaihteluun markan arvon? Millä tavalla korjataan 20 prosentin vinoutuma tässä asiassa, kun ei voida devalvoida? Minä haluaisin nyt kuulla. Mennäänkö Ihalaisen puheille, SAK:n puheille, 20 prosenttia alas palkoista, ja ehkä MTK:n puheille, 20 prosenttia alas kantohinnoista, että päästään plus miinus nolla -tilanteeseen? Miten te, ministeri Salolainen, hoidatte homman, jos ei voi devalvoida?

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puhun Talous- ja rahaunionista Emusta. Nimittäin meillä ministerit ovat huolestuneita rahan arvosta. Mutta on olemassa muitakin arvoja kuin rahan arvo. Esimerkiksi työ on työttömälle itseisarvo. Me joudumme silloin ky-

symään, pitääkö Suomessa todella kansan palvelulla markkaa eikä niin, että markka palvelisi kansaa. Jos me haluamme torjua työttömyyttä, meillä pitää olla keinoja työttömyyden torjuntaa varten. Meillä täytyy olla talouspolitiikan välineistöä työttömyyden torjuntaa varten. Mutta, ministeri Salolainen ja myöskin aikaisemmin puhunut puheenjohtaja ed. Lipponen, te olette hyväksyneet Suomen pyrkimyksen Talous- ja rahaunioniin Emuun mahdollisimman nopeasti. Tällä tavalla te luovutatte Suomen talouspolitiikasta välineistöä niin, että meillä ei ole keinoja puolustaa suomalaista työllisyyttä.

Minusta valtiiovallan pitää osoittaa itsekkyyttä tässä kysymyksessä, itsekkyyttä sen suhteen, että me puolustamme omia etujamme. Meidän etumme on se, että torjutaan massatyöttömyyttä, ja massatyöttömyys aiheutuu maailman tiukimmasta rahapolitiikasta, jota kovan markan jatkeena tällä hetkellä kutsutaan inflaation vastaiseksi taisteluksi.

Ministeri Salolainen, teille on tärkeää vain markan arvo, teille ja teidän toimeksiantajillenne. Mutta kyllä työttömyys on myöskin asia, joka täytyy toisella tavalla teidän ottaa huomioon. Te hyväksytte työttömyyden yhteiskuntapolitiikan välineeksi, kun te ajatte Suomea väkivalloin nopeasti Talous- ja rahaunionin Emun jäseneksi, väkivalloin sillä tavalla, että Suomi ei valitettavasti ole siihen valmis.

Ministeri Salolainen: Arvoisa puhemies! Ed. Seppänen, raha ei ole minulle yhteiskunnassa ja omissa arvostuksissani kaiken arvon mitta, vaan minulle on tärkeätä kurki karpalosuolla ja muuttohaukka taivaan sinessä, niin että puhutaanpa vähän oikeista arvoista välillä.

Ed. Aittoniemi, mitä tulee Emuun, te kysytte, jos on päässyt kilpailukyky rapistumaan 20 prosentilla, mitä silloin tehdään, kun ei voida devalvoida. Ed. Aittoniemi, kun ollaan Emussa, ei koskaan voi eikä saa päästää tilannetta sellaiseksi, että me olemme 20 prosenttia kilpailukyvyttömiä, vaan maassa täytyy vallita sellainen talouskuri, että ei kukaan voi päästää tilannetta niin vaikeaksi. Ed. Aittoniemi, vaikka me emme olisi Emussakaan, ei meille sallita enää mitään devalvaatioita, koska eivät muut halua, että me vyöryttämme omat vaikeutemme heidän niskoilleensa.

Ed. Pulliaiselle sanoisin maatalouden ja elintarvikkeiden tuontiasiasta. Hän kysyi, millä tavalla tämä mekanismi toimii. Se toimii tietenkin sillä tavalla, että jos kotimainen hintataso on

liian korkea ja kun on vapaat markkinat, silloin voidaan tuoda ulkomailta näitä tuotteita. Minä korostan hyvin vahvasti sitä, että ei tarkoitus saa olla se, että me pyrkisimme tuhoamaan kotimaisen elintarviketeollisuuden tai kotimaisen maatalouden. Mutta jos täällä joku vetää välistä, joko valmistaja taikka kuka tahansa, silloin tuonti on ainoa mahdollisuus saada heidät kuriin, eli tuodaan maahan halvempia tuotteita, joita muut pystyvät tuottamaan Euroopan unionin alueella, jonka puitteissa vallitsee vapaa kilpailu.

Mitä tulee kauppaketjuihin, ed. Kekkonen arvosteli sitä, että kauppaketjujen tietoja ei ole julkistettu. Ed. Kekkonen, ne julkistettiin, mutta ne julkistettiin sillä tavalla, että niiden välillä ei ollut merkittäviä eroja. (Ed. Kekkonen: Mitä se todistaa?) — Se todistaa sen, että ei ole merkittäviä eroja ainakaan vielä havaittavissa. Me julkistimme sen. Se voi todistaa, esimerkiksi jatkoselvityksessä saattaa käydä ilmi, että niillä on eroja tai että niillä ei ole riittävästi kilpailua. Senkin se saattaa todistaa. (Ed. Kekkonen: Tätä ajoin takaa!) — Kyllä, mutta sehän selviää nyt, kun tarkemmin selvitetään ja katsotaan, mitä sitten tapahtuu. Ed. Rimmi kysyi, eikö elintarviketeollisuus saa tuottaa voittoa. Totta kai. Suomalainen elintarviketeollisuus on nyt ensimmäistä kertaa markkinatalouden piirissä. Tähän asti se on ollut protektionistista ja monopolistista kilpailua monessa tapauksessa, jossa se on voinut ottaa melkein mitä tahansa kuluttajilta. Mutta nyt on kilpailu, ja senhän on tuotettava voittoa ja siinä on pärjättävä. Ainoa kilpailutekijä, joka sen on otettava huomioon, on, että jos ei se itse pysty kilpailemaan, ulkomailta tulee varmaan tavaraa, joka pystyy kilpailemaan sen kanssa, ja sillä tavalla se joutuu myöskin sopeuttamaan hintojaan.

Tässä taitaa olla se, mitä tämän keskustelun yhteydessä tuli esille.

Ed. L a a k k o n e n : Arvoisa herra puemies! Kuunneltuani ryhmäpuheenvuoroja tulisi väkisinkin käsitys, että EU-selonteon varjolla haluttiin suorassa tv-lähetyksessä tehdä vaali-propagandaa. (Ed. Ukkola: Etenkin Kankaanniemi!) Sosialidemokraatit käyttivät valtaosan puheenvuoroistaan hallituksen haukkumiseen. Käsiteltiin enimmäkseen kotimaan asioita, työllisyyttä ja talouspolitiikkaa ja vain hiukan siteeksi otettiin EU-asiaa. — Ed. Ukkolalle haluan sanoa, että ed. Kankaanniemi pysyi koko ajan EU-asiaassa.

Keskustan puheenvuoron käytti EU-kriittisten nokkamies, jonka esittämiin näkökohtiin kristillinen liitto voi melko hyvin yhtyä. Se ei vain edustanut keskustajohtoisen hallituksen linjaa, jolla Suomi on viety Euroopan unioniin.

Kokoomus antautui vastaamaan sosialidemokraateille samalla mitalla hallituksen puolesta.

Hallituksen EU-politiikan selontekokirjanen oliminulle suuri pettymys. Jo sisällysluetteloa katsoessani petyin. Etsin turhaan kannanottoa institutionaalsiin muutoksiin, Talous- ja rahaliiton unioniin, EU:n perustuslakiin, ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan, eli juuri niihin tärkeisiin asioihin, joista aiotaan päättää EU:n huippukokouksessa ensi vuonna. Löytyy kyllä otsikot: Millainen Eurooppa, Suomen lähiympäristö, Millainen unioni, Pohjoinen ulottuvuus, Taloudellinen kehitys, Sosiaalinen vastuu, Kulttuuri jne. Otsikoiden sisälle oli tungettu joitakin ympäröiväitä lauseita kaipaamiini tärkeisiin asioihin, mutta ei selkeitä kannanottoja.

Arvoisa herra puemies! Lukemattomia kertoja on jo ennen jäsenyyspäätöstä korostettu, että Euroopan unionin jäsenenä saamme ottaa kantaa mm. institutionaalsiin kysymyksiin. Suunnitellut institutionaaliset muutokset eivät kuitenkaan ole pienille jäsenmaille edullisia. Selonteossa ei juuri löydy kannanottoja tähänkään. Pienten maiden vaikutusvallan vähentämiseksi on nimenomaan suunniteltu väestön enemmistöön perustuvia päätöksentekokriteereitä nykyisen maiden enemmistöön perustuvan päätöksenteon lisäksi. Tällöin väestömäärältään pienet Pohjoismaat edes yhdessä eivät voi mitään Keski- ja Etelä-Euroopan väkirikkaiden maiden tahdolle ja sen toteutumiselle. Jos toteutuvat suunnitelmat siitä, ettei jokaisella maalla ole edes omaa komissaaria, saattaa maamme komissaarin salkku olla myös silloin vaarassa. On myös suunniteltu, että ministerineuvoston puheenjohtajuus ei kiertäisi, jolloin jälleen pienet maat lähinnä ovat menettäjiä.

EU:n jäsenenä olemme pöydän ympärillä mukana, kun edellä mainitut pienet maiden etuja heikentävät päätökset sinetöidään, mutta me emme voi asettua poikkiteloin nähdäkseni enää, koska emme avauspuheenvuorossamme esittäneet mitään varauksia, toisin kuin jotkut muut jäsenyyttä hakenneet maat. Miten nämä suunnitelmat aiotaan torjua, kun ei varauksia ole jätetty? Tästäkin olisin toivonut selonteossa joitakin kannanottoja tai suunnitelmia.

EU aikoo myös suunnitelmiansa mukaan luopua kokonaan konsensuspäätöksistä. Silloin ei

vähemmistöön jääneiden auta ollenkaan pullikoida vastaan, vaan on nieltävä karvas kalkki ja tyydyttävä enemmistön mielipiteeseen. Voidaan sanoa, että vaikuttamisen ja todellisen päätöksenteon välillä on vinha ero. Sen saamme karvaasti kokea, kun nyt olemme jäseniä. Nyt voidaan kyllä yrittää vaikuttaa, mutta veikkaan, että yrityksemme on kuin taistelua tuulimyllyjä vastaan.

Arvoisa puhemies! Talous- ja rahaunionissa on edetty EU-jäsenmaissa toiseen vaiheeseen. Kolmas vaihe, jossa tulee yhteinen raha ja yhteinen keskuspankki, aiotaan toteuttaa vuonna 1997 tai viimeistään vuonna 1999, vaikka ainoastaan yksi jäsenmaa täyttäisi nämä kriteerit. Näin lukee Maastrichtin sopimuksessa.

Nämä Emu-kriteerit, joita myös mainitaan, ovat julkisuudessa monta kertaa olleet esillä. Nehän ovat inflaatio, pitkät korot, julkisen sektorin bruttovelka, julkisen sektorin rahoituslajijäämä eli budjettivaje jne., jotka Emun kolmannen vaiheeseen pyrkijöiden tulisi täyttää, jos nyt ei toteudu se, mitä on suunniteltu, että kunhan yksikin maa täyttää kriteerit, mennään kolmannen vaiheeseen. Ehdot täyttää nykyisin vain Luxemburg.

Irlandille on erään lehtitiedon mukaan luvattu jo erivapautta julkisen velan kriteereistä eli Talous- ja rahaunionin kolmas vaihe aiotaan viedä läpi aivan väkisin; näin voidaan sanoa. Englanti ja Tanska ovat ilmoittaneet jäävänsä pois Emun kolmannesta vaiheesta, ja olisin toivonut, että myös Suomi olisi avauspuheenvuorossaan tämän ilmoituksen tehnyt. Tähänkään ei löydy kantaa, ainakaan selvää kantaa, EU-selonteosta.

Arvoisa puhemies! EU-jäsenyys johtaa ennen pitkää työmarkkinajoustoihin yhä lisääntyvässä määrin. Meilläkin näistä on toki puhuttu jo jossain määrin, mutta EU:ssa suunnitelmat ovat paljon pidemmällä. Palkkajoustoissa on kyse nimenomaan palkkojen laskusta. EU:ssa on jo minimidirektiivi myös työajasta. Se on 48 tuntia viikossa. Meillä voidaan, jos niin halutaan, vaatia, että työviikko on 48 tuntia, jolloin ylityökorvauksia ei maksettaisi ennen kuin 48 tunnin jälkeen.

EU:lle ovat ominaisia ns. epätyypilliset työsuhteet. Siellä on myös paljon osa-aikatyötä tekeviä, määräaikaista, tilapäisiä, vuokratyöntekijöitä, harjoittelijoita, työllistämistuettuja, jopa työmarkkinatuella työskenteleviä, osin vailla sosiaalietuuksia. Tämä on sen nykytilanteen valottamista, jossa Suomikin nyt on mukana. Toivotavasti noihin kaikkiin ei meillä kuitenkaan men-

nä. Työsuhteiden korvaamista harrastetaan myös itsensä työllistäjillä eli ennakkoverolippulaisilla, joiden sosiaalietuudet jäävät samalla käytännössä turvaamatta.

Emun etenemisessä kolmanteen vaiheeseen luovuttaisiin myös kansallisista keinoista suhdanteiden tasaamiseen ja markkinahäiriöiden hoitamiseen. Suhdannetyttömyys kasvaisi näin ollen tuntuvasti. Voidaan kysyä, miten esimerkiksi paperiteollisuutemme selviytyy vientihintojen laskusta, jos vielä USA:n dollari devalvoituisi, kun emme voi käyttää enää devalvaatiota, vaikka se sinällään ei ole mikään haluttu elementti.

Nyt meillä on talouskasvua, mutta harvat muistavat, mistä vientiteollisuuden kova veto on viime aikoina johtunut. Se johtuu siitä, että meillä oli kaksi devalvaatiota, joihin ajautuimme. Kansantaloustieteen professori Holmström on sanonut: "Rahaliittoon sitoutunut Suomi olisi entistä suhdanneherkempi ja äkillisten kriisien armoilla. Suomelle jäisi vain kaksi keinoa selviytyä lamasta: budjettipolitiikka ja palkkojen jous-to." Professori Holmströmin mukaan olisimme nyt katastrofaalisessa tilanteessa, jos meillä olisi ollut jo vuonna 1991 sidonnaisuus Euroopan rahayksikköön enemmän kuin nykyisessä systeemissä. Nykyinen talouskasvu ja viennin kasvu on pakkodevalvaation seurausta myös professori Holmströmin mukaan.

Arvoisa puhemies! Selonteossa ei ole juurikaan mainintaa siitä, että Euroopan unioni aikoo ottaa käyttöön jo nyt valmisteilla olevan perustuslain. EU:n parlamentti on jo täysistun-
nossaan 9 ja 10 päivänä helmikuuta 1994 hyväksynyt päätöslauselman perustuslakiehdotuksesta äänin 154 puolesta, 84 vastaan ja 46 tyhjää. Se merkitsisi sitä, että Suomestakin EU-jäsenmaana tulisi yksi EU:n osavaltio, jos perustuslaki toteutuisi. Ulko- ja turvallisuuspolitiikassa se merkitsisi sitä, että meillä ei olisi enää minkäänlaisia mahdollisuuksia asettua poikkiteloin edes omaa turvallisuuttamme koskevista asioista. Me joutuisimme mukautumaan vain enemmistön tahtoon.

Arvoisa puhemies! Maatalouttamme kohtaa suuri epävarmuus ja on jo nytkin kohdannut Euroopan unionin jäsenenä. Tiedämme, että EU kärsii suuresta ylituotannosta, minkä vuoksi sen on muutettava nykyistä maatalouspolitiikkaansa ja tuottajahintoja on edelleen alennettava. Kun kannattamattoman tuotannon raja saavutetaan nopeimmin pohjoisilla epäsuotuisilla viljelyalueilla, on itsestäänselvää, että tuotanto lop-

puu nimenomaan meidän leveysasteillamme ensiksi. Silloin tänne avautuu myös uusia markkina-alueita EU:n ylituotannolle, mikä parantaa ongelmien ratkaisua kyllä unionin sisällä, mutta heikentää oman maamme maatalouden ja elintarviketeollisuuden selviytymismahdollisuuksia.

Epävarmuutta tuo myös Gattin painostus Euroopan unionia kohtaan. EU:lla on suuria ongelmia Gattin asettamien velvoitteiden täyttämisesä etenkin viljan osalta, jonka hintaa pitäisi alen-
taa jopa 30 prosenttia. Suomi olisi itsenäisenä maatalouspolitiikan harjoittajana EU:n ulkopuolella voinut sopeutua paremmin Gattiin. Olemme todenneet jo ennen jäsenyyttä, että Gattin vaatimukset olisi suhteellisen helposti voitu toteuttaa Suomessa.

Arvoisa herra puhemies! EU-jäsenenä Suomi alkaa maksaa hirvittävän korkeita palkkoja EU-virkamiehille. Muistin virkistämiseksi mainittakoon, että esimerkiksi kansliasihteeri Brysselissä saa palkkaa 68 000 markkaa kuukaudessa ja sen lisäksi tulevat erilaiset lisätulot lapsista, matkoista jne. Muu keskitason virkamies saa 42 500 markkaa kuukaudessa, johon tulevat 5 prosentin talouslisä ja 1 400 markkaa lasta kohden.

Meillä on tiedossa myös, että Suomella tulee olemaan noin 600 virkamiestä EU:n byrokratiasa ja heillekin maksetaan korkeita palkkoja. Sen lisäksi valtio joutuu maksamaan EU:lle heistä veroa ja he itse maksavat vain vähän EU:lle veroa eli virkamiehistä tulee myös runsaasti kuluja Suomelle. Olen ottanut aikaisemminkin tämän asian esille ja ministeri Salonen silloin vastasi, että kun olemme EU:n jäsenenä, voimme lähteä korjaamaan tätä epäkohtaa. Olisi mielenkiintoista tietää, aikooko Suomi puuttua tähän minun mielestäni epäkohtaan, kun noin hirvittävän korkeita palkkoja kaiken maailman lisineen maksetaan EU:n virkamiehille.

Arvoisa herra puhemies! EU-selonteon keskustelu on ollut suuri pettymys, paitsi tämä viimeinen vaihe lopussa, joka oli kyllä vähän mielenkiintoisempi. Ehkä tämä ajankohta on ollut huono vaalien alla ja siksi täällä ei ole niin paljon kansanedustajiakaan ollut paikalla. Ministereistä tosiaan vain muutama on ollut keskustelussa mukana.

Vaikka kunnollista keskustelua EU:n syvenevästä integraatiosta ei ole syntynyt eduskunnassa, me kyllä valistamme kansaa vaalikentillä.

Ed. P a a k k i n e n : Arvoisa puhemies! Olen ollut Euroopan parlamentin jäsenenä vasta puolentoista kuukauden ajan ja senkin ajan pikkui-

sen ontuen siitä johtuen, että on vielä täällä ko-
toisessa parlamenttissakin ollut tehtäviä. Tuona aikana olen kuitenkin parhaani mukaan pyrkinyt asettautumaan eurooppalaisen kansanedustajan rooliin unohtamatta Suomea ja Suomen etua. Olen koettanut laajentaa näkökulmaani koko Euroopan unionia ja Eurooppaa kattavaksi.

Ahdas kansallismielisyys, nationalismi, sopii huonosti tämän päivän Eurooppaan. Euroopan unionin suurin merkitys jäsenmailleen on sodan uhan ja kansojen vastakkainasettelun poistuminen Euroopan unionin sisältä. Se on myös esimerkin kautta muulle Euroopalle välittyvä viestimme. Meidän ei tule unohtaa Ranskan presidentin François Mitterrandin Strasbourgissa tammikuussa julistamaa poliittista testamenttia, jota itsekin sain olla kuulemassa. Hän sanoi, että nationalismi merkitsee sotaa.

Olen tarkastellut hallituksen selonteon lähtökohtia varsin kriittisesti. Selonteko tuo alusta alkaen varsin korostuneesti esiin kapean kansallisen näkökulman, vieläpä etunäkökulman. Maan etujen valvominen käsitetään itsekkääksi kaupankäynniksi, jossa jokaista jäsenenään hallituksen tärkeäksi katsomaa etua suojellaan viimeiseen saakka. Tällaisessa unionissa jokaista askelta yhteistyön lisäämiseksi katsotaan kauppatavarana, josta on mitattava ulos kauppahintaa ja löydettävä poikkeuksia ja varauksia. Tällaisen kuvan antaa selonteko.

Mielestäni kapea kansallinen näkökulma on väärä ja haitaksi myös meille itsellemme. Sen sijaan meidän on omasta puolestamme oltava valmiita rakentamaan sellaista Euroopan unionia, jossa olemme valmiita ajamaan yhteistä eurooppalaista etua. Pitkällä tähtäyksellä tämä lähestymistapa on myös itsellemme edullinen.

Euroopan unionin ulko- ja turvallisuuspolitiikassa on tärkeää pyrkiä ongelmien ennaltaehkäisyyn. Bosnia-Hertsegovinassa käytävä sota, joka vakavasti loukkaa kaikkien alueen asukkaiden ihmisoikeuksia, on esimerkki Euroopan unionin ulko- ja turvallisuuspolitiikan epäonnistumisesta. Samanlaisten tilanteiden toistuminen muualla Euroopan unionin lähialueilla kävisi jo kestävämmäksi. Tämän vuoksi EU:n yhteistä turvallisuuspolitiikkaa koskevat pohdinnat ovat erittäin tärkeitä.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikan ennaltaehkäisevissä toiminnaissa ihmisoikeuksien merkitys korostuu. Ihmisoikeudet eivät enää todellakaan kuulu pelkästään kansainvälisen politiikan juhlapuheisiin. Ihmisoikeuksien toteuttaminen ja edistämi-

nen Euroopassa ja Euroopan ulkopuolella ovat reaali-politiikkaa. Ihmisoikeuksien laiminlyönti kasvattaa sotien ja sisäisten levottomuuksien vaaraa. Ihmisoikeuksien loukkaukset ovat syynä suuriin pakolaisvirtoihin ja samoin suureen poliittiseen epävakauteen.

Nyt käsiteltävänä olevassa hallituksen selonteossa todetaan Suomen suhtautuvan myönteisesti ihmisten vapaaseen liikkumiseen EU:n sisällä. Tätä konkretisoidaan ottamalla kantaa unionin eräiden jäsenmaiden keskenään kehittämään Schengen-sopimukseen. Hallituksen mukaan suhtautuminen sopimukseen määräytyy sen mukaan, miten siihen sisältyvät rajavalvonnan tiukennukset varmistetaan. Tällaisena hallituksen kanta rikkoo Euroopan unionin henkisenä ja aatteellisena perustana olevia ihmisoikeussopimuksia.

Suomessa on nykyhallituksen toimikaudella saatettu voimaan Länsi-Euroopan tiukin turvapaikkalainsäädäntö. Hallitus on muutenkin toiminut kyseenalaisena esimerkkinä pakolaisten kohtelussa. EU:n jäsenenä Suomen tulee ymmärtää, että se ei voi jatkaa vastuunsa pakoilua. Suomen tulee vaatia itseltään ja muilta jäsenmailta sitoutumista pakolaisten ja turvapaikan hakijoiden ihmisoikeuksien suojeluun. Selonteossa mainitun Schengen-sopimuksen pahimmat ongelmat eivät todellakaan liity rajavalvontaan vaan ihmisoikeuksien puutteelliseen turvaamiseen.

Pakolaisuuteen ja suuriin muuttoliikkeisiin liittyvät ongelmat ovat Suomen kannalta tärkeitä. Jos annamme välinpitämättömyyden ja sulkeutuneisuuden yleistyä Länsi-Euroopassa, voimme joutua jäsenyydestämme huolimatta yksin kantamaan meille kovin raskasta vastuuta.

Hallituksen selonteossa kiitoksen ansaitsee Välimeren alueen kysymysten esille ottaminen. On hyvä, että suomalaisille muistutetaan, että Itämeri ei ole ainoa väylä Euroopan unioniin ja lähialueiden kanssakäymiselle. Suomen odottaessa ymmärtämystä Baltian ja Venäjän kysymyksille on meidän vastavuoroisesti osoitettava kiinnostusta Euroopan eteläisen siiven lähialueisiin. Se, mitä Euroopan etelälaudalla tapahtuu, heijastuu myös Suomeen. On kaikin tavoin viestittävä sitä, että Suomi katsoo yhteistyön Välimeren ylitse olevan hyödyllistä koko Euroopalle eikä Suomella ole mitään esteitä Välimeren-kaupan esteiden purkamiselle.

Hallitus ottaa selonteossaan jonkin verran yksioikoisen kannan unionin toimielinten keskinäisiin valtasuhteisiin. Jäsenmaiden hallitusten

asemaa on pidettävä keskeisenä. Euroopan unionia on vastaisuudessaakin johdettava hallitusten välisissä neuvotteluissa ja ministerineuvostossa tehtävillä päätöksillä. Hallituksen kanta on tavallaan ymmärrettävä. Se perustuu realismiin, eikä se EU:n ja EU:n kansalaisten kannalta ole välttämättä huono lähtökohta. Mutta yhtä lailla tarpeellista on kuitenkin tunnustaa, että EU:n muiden toimielinten merkitystä ei tule väheksyä. EU:n parlamentin asemaa on vahvistettava. Parlamentin vallan vahvistaminen on tarkoituksenmukaista erityisesti asioissa, jotka koskevat nk. EY:n pilaria eli muita kuin ulko-, turvallisuus-, oikeus- ja sisäasioiden hoitoa.

Euroopan unionin päätöksentekoa ajatellen Suomi liittyi jäseneksi parhaimpaan mahdolliseen aikaan. Vuoden 1996 hallitustenvälisen konferenssin asialistalle on koottu tärkeitä aiheita. Nyt meillä on mahdollisuus vaikuttaa. Muotoiltaessa omaa kantaamme konferenssin asialistaan on meidän käytävä laajaa kansalaiskeskustelua. Tämä edellyttää käytännön toimia, sellaisia kuin ulkoministeriön Eurooppa-tiedotuksen ja kansalaisjärjestöjen tiedotuksen tukemista. Mutta lisäksi se edellyttää hallituksen sitoutumista siihen, että kansalaismielipiteillä on myös merkitystä.

Valmistautuminen vuoden 1996 konferenssiin ja muihin merkittäviin uudistuksiin Euroopan unionissa ei edellytä uusien kansanäänestysten järjestämistä. Mutta sitä se edellyttää, että hallitukset ovat valmiita kuulemaan kansalaisia ja kuulemaan eduskuntaa. On koetettava luoda todellista yksimielisyyttä Suomen EU-politiikan tavoitteista. Suomen painoarvo Euroopan unionin sisällä kasvaa, mikäli hallitus voi aidosti sanoa kansan suuren enemmistön tukevan maamme jäsenyyttä unionissa ja unionin kehittämistä.

Arvoisa puhemies! Lopuksi en malta olla puuttumatta yhteen täällä käytettyyn ryhmäpuheenvuoroon sen vuoksi, että ainakin itselleni jäi siitä käsitys, että asianomainen ryhmäpuheenvuoron käyttäjä oli antamassa väärää todistusta lähimmäisestään, ja kun oli kysymys kristillisen liiton ryhmäpuheenvuorosta, niin tätä aika paljon ihmettelen. Ryhmäpuheenvuoron käyttäjä sanoi: "Hämmästyttävää on, että jopa EU:n sosialistit Suomen demareita myöten ovat vaiti työttömyysongelmasta." Tällaisilla argumenteilla kristillinen liitto esiintyy eduskunnassa, ja niin kuin äskeisessä edustajapuheenvuorossa kuulumme, he lupaavat valistaa kansaa. Tekee mieli kysyä, tällaisillako argumenteilla. Heidän on pakko myös tietää, jos ovat rehellisiä, että sosialidemo-

kraatit, jos ketkä, ovat kantaneet huolta työttömien asemasta ja tehneet voitavansa työttömyyden poistamiseksi ja työttömyyden vähentämiseksi. Tästä otan vain muutamia esimerkkejä.

Puhemies! Jos sallitaan, siteeraan kolmea puheenvuoroa. Ensimmäinen niistä on tänään täällä eduskunnassa käytetty sosialidemokraattien ryhmäpuheenvuoro, jonka piti puheenjohtaja Paavo Lipponen. Hän sanoi: "Työllisyyspolitiikalla on ratkaiseva merkitys unionin uskottavuudelle kansalaisten silmissä. Euroopan sosialidemokraatit ovat yhteisellä aloitteellaan nostaneet työllisyyskysymyksen Euroopan unionin lähiajan ehkä tärkeimmäksi tavoitteeksi. Sosialidemokraatit tulevat myös Suomessa pitämään huolta siitä, että työllisyyden hoitamiseen käytetään kaikki saatavissa oleva EU:n tuki ja että Suomella on aktiivinen rooli eurooppalaisessa työllisyysyhteistyössä."

Puhemies! Eurooppa-parlamentin jäsen Ulpu Iivari käytti Euroopan sosialidemokraattisen ryhmän kokouksessa 6 päivänä helmikuuta puheenvuoron, jossa hän sanoi: "Työllisyyden ylläpitäminen on nostettava yhdeksi unionin keskeiseksi tavoitteeksi. Tulosten saavuttamista varten unioni on varustettava riittävillä talouspoliittisilla valtuuksilla ja resursseilla."

Itsekin, puhemies, sain mahdollisuuden käyttää puheenvuoron Eurooppa-parlamentin täysistunnossa ja tuon puheenvuoron aloitin toteamalla: "Euroopan unionin kehityksen avaimet ovat työllisyyden parantamisessa sekä rauhan, demokratian ja taloudellisen vakauden ylläpitämisessä lähialueillamme." Puheenvuorooni sisältyi myös kohta: "Euroopan kansalaiset odottavat tuloksia unionin toiminnalta erityisesti nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyyden voittamiseksi. Hallitusten välisessä konferenssissa on unionin toimintaa arvioitava kriittisesti työllisyyden näkökulmasta. Saatamme tarvita uudenlaisia, uusia toimenpiteitä, joilla tasataan työttömyyseroja."

Vain näillä kolmella esimerkillä tahdon, arvoisa puhemies, kertoa siitä, että sosialidemokraatit todellakin ovat tehneet työtä työttömyysongelman helpottamiseksi, niin että koin aika kohtuuttomaksi tuon väärän todistuksen antamisen lähimmäisistä.

Ed. Pykäläinen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Paakkinen siinä ominaisuudessa,

jossa hän täällä esiintyi, ei puhemiehenä, totesi, että nationalismi johtaa sotaan tai ainakin siihen suuntaan. Tämä on varmasti aivan oikea arvio, mutta vastoin kansojen luontaista pyrkimystä tapahtunut federalismi eli liittovaltiosuuntaan siirtyminen merkitsee pitkällä tähtäimellä todennäköisesti samaa. Täällähän puhuttiin tämän keskustelun aikana, ettei Euroopan unioni tietysti ole ikuinen. Eräänä päivänä se hajoaa niin kuin kaikki muutkin tällaiset ryhmittymät ovat tehneet, ja minä väitän, herra puhemies, että siinä vaiheessa, jos riittävän pitkälle federalisoitunut Euroopan unioni hajoaa, se hajoaminen tulee olemaan väkivaltainen aivan samalla tavalla kuin on Jugoslavian tapauksessa ollut. Taka-asteiden otto tuollaisesta liittovaltiojärjestelmästä merkitsee aina väkivaltaa. Uskallan kyllä ennustaa, että näin tulee myös Euroopan unionin osalta eräänä päivänä käymään. Onko se aika lähellä? Todennäköisesti ei, ehkä kauempana, mutta näin asian näen.

Mitä tulee meidän ulkomaalaislakimme, meillä on hyvä ulkomaalaislaki. Ongelma on vain se, että Euroopan unionissa, jos kiintiöjärjestelmään mennään, meille tulee tänne 100 000 sellaista ihmistä, jotka eivät ole halukkaitakaan itsestään huolehtimaan, yhteiskunnan kustannettaviksi. En heittäydy tässä asiassa hempeämieliseksi, vaan näen, että meidän tulee mahdollisimman pitkään vastustaa tällaista pakolaistulvaa. Ehkä yksi Euroopan unionin tarkoituskin on saada pakolaismassat jaettua tasaisesti joka puolelle.

Lopuksi, herra puhemies, totean, että kaikki ryhmät eduskunnassa varmasti ovat näinä vuosina kantaneet huolta työttömyydestä. Se on ollut raskas paikka jopa yksittäiselle kansanedustajalle ja luonnollisesti myös ryhmille näiden neljän vuoden aikana.

Ed. K a u t t o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella vahinko, että kristillisten edustajia ei ole paikalla, mutta ehkäpä he ovat rukoilemassa anteeksiantoa, jonka piiriin kai tällainenkin väärä todistus kuuluu.

Halusin käyttää puheenvuoron oikeastaan siinä mielessä, että haluaisin merkitä pöytäkirjoihin ja ehkä muistiinkin seuraavaa kautta varten sen, että eduskunnan olisi erittäin tärkeää miettiä työtapojaan. Silloin kun käydään EU:hun liittyvää keskustelua, niin mielestäni olisi erinomaista, jos meidän EU-edustajamme voisivat osallistua siihen keskusteluun, vaikka eivät olisi enää varsinaisesti eduskunnan jäseniä. Näen, että he

voivat tuoda puheenvuoroillaan sellaista tietoa, mitä meillä ei ehkä ole suoraan saatavissa. He pystyvät myös vastaamaan varmasti täällä esitettyihin kysymyksiin ja väitteisiin paremmin kuin sitten aikojen päästä mahdollisesti joillakin kirjoitetuilla vastineilla.

Sinänsä olen pitkälle ed. Paakkisen kanssa samaa mieltä enkä halua lähemmin kommentoida hänen puheenvuoroaan.

Ed. R o s s i : Herra puhemies! Hyvät edustajatoverit! Olemme kuulleet tänään kaksi merkittävää sosialidemokraattista puheenvuoroa: ensin SDP:n puheenjohtajan Paavo Lipposen puheenvuoron ja sen jälkeen ed. Paakkisen puheenvuoron. Nämä puheenvuorot olivat kuin yö ja päivä, ainakin osittain puheenvuorot vaikuttivat siltä. Oliko sitten niin, että ed. Lipposen puheenvuoron alkuosa ei ollut kirjoitettua tekstiä, koska se tyyliältään poikkesi melko lailla muusta tekstistä. Mielelläni kommentoin hieman juuri kuultua puheenvuoroa, mutta tähän alkuun haluan todeta pari sanaa ed. Lipposen puheenvuoron perusteella.

Kun vielä ed. Kekkonen aiemmin keskustelun aikana epäili rehellisyyttäni väittäen, että ikään kuin todistan väärin ed. Lipposen puheenvuoron johdosta, niin, herra puhemies, haluan vielä kertaalleen sisälukea, mitä ed. Lipponen eduskunnan pöytäkirjan mukaan on tänään täällä lausunut: "EU-politiikka on hallitukselle juuri tämän eli sen oman sisäpoliittisen linjan jatketta, sitä että me menemme EU:hun hakemaan mahdollisimman paljon tukiaisia ja oikeutta verottaa suomalaisia, jotta voidaan maksaa lisää tukiaisia. Tällaiset käsitteet kuin elintarviketalous ja vihreiden teollistaminen ovat peitenimiä tukiaistaloudelle, sen jatkamiselle, elinkeinorakenteen vääristämiselle edelleen, kaikelle sille, jonka takia olemme siinä kriisissä, jossa nyt olemme." Se oli siis ed. Lipposen puheenvuoroa tänään sosialidemokraattien ryhmäpuheenvuoron alussa. Tästä ei voi saada mitään muuta käsitystä kuin sen, että sosialidemokraattisen puolueen sisällä on aidosti sitä kaunaa, että EU:n taholta ei voida ottaa kaikkea sitä rahaa, mitä unioni maksaa jäsenmailleen maatalouteen, aluepolitiikkaan, ehkä muihinkin tarpeisiin. Voi olla, että minä en ymmärrä tätä kielenkäyttöä ja sanailua, mutta ainakin sen, mitä ed. Kekkonen sanoi epäillen minun rehellisyyttäni, haluan kyllä tässä kiistää.

Haluan todeta samaisesta ed. Lipposen puheenvuorosta vielä erään kohdan, joka itse asiassa nostaa vieläkin minun hiukseni pystyyn:

"Minä sanoisin keskustan välihuutajille, että tähän olisittekin halunneet korkeiden hintojen maataloutta, korkeiden kuluttajahintojen maataloutta. Ei teillä ole mitään oikeutta nyt tähän asiaan puuttua. Hävetkää!" Jos oppositiojohtaja sanoo hallituksen kansanedustajille, että hävetkää, teillä ei ole oikeutta puuttua tähän asiaan, niin minä ainakin näen mielessäni melkoisen ruhtinaan. Jos kyseistä herrasta tulee vaikkapa pääministeri, kuinka hän silloin mahtaisi opposition ihmisiä kohdella? Saattaisi olla melko kylmää kyytiä. Löysin muistiinpanoistani aiemmin merkinnän, että "SDP panee markkinavoimat kuriin". Se oli kyseisen edustajan joskus aiemmin lausuma teksti. On mielenkiintoista nähdä, tuleeko ed. Lipponen panemaan muunkin eduskunnan kuriin.

Herra puhemies! Toinen puheenvuoro olikin mielestäni se Päivän Puheenvuoro. Se oli analyyttinen, se oli hyvä puheenvuoro. Kiitän siitä lämpimästi; oli mielenkiintoista kuulla eduskunnan varapuhemiehenä toimivan ed. Paakkisen tästä asiasta eduskunnassa käyttämä puheenvuoro. Siinä oli samoja näkökulmia, ilman muuta, kuin ed. Lipposen puheenvuorossa, mutta minä jotenkin vain ymmärsin teidän puheenvuoroanne ja koin sen aivan oikeaksi ja sen kritiikin otin vastaan aivan oikealla tavalla, jos minä yhtenä kansanedustajana voin sen vastaanottaa. Minusta politiikassa kuitenkin on lähdeittävä siitä, että emme me riitelemällä ja tappelemalla mitään rakenna, vaan kehitys lähtee aivan muista arvoista liikkeelle. Tässä suhteessa voin yhtyä aika pitkälti myös siihen näkökulmaan, että Euroopan keskellä ja Euroopan valtioiden välillä sodan ehkäiseminen ja estäminen on ehdottomasti se kaikkein tärkein asia, minkä vuoksi olen myös henkilökohtaisesti ollut kannattamassa Euroopan unionin jäsenyyttä Suomen osalta.

Ihmettelen ed. Aittoniemen puheenvuoroa siinä, että hän näkee — mielestäni kuitenkin vastuullisena kansanedustajana — että EU joskus myöhemmin ehkäpä laajentuneena ja syventyneenäkin tulee väkivaltaisesta hajoamaan. Minusta sellaisen ennustaminen, en minä nyt oikein tiedä, onko se edes viisautta vai mitä se on. Mutta tällaisella me vahvistamme sellaista näkökulmaa, että jos joskus jotakin tapahtuu, voimme sanoa, että johan minä sen sanoin. Joka tapauksessa Suomi on Euroopan unionin jäsenvaltio ja mielestäni meidän on pystyttävä toimimaan siellä juuri niillä näkökulmilla, mitä Esko Ahon hallitus on määritellyt Suomen EU-politiikan suuntaviivat -selonteossa.

Täällähän todetaan mm. näin: "Jäsenyys EU:ssa ei muuta Suomen politiikan perinteisiä, hyväksikoettuja lähtökohtia, joita ovat omiksemme tuntemat arvot: parlamentaarinen demokratia, oikeusvaltioperiaate, tasa-arvo ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, markkinatalous, sosiaalinen oikeudenmukaisuus, kestävän kehityksen edistäminen sekä kansalaisten turvallisuus." Tässä suhteessa kyllä katson, että hallituksen näkökulma Euroopan unionin politiikan kehittämiseen ei ole mitenkään kapea-alainen, vaan täyttää parhaat demokratian mittapuun mukaiset tavoitteemme laajemmissakin puitteissa.

Se, onko kaikki kauppatavaraa, lähtee tietysti siitä, että totta kai Suomi joutuu olemaan yhtä itsekäs kuin muutkin Euroopan unionin jäsenvaltiot. Kyllä meidän on hyvin vaikea sanoa, että me luovumme jollakin lailla niistä oikeuksista, mitä EU:n puitteissa jäsenvaltiot ovat itselleen hankkineet. Jos Euroopan unioni muuttaa maatalouspolitiikkaansa — varmasti se tulee ajan myötä muuttamaan — totta kai Suomi sopeutuu siihen omalta osaltaan. Mutta on aivan selvää, että Suomi on joutunut katsomaan juuri maatalous- ja elintarvikeasioita omasta sektoristaan ja omasta näkökulmastaan. Tässä mielessä kyllä katson, että ei silloin ole kysymys sellaisesta kauppatavarasta, että me emme muutoin olisi kannattamassa yleiseurooppalaisia humaaneja pyrkimyksiä ja niitä tavoitteita, joihinka edellä viittasin hallituksen EU-selontekoon liittyen.

Suomi on ollut tällä hetkellä tasan puolitoista vuorokautta Euroopan unionin jäsen. Tässä vaiheessa käydään hintakeskustelua ja muutakin keskustelua siitä, miksi mitään ei tapahdu. Mielestäni jokaisen täytyy ymmärtää, että eihän muutos tapahdu niin nopeasti, vaikka teknisesti voidaan sanoakin, että olemme sopeutuneet hintojemme puolesta Euroopan unionin tasoon jne. Kaikki vie oman aikansa. On odotettavaa, että hinnoissa tapahtuu alaspäin menevää kehitystä, vaikka päinvastoin jotkut näkevät niinkin, että ei siinä näin tule käymään. Aika tulee näyttämään, mitä tapahtuu.

Mutta totuus on tietysti se, että eihän viljelijöiden tuloja leikkaamalla tämä asia koskaan tule järjestykseen, vaan kyllä se samalla tarkoittaa, että koko sen ketjun, jonka kautta elintarvikkeet kulkevat, on pystyttävä toimimaan niin, että siellä tulee säästöjä ja myöskään teollisuus ja välikädet eivät vie kuluttajille kuuluvia etuja mennessään. Tässä on hallituksellakin ja eri viranomaisilla varsin paljon tehtävää.

Kaksi asiaa on mielestäni kulkenut yli kaiken niin jäsenyyden hakemisen aikaan, sen päätöksenteon aikaan kuin myös jatkoakin ajatellen, ja ne ovat turvallisuus ja talous.

Suomi on hakemassa ja on varmasti saamassakin EU-jäsenyyden myötä tietynlaista turvallisuustakuuta, ei sanan varsinaisessa mielessä, niin että me olisimme sotilaallisesti liittoutumassa, vaan niin, että Suomi kuulumalla selkeämmin läntiseen Eurooppaan on yksi läntisen Euroopan valtioista, ja se mielestäni antaa jo tiettyä turvallisuustunnetta ja -takuutakin. 50 vuotta sitten kutakuinkin olimme vielä aivan toisenlaisessa tilanteessa ja toisenlaisessa Euroopassa. Tänä päivänä kuitenkin tulevaisuus näyttää mielestäni paremmalta, vaikka uhkiakin on nähtävillä aivan mielin määrin. Yy-sopimuksen kautta Suomi on siirtynyt Euroopan unionin jäseneksi. Kun hallitus puhuu jakamattomasta ja avoimesta Euroopasta, voi kysyä, mitä pahaa Suomen näkövinkkelistä on siinä, että me olemme tuossa eurooppalaisessa yhteistyössä mukana. Jäsenyys vahvistaa maamme asemaa niin talouden kuin turvallisuudenkin kohdalla.

On paikallaan, että Suomi on Länsi-Euroopan unionin Wey:n tarkkailija, koska sitä kautta me pääsemme tietämään Euroopan turvallisuuspolitiikkaan liittyviä asioita. Muutoin me olisimme tuosta hyvin paljon ulkona. Mielestäni kuitenkin — hallituksen lähtökohtaan viitaten — Suomen paikka ei ole Pohjois-Atlantin liiton eli Naton jäsenenä, vaan meidän on viisainta pysyä tuon sotilasliiton ulkopuolella. On suuri kysymysmerkki kaiken kaikkiaan, millainen tulee olemaan Euroopan turvallisuuspolitiikan ydin tulevina vuosina ja vuosikymmeninä, koska Yhdysvallat arvioi myös omaa asemaansa Euroopassa ja myös eurooppalaiset valtiot arvioivat Yhdysvaltain roolia Euroopan turvana ja takuuna. Aika tulee näyttämään. Suomen ei tule kuitenkaan olla muuttamassa nykyistä turvallisuuspoliittista tilannetta, eikä meidän tule lähteä sotilaallisesti sitoutumaan. Siihen sisältyy myös omat riskinsä.

Talouden kannalta EU-jäsenyys tuo positiivisia asioita, mutta myös kysymyksiä, joihin meidän on pystyttävä ajan myötä vastaamaan. Positiivista on ilman muuta se, että meidän yrityksemme, niin pienyritykset kuin suuryrityksetkin, pystyvät harjoittamaan Euroopan unionin jäsenmaiden kanssa helpommin kauppaa. Eta-sopimuksen vaikutukseen ei tässä maassa ennätetty sopeutua, ja on mahdotonta arvioida, kuinka pitkälle Eta-sopimus olisi riittänyt. Minulla aina-

kin on hyvin selkeitä tietoja siitä, että yritysten välinen kaupankäynti on lähtemässä ja lähtee helpommin käyntiin Euroopan unionin jäsenenä. Siinä voi olla henkistä tasoakin jonkun verran mukana. Saksalaista ja ranskalaista totta kai kiinnostaa tietää enemmän Suomesta, kun se on EU:n jäsen, ja näin ollen jo vuorovaikutus tuo mukanaan kaupankäynnin mahdollisuuksia. Se, että Euroopan unioni ei varmasti ole mikään onnena eikä tule meidän talousongelmaamme voittamaan ja parantamaan, meidän on jokaisen hyvä muistaa kaikissa tämänkin kehityksen vaiheissa, mutta mielestäni EU tuo kuitenkin enemmän positiivisia kuin negatiivisia mahdollisuuksia.

Kun sanoin kysymysmerkeistä tai huutomerkeistä, on ilman muuta selvää, että meidän elintarviketaloutemme joutuu sopeutumaan hyvin nopeassa aikataulussa Euroopan unionin jäsenyyden kautta uusiin olosuhteisiin. Siinä on jo kysymysmerkkiä kerrakseen.

Maatalouden ongelmat ovat jo tulleet suurelta osin esiin, mutta on havaittavissa, että esimerkiksi kananmunantuotannon kohdalla markkinavoimat ovat ylireagoineet ja lyöneet niin alle, että tuntuu, että ei siinä kanankaan kannata itseään juuri nykyisillä hinnoilla revitellä. Hinnat ovat olleet nyt hieman nousemassa, mutta se kuvastaa vain sitä tilannetta, mihin markkinavoimat voivat viedä, kun ylireagointia tapahtuu. Tämä kaikki tietysti johtuu siitä, että kyseisellä alalla on ollut 30—40 prosenttia ylituotantoa emmekä me suomalaiset kaikkia munia ole jaksaneet syödä, ja näin tuo raskas on kohdistunut viljelijöihin. Tässä suhteessa tiedän, että ymmärtämystä asian hoitamiseen on, mutta kun muutos tapahtuu näin voimakkaasti, siinä tulee hyvin helposti kyllä kokkia kerralla.

Maatalouden kohdalla Euroopan unionia on kehitettävä ilman muuta kansallisesta näkökulmasta ja pitäen huolta siitä, että suomalaisen maataloustuotannon ja elintarviketuotannon edellytykset ovat niissä puitteissa, mitä hallitus ja eduskunta ovat päättäneet. Meidän on näin ollen pidettävä kiinni kansallisesta tukipaketista. Se ei ole viljelijäin lisätuloa, vaan kuluttajahintojen kompensoimista ja ylipäättänsäkin sen turvaamista, että Suomessa maatalouselinkeino voidaan harjoittaa. Jokaisen itsenäisen valtion tehtävä on huolehtia omavaraisesta maataloustuotannostaan.

Herra puhemies! Euroopan unioni kehittyä omaa vauhtiaan itsenäisten valtioiden liittona. Liittovaltiolle ei ole perusteita. Uskallan tässä

yhtyä varsin yleiseen näkökulmaan ja toivoa, että itsenäisten valtioiden kehitys Euroopassa jatkuu tulevaisuudessakin. Näin ollen katson kyllä, että Suomella on mahdollisuus pärjätä tuossa Euroopan unionin kehitystyössä ja koko Euroopan kehityksessä. Eihän siinä vain unionista saa olla kysymys vaan itse asiassa juuri Euroopasta, eurooppalaisista valtioista ja myös niiden yhteistyöstä muiden valtioiden ja maanosien kanssa.

Herra puhemies! Katson, että hallitus on aivan oikealla tiellä linjatessaan EU-politiikkaa. Kuinka pitkälle hallitus tämän vuoden aikana voi kehitystä ennustaa, sitä on vaikea sanoa. Me käymme eduskuntavaalit, osa käy vielä EU-vaaleja. On syytä muistaa, että me olemme nyt koko valtio, Sulo Aittoniemikin mukaan lukien, Euroopan unionin jäseniä. Henkilöjäseniä emme toki ole, mutta näin ollen meidän on katsottava, mikä on Suomen etu tässä tilanteessa, eikä joka ikisessä tilanteessa vakuutettava Eurooppaan päin, että te tulette kaatumaan joskus ja te tulette kuolemaan. Ed. Aittoniemi, sekään ei voi olla Suomen etu ja Suomen näkökulma, että me yrittämme yhteistyökumppaneillemme joka käänteessä sanoa, että ei tästä yhtään mitään tule. Kriittisyyttä pitää olla, mutta ei niin, että me kaadamme samalla koko hinkin.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro):
Herra puhemies! Ed. Rossi puhui väärälle henkilölle tässä lopuksi. Minä olen tänä iltana kahteenkin kertaan todennut, että kun me olemme nyt väistämättä ja peruuttamattomasti Euroopan unionin jäseniä, meidän tulee pyrkiä pärjäämään siellä mahdollisimman hyvin, maksimoida mahdolliset hyvät puolet ja minimoida huonot. Se tapahtuu vain kansallisen yhtenäisyyden ja ehyn kansan pohjalta, niin kuin olen tänä iltana sanonut. Tämä on aivan selkeä asia.

Mitä tulee elintarvikkeiden hintoihin, kaikki firmat pyrkivät alentamaan kilpailunomaisesti hintojaan heti vuodenvaihteen jälkeen. Se muistetaan mainostamisestakin. Tulos oli kuitenkin vain noin 2,5—3,5 prosenttia, kun odotettiin 20:tä. Seuraus on se, että muutaman kuukauden viiveellä hinnat nousevat plus miinus nollaan ja kalliimmiksikin kuin aikaisemmin. Ongelmallista tässä asiassa on se, että kansalaiset eivät saakaan, vaikka odottivat, elintarvikkeita alennetuilla hinnoilla. Kuitenkin kansalaiset maksavat mielellään tukia sillä perusteella, että kun elintarvikkeetkin halpenevat, niin kyllähän asiassa tietysti on joka tapauksessa jotakin positiivista.

Hinnat eivät laskeneetkaan. Maanviljelijä pärjää huomattavasti paremmin kuin koskaan aikaisemmin. Tuhannet tilat lopettavat toimintansa tästä eteenpäin vuosittain. Jossakin on joku, joka vetää välistä näissä asioissa, ja se on elintarviketeollisuus. Meitä höynäytetään pahan kerran.

Mitä tulee kauppaan, Eurooppa on taantuva, honkiintuva alue. Kaukoita olisi ollut meidän kauppapaikkamme tulevaisuudessa. Euroopan unionin kautta tapahtuva kauppapolitiikka tulee olemaan este meidän lisääntyville markkinoillemme mm. Kaukoidässä.

Ed. R o s s i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Aittoniemelle lyhyesti: Kun sanoin lopuksi, että on lähes vastuutonta sanoa joka käänteessä, että tällaiset järjestelmät tulevat kaatumaan, ja ennustaa, että näin varmasti tulee käymään ja vielä väkivaltaisesti, tarkoitin, että se ei ole Suomen edun eikä Suomen kansanedustuslaitoksenkaan edun mukaista. Sinällään olen useammankin kerran teidän kuullut tuon saman asian muutoin sanovan, että tässä vaiheessa meidän tulee kaikki tehdä Suomen edun puolesta. Se on ihan selvää, mutta siinä vähän tulee sellainen hyvää päivää kirvesvarrtta -mielikuva.

Ed. N i k u l a : Arvoisa puhemies! Hallituksen selonteko Suomen EU-politiikan suuntaviivoista on kaiketi ohkaisin selonteko, mitä koskaan on tullut, mutta vastapainoksi voi sanoa, että se on sitäkin ylimalkaisempi. Ministeriiden puheet ovat olleet paljon pitempiä kuin tuo selonteko. Sinänsä en kiistä, ettei siinä olisi joitakin tärkeitä linjauksia. Ehkä on hyvä, että selontekoa ei aina oteta niin juhlallisesti, että pitää saada 30 sivua painotekstiä ja 18 liitettä.

Hallitus vaikenee tässä selonteossa siitä, mistä eduskunnassa on selvästi eniten keskusteltu, eli ruoan hinnasta. Se on tietysti luettava eduskunnan kunniaksi ja hallituksen kannalta tietysti kiusalliseksi. Itse asiassa hinnanalennuksen arvioi ennen EU-jäsenyydestä päättämistä kaikkein täsmällisimmin puheenjohtaja Esa Härmälä, työpaikka Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto. Hänen arvauksensa on osunut toistaiseksi kaikkein lähimmäksi. Kun tietää, että MTK ei ole pelkästään vahva etujärjestö, vaan monella tavalla asiantunteva koko elintarviketietämyksessä, niin oli joko tiedossa todelliset kustannusrakenteet tai tieto siitä, mitä oli siellä päätetty.

Ministeri Salolainen aivan oikein täällä totesi, että paras kontrolli on julkisuus. Se on sitä paitsi

kaikkein halvin. Siihen ei tarvita byrokraatteja, koska tiedotusvälineet tekevät sen kuluttajien puolesta. Minusta on nyt välttämätöntä, että julkisuus sekä tiedotusvälineiden että myös kuluttajien kautta toimii. Elintarviketeollisuus, joka on myös julkisen tuen piirissä, on velvollinen kustannusrakenteensa ja hintatekijänsä kertomaan.

Suomen EU-jäsenyyden myötä on tapahtunut tiettyä näkökulmien ja suomalaisen sekä geografisen että henkisen maiseman avautumista. Suomalaiset näkevät Euroopan — ainakin ne, jotka Suomen asioista ovat vastuussa — syvällisemmin ja monitahoisemmin ja tavallaan myös Euroopassa nähdään yksilöidymmin ja selkeämmin, minkälainen maa ja kansa Suomi on. Suomalaiset ovat saaneet jo Euroopan unionin pilakorttiin oman hahmonsä: henkilön, jolla on laastari suun edessä ja alla teksti: ”Puhelias kuin suomalainen!” Eduskunta ei ole selvästikään piirtäjän esimerkkinä.

Tästä suomalaisesta näkökulmien ja ehkä henkisen ilmaston muutoksesta pidän esimerkkinä sitä, miten valtiojohto on reagoinut, sanotaan nyt, Tshetshenian asiaan. Vaikka siinä oli kömpelyyttä ja viivettä, kuitenkin viimein tuli myös kannanotto, joka vastaa sitä, mitä Euroopassa on sanottu.

Me puhumme tässä keskustelussa — ja sitä hallituskin selonteossaan esittää hyvin laajasti — Baltian maista, Itä-Euroopasta, Euroopan vakaudesta. Toisaalta suomalaisille, ja sekoin keskustelussa tullut esille, on selkiytynyt Välimeren alueen keskeinen merkitys Euroopalle ja myös meille. Tästä voisi sanoa noin lyhyesti vähän samaan tapaan, kun tunnetussa laulussa Helmer-herrasta, joka oli nähnyt Helga-neidin kylvyssä, että hän alkoi tervehtiä tuttuja, kun tapaa heitä.

Pidän myös terveenä sitä, että alamme pohdita Euroopan unionin instituutioiden asemaa ja toimivaltasuhteita. Hallituksen linjaus selonteossa, ehkä keskeisin tältä kannalta, on lyhyt ja ytimekäs. Se lähtee siitä, että Euroopan unionin päätöksenteon moottori on ministerineuvosto, joka on hallitusten yhteistyön väline. Se varmasti vastaa myös Suomen taktisia etuja, koska ministerineuvostossa painoarvomme on suhteellisesti ottaen suurempi kuin parlamentissa. Mutta toisaalta ymmärrän parlamentin tavoitteet tietysti demokratian kannalta, ja tällaisessa tilanteessa, jossa suuntaa haetaan, on tietysti järkevää edetä lyhyin askelin eikä heittäytyä jommankumman vaihtoehdon yksinomaiseksi kannattajaksi.

Ministeri Salolainen puhui täällä tavallaan siitä, että joissakin asioissa ollaan federalisteja, joissakin hallituksen peruslinjauksen kannalla. Hän viittasi siihen, että toissijaisuusperiaatetta — niin kuin hallituksen selonteossakin — noudatetaan ehkä pääsääntöisesti, jos niin voisi sanoa, mutta yhteisötasolla päätettäviä asioita ovat ympäristönsuojelu ja yhteismarkkinoiden toiminta. Saattaa olla, että tällainen peli ei kuitenkaan vetele, muut sen huomaavat. Siinä on vähän sama epärealistisen tavoitteen maku kuin väitteessä, että joku voi olla vain osittain raskasna.

Jäsenyys asettaa Suomen eduskunnalle merkittäviä haasteita. Me olemme tottuneet täällä valiokuntavalmisteluun ja kolmeen täysistuntokäsittelyyn, mutta nyt joudumme päivän tai ehkä sitäkin lyhyemmällä varoitussajalla paneutumaan seuraavan viikon alussa ministerineuvostossa esille tuleviin asioihin ja antamaan vielä ohjausta hallituksen jäsenille, miten etujemme ajaminen siellä on parasta järjestää.

Tietysti jäsenyyden alkuvaiheessa tällaiset asiat ovat vaikeimmillaan, koska tullaan kohtamaan hyvin suuri joukko kesken olevia asioita, jotka ovat voineet pyöriä valmisteluissa jo ehkä vuosiakin ja jotka muille jäsenmaille ovat tutumpia. Jatkossa tämä tietysti vähitellen tasaantuu ja eduskunnan suuren valiokunnan jäsenet oppivat tuntemaan tilanteen ja pystyvät seuraamaan pitemmällä aikajänteellä ministerineuvostossa esille tulevia asioita ja voivat sillä tavoin reagoidakin asiantuntevammin ja nopeammin.

Oma lukunsahan ovat sitten nämä Y-asiat, jotka tulevat valtioneuvoston kirjelmällä ja jotka erityisvaliokunnat hyvinkin perusteellisesti käsittelevät. Suuri valiokunta kokoontuu huomenna 12.30 päivällä. Asialistalla on pitkälle toistakymmentä Y-asiaa, joissa kaikissa erikoisvaliokunnan lausunto ja siihen liittyvä ohjaus. Tietysti tämä asiamäärä toisaalta merkitsee sitä, että suuren valiokunnan aktiivisuus tällaisissa asioissa jää kyllä aika pinnalliseksi. Mutta sitä varten meillä on erityisvaliokunnat, että ne ottavat oman alueensa EU-asiat hallintaan ja antavat omalta osaltaan ne ohjeet, jotka eduskunnan puolelta ovat tarpeellisia.

Näissä asioissa, joita suuressa valiokunnassa käsitellään ja jotka ministerineuvostossa tulevat seuraavalla viikolla esille, ei toistaiseksi suuri valiokunta ole kyennyt antamaan tai ehkä ei ole tarvettakaan ollut antaa mitään selvää ja yksiselitteistä ohjausta hallitukselle. Osittain tässä on tietysti kysymys myös siitä, että näkemykset ovat

olleet suhteellisen yksiselitteisiä. Keskustelusta on voitu havaita, että hallituksen viitoittamaa linjausta vastaan ei oikeastaan ole eduskunnan puolelta huomauttamista.

Voisi ottaa esimerkiksi yhteistyötä oikeus- ja sisäasioissa koskevan Europol-hankkeen, josta suuren valiokunnan keskusteluissa hyvin yksimielisesti todettiin, että missään tapauksessa meillä ei ole tarpeen eikä perusteltua antaa poliisin kansallista toimivaltaa ylikansallisille toimielimille. Europol on vain tietoja kokoava ja välittävä järjestelmä. Varsinainen poliisityö tehdään kansallisvaltioissa omien poliisien toimesta. Tämä on yksi vahva kansanvaltaisuuden periaate. Keskusteltiin kyllä siitä, miksi ihmeessä tarvitaan Europol kun on Interpol, ja tässä suhteessa vastaukset eivät olleet ehkä niin tyydyttäviä kuin olisi ollut tarpeen. Mutta toisaalta vastainen kehitys voi johtaa siihen, että Interpolin ja Europolin yhteistyö siirtyy jo ehkä aivan elimelliseksi.

Arvoisa puhemies! Hyväksyessään Euroopan unionin jäsenyydestä aiheutuneet valtiosääntömuutokset eduskunta hyväksyi myös ed. Tuomiojan ehdotuksesta ponnen siitä, että Suomen edustajan on pidettävä eduskunnan valiokunnan lausuntoa lähtökohtanaan ja että milloin siitä joudutaan esimerkiksi muuttuneiden olosuhteiden vuoksi poikkeamaan, on menettelyn perusteet tarkoin selvitettävä eduskunnan asianomaiselle valiokunnalle. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että edustajiemme äänestyskäyttäytyminen on tilitettävä eduskunnalle, ministereiden äänestys ministerineuvostoissa, ja kun myös EU-huippukokous on Euroopan unionin toimielin, myös tässä toimielimessä olevat Suomen edustajat ovat periaatteessa ja mikseivät käytännössäkin tämän ponnen velvoituksen piirissä. Sen toimivuutta käytännössä kyllä edistää se, että perusoikeusuudistuksessa hyväksyttiin nimenomaisesti julkisuusperiaate pääsääntönä Suomen hallitusmuotoon, perustuslakiin.

Tietysti myös eduskunnan omia työmuotoja joudutaan tarkastelemaan kriittisesti vastaisten kokemusten varassa. Olen usein puhunut siitä, että eduskuntaryhmien työlle on varattava lisää aikaa, koska ryhmien edustajat eri valiokunnissa joutuvat ottamaan kantaa EU-asioihin ja kannanotoista, jotta ne olisivat aidosti eduskunnan kannanottoja, on voitava myös eduskuntaryhmissä käydä keskustelua.

Arvoisa puhemies! Lopuksi toteaisin, että hallitus ei ymmärrettävästi ole pohtinut Euroopan unionin jäsenyyden vaikutusta hallituksen koostamiseen, mitä se merkitsee, miten ehkä eri

ministeriöiden painoarvot muuttuvat. Tässä suhteessa on kyllä syytä asiaan paneutua. En tässä yhteydessä sitä enempää tee, kuin otan esille eräitä näkökohtia.

Ensinnäkin Suomen hallituksen ministeriöiden painoarvot aika pitkälle määräytyvät myös sen mukaan, kuinka paljon ministeriöillä on sellaisia asioita, joista Euroopan yhteisöt päättävät, jotka kuuluvat yhteisön päätöksentekoon. Tärkeitä ovat silloin maatalous- ja kilpailuasiat ja niihin liittyen kuluttajansuojaa ja tuoteturvallisuutta koskevat asiat.

Näyttäisi siltä, että näissä suhteissa maa- ja metsätalousministeriötä ja kauppa- ja teollisuusministeriötä kilpailu- ja kuluttajalainsäädännön osalta voitaisiin luonnehtia niin, kuin kasinopelin aikana luonnehdittiin yrityksiä, joilla on suhteellisen vähäinen pörssiarvo — näillä ministeriöillä politiikan pörssissä — mutta suunnattomasti merkittävämpi substanssiarvo. Luulisin, että seuraavaa hallitusta koottaessa näihin kahteen ministeriöön kannattaa panna kyllä erityinen huomio, varsinkin kun — niin kuin hallituksen puoleltakin on todettu — meidän maataloustuotteidemme vientimarkkinat Euroopan unionissa aivan ratkaisevasti perustuvat puhtaaseen hyvään tuotantotapaan eivätkä suinkaan määrään. Suomen maatalous ei pärjää määrällä vaan laadulla, ja tämä asettaa yhdessä sen tosiasian kanssa, että maatalousasioista niin paljon päätehtään Euroopan unionissa, hyvin korkeita vaatimuksia sekä maatalousministerille että -ministeriölle.

Toisaalta tietysti sitten tulee ongelmia, joita huomennakin todetaan suuren valiokunnan työssä: Ministerin pitäisi olla oikeastaan yhtä aikaa kahdessa paikassa, Euroopan unionin toimielimen kokouksessa ja selostamassa samaa asiaa Suomessa. Olen aina suhtautunut äärettömän torjuvasti näihin poliittisiin valtiosihteereihin eräänlaisina sijaisministereinä, mutta saattaa olla, että tässä suhteessa nykyisten poliittisten avustajien statusta on nostettava ja samalla tietysti myös heidän pätevyysvaatimuksiaan. Heidän valinnoillaan ei enää voida paikata eräänlaista maakunnallista tasapainoa ministerivalinnoissa eikä näitä voida pitää koulutuspaikkoina tuleville poliitikoille, vaan kysymys on todella järeästä asiallisesta, ammatillisesta ja miksei myös poliittisesta asiantuntijatehtävästä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta siirtyy päiväjärjestykseen.

Asia on loppuun käsitelty.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava varsinainen täysistunto on huomenna torstaina kello 18. Suullinen kyselytunti on huomenna kello 16.30.

Täysistunto lopetetaan kello 19.01.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio